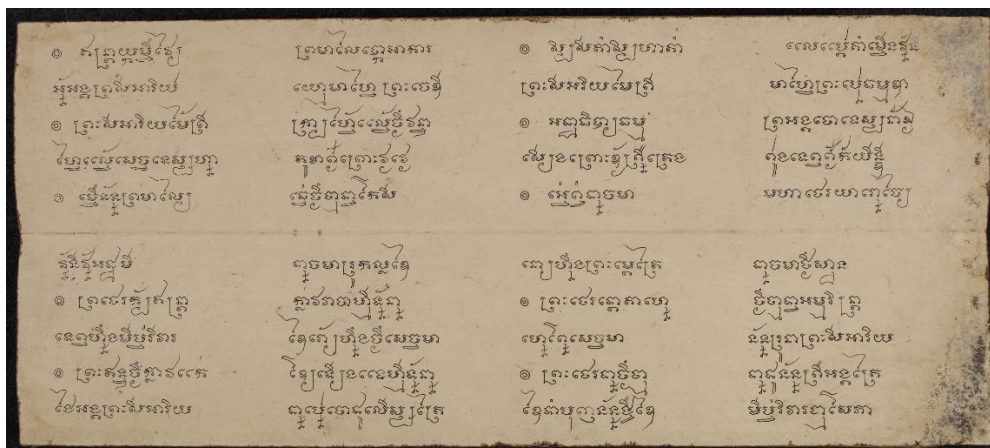

Liste de noțiuni din Dharma

Colecție de liste de noțiuni folosite în Dharma

Pagină dintr-un manuscris în limbile pali și thailandeză care conține legenda călugărului Phra Malai și citate din Abhidharma

Notă introductivă

Această lucrare se poate găsi la adresa web:

<http://www.AryaDharma.ro>

(click pentru a o vizita)

Pe acest site veți găsi multe traduceri ale unor texte esențiale din Buddha-Dharma, atât Sutre (discursuri sau învățături ale Divinului Buddha) cât și tratate fundamentale derivate din aceste Sutre, adnotate sau comentate, după caz.

Toate textele de pe site (inclusiv acest text) sunt disponibile gratuit, se pot descărca gratuit, se pot folosi în mod gratuit, se pot tipări, și se pot distribui ca fișiere sau ca documente tipărite, oricui doriți, dacă și numai dacă nu faceți nicio modificare asupra lor, și dacă și numai dacă le oferiți celorlalți în mod gratuit.

În caz contrar, toate drepturile sunt rezervate.

Dacă aveți nevoie de alte drepturi, de alte formate ale textelor sau de alte variante ale lor, vă rugăm să luați legătura cu noi.

Traducere, prefață, introducere, comentarii, note, îngrijire: Alin Tocaciu

Versiunea: mai 2020

Prin virtutea meritelor acumulate prin a traduce, a corecta, a adnota, a comenta, a publica și a răspândi această lucrare, fie ca toate ființele să atingă Trezirea Perfectă.

Prefață

Această compilație este un rezumat al principalelor noțiuni din Buddha-Dharma, și un mijloc de a-i parcurge rapid și ușor ideile fundamentale. Ea este un rezumat foarte bun pentru cei care sunt deja familiarizați cu Dharma, și o introducere rapidă și relativ simplă pentru cei care încă nu sunt.

Lucrarea de față a fost realizată prin combinarea mai multor surse scrise în limbile sanscrită și pali, printre care și „Dharma-Saṅgraha” („Colecția de Dharma”) atribuită lui Ārya Nāgārjuna. De asemenea, bazându-mă strict pe Sutare din canonul budist, am adăugat câteva liste folositoare laicilor.

În general, după cuvintele în limba română veți găsi echivalentul expresiei în limba sanscrită, sau uneori numai al unor cuvinte esențiale. În unele locuri unde nu am găsit un echivalent general adoptat în limba sanscrită am folosit un cuvântul din pali, pentru a nu modifica înțelesul sursei.

Explicațiile și adnotările sunt realizate de mine, și sunt în general bazate pe comentarii sau adnotări ale unor surse calificate. Numai enumerările de noțiuni fac parte din textele originale; toate celelalte completări îmi aparțin.

Împărțirea în capitole este făcută de mine (sursele originale neavând asemenea delimitări) și este aproximativă, deoarece multe dintre noțiunile din liste se întrepătrund. Același lucru este valabil și pentru ordinea listelor de noțiuni, pe care am încercat să o întocmesc urmând un fir logic și, în linii mari, ordinea în care Tathāgata Śākyamuni a predat noțiunile din Dharma.

Pe parcursul textului am explicat unele noțiuni în mai multe feluri, din dorința de a ajuta cât mai mulți cititori să le înțeleagă. Este posibil ca unii dintre dumneavoastră să găsească unele explicații mai relevante decât altele.

Pe aceeași pagină web puteți găsi atât o variantă cu explicații și adnotări cât și una care conține doar listele.

Nu am inclus un dicționar la sfârșitul textului, deoarece multe dintre noțiuni sunt explicate chiar de listele din care fac parte, sau sunt lămurite prin adnotări. Totuși, dacă aveți nevoie de lămuriri despre anumiți termeni, vă rog să consultați dicționarele din „Prajñāpāramitā Sutra în 8.000 de versete” sau din „Ghirlanda de nestemate (Ratnāvalī)”, pe care le puteți găsi pe aceeași pagină web cu acest text.

Liste de noțiuni esențiale din Dharma

1. Învățăături de bază

Cele Trei Nestemate (Tri-Ratna)

Cele Trei Nestemate, sau Tripla Nestemată, sunt cele mai importante noțiuni din Dharma. Pentru ființe, ele sunt sursa, baza, ajutorul și destinația. Prin ele, ființele pot scăpa de suferință și de ignoranță, și pot atinge Eliberarea și apoi starea perfectă și completă a Buddhității.

Forma de singular pentru primele două Nestemate, cu comunitatea în sens mai larg:

1. Cel Perfect Trezit (*Buddha*)
2. Învățătura Sa despre Adevăr (*Dharma*)
3. Comunitatea de practicanți parțial Treziți (*Sangha*).

Forma de plural pentru primele două Nestemate, cu comunitatea în sens mai restrâns:

1. Toți Cei Perfect Treziți (*Buddhașii*)
2. Învățăturile Lor despre Adevăr (*Dharma*)
3. Comunitatea de practicanți parțial Treziți, dar ireversibili de la Trezirea Perfectă (*Ārya Sangha*).

În prima enumerare este vorba despre Buddha Śākyamuni, despre Dharma pe care a predat-o și despre Sangha înființată de El. În cea de-a doua enumerare este vorba despre toți Buddhașii de pretutindeni, despre toată Dharma predată de Ei (care este în esență aceeași cu cea predată de către Divinul¹ Buddha) iar „comunitatea de practicanți ireversibili” se referă la toți Ārya Bodhisattvașii de pretutindeni.

În general, este bine să alegem cea de-a doua variantă de descriere, deoarece este mai precisă decât prima.

Cele Trei Refugii

Cele Trei Refugii se iau în Cele Trei Nestemate. În multe traduceri este folosită forma la singular, însă forma mai precisă este tot la plural. Refugiul se ia în toți Buddhașii, în toate învățăturile lor despre Realitate, și în adevărata Sangha.

1. Îmi iau refugiul în Buddha (*Buddham saraṇaṃ gacchāmi*)
2. Îmi iau refugiul în Dharma (*Dharmaṃ saraṇaṃ gacchāmi*)
3. Îmi iau refugiul în Sangha (*Sanghaṃ saraṇaṃ gacchāmi*).

Sau:

1. Îmi iau refugiul în toți Buddhașii (*Buddham saraṇaṃ gacchāmi*)
2. Îmi iau refugiul în Dharma (*Dharmaṃ saraṇaṃ gacchāmi*)
3. Îmi iau refugiul în Ārya Sangha (*Ārya Sanghaṃ saraṇaṃ gacchāmi*).

Cele Patru Adevăruri Nobile (catvāri āryasatyāni)

Aceste Adevăruri au fost enunțate de către Divinul Buddha începând chiar cu primul discurs ținut după realizarea Trezirii Perfecte. Vedeți primele două discursuri ale lui Buddha Śākyamuni, pe aceeași pagină web cu acest text.

1. Suferința (*duḥkha*)
2. Cauza [suferinței] (*samudaya*)
3. Încetarea [suferinței] (*nirodha*)
4. Calea [către încetarea suferinței]² (*mārga*).

Nobila Cale Octuplă, sau cu opt aspecte (Āryāṣṭāṅgikamārga)

Această Cale care duce la Eliberare și la Buddhitate este cea de-a patra componentă a Celor Patru Adevăruri Nobile enunțate de către Divinul Buddha Śākyamuni, enumerate imediat mai sus.

Primele două componente ale Căii țin de înțelepciunea-cunoaștere (*prajñā*), următoarele trei țin de moralitate (*śīla*), iar ultimele trei țin de meditație sau concentrare (*samādhi*).

Divinul Buddha a explicat în detaliu aceste membre ale Căii și în „Maha-cattarisaka Sutta”.

1. Vederea sau înțelegerea corectă (*samyak-dṛṣṭi*)
2. Intenția corectă (*samyak-saṃkalpa*)
3. Vorbirea corectă (*samyak-vāk*)
4. Acțiunea corectă (*samyak-karmānta*)
5. Modul corect de trai³ (*samyak-ājīva*)
6. Efortul corect⁴ (*samyak-vyāyāma*)
7. Atenția conștientă corectă și reamintirea corectă (*samyak-smṛti*)
8. Meditația sau concentrarea corectă (*samyak-samādhi*).

Cele șaisprezece aspecte ale Celor Patru Adevăruri Nobile

Aceasta este o lămurire a Celor Patru Adevăruri Nobile.

1. Patru aspecte ale Suferinței (*duḥkha-satye catvāra ākārāḥ*)
  - a. Suferința (*duḥkha-ta*)
  - b. Nepermanența (*anitya-tā*)
  - c. Vacuitatea sau absența⁵ esenței (*śūnya-tā*)
  - d. Absența sinelui (*anātma-ta*)
2. Patru aspecte ale Cauzei suferinței (*samudaya-satye catvāra ākārāḥ*)
  - a. Cauza (*hetu-ta*)
  - b. Apariția [suferinței] (*samudaya-ta*)
  - c. Nașterea [ca proces] (*prabhava-ta*)
  - d. Condițiile (*pratyaya-ta*)
3. Patru aspecte ale Încetării suferinței (*nirodha-satye catvāra ākārāḥ*)
  - a. Încetarea (*nirodha-ta*)
  - b. Pacea (*śānta-ta*)
  - c. Activitatea (*praṇīta-ta*)
  - d. Scăparea⁶ (*niḥsaraṇa-ta*)
4. Patru aspecte ale Căii care duce la încetarea suferinței (*mārga-satye catvāra ākārāḥ*)
  - a. Calea (*mārga-ta*)
  - b. Metoda (*nyāya-ta*)
  - c. Practica (*pratipatti-ta*)
  - d. Eliberarea, ieșirea⁷ (*nairyāṇika-ta*).

Cele șaisprezece gânduri despre Cele Patru Adevăruri Nobile (catur-ārya-satyēsu ṣoḍaśa kṣānti-jñāna-lakṣaṇāḥ)

1. Adevărul Suferinței
  - a. Acceptarea⁸ Adevărului Suferinței (*duḥkhe dharma-jñāna-kṣāntir*)
  - b. Cunoașterea⁹ Adevărului Suferinței (*duḥkhe dharma-jñānaṁ*)
  - c. Acceptarea implicațiilor Suferinței (*duḥkhe anvaya-jñāna-kṣāntir*)
  - d. Cunoașterea implicațiilor Suferinței (*duḥkhe anvaya-jñānaṁ*)
2. Adevărul Cauzei [Suferinței]
  - a. Acceptarea Adevărului Cauzei (*samudaye dharma-jñāna-kṣāntiḥ*)
  - b. Cunoașterea Adevărului Cauzei (*samudaye dharma-jñānaṁ*)
  - c. Acceptarea implicațiilor Cauzei (*samudaye anvaya-jñāna-kṣāntiḥ*)
  - d. Cunoașterea implicațiilor Cauzei (*samudaye anvaya-jñānaṁ*)
3. Adevărul Încetării [Ignoranței și Suferinței]
  - a. Acceptarea Adevărului Încetării (*nirodhe dharma-jñāna-kṣāntiḥ*)
  - b. Cunoașterea Adevărului Încetării (*nirodhe dharma-jñānaṁ*)
  - c. Acceptarea implicațiilor Încetării (*nirodhe anvaya-jñāna-kṣāntiḥ*)
  - d. Cunoașterea implicațiilor Încetării (*nirodhe anvaya-jñānaṁ*)
4. Adevărul Căii [pentru Încetare]
  - a. Acceptarea Adevărului Căii (*mārge dharma-jñāna-kṣāntiḥ*)
  - b. Cunoașterea Adevărului Căii (*mārge dharma-jñānaṁ*)
  - c. Acceptarea implicațiilor Căii (*mārge anvaya-jñāna-kṣāntiḥ*)
  - d. Cunoașterea implicațiilor Căii (*mārge anvaya-jñānaṁ*).

Cele patru semne sau caracteristici ale Adevărului (catvāri Dharma-padāni)

Acestea descriu și indică starea de fapt, adică Realitatea.

1. Toate lucrurile condiționate¹⁰ sunt nepermanente (*anityāḥ sarva-saṁskārā*)
2. Toate lucrurile condiționate sunt suferință (*duḥkhāḥ sarva-saṁskārāḥ*)
3. Toate dharmele sunt lipsite de sine, vide, lipsite de esență (*nirātmānaḥ sarva-dharmāḥ*)
4. Nirvana este pace (*śāntaṁ Nirvāṇaṁ*).

Reformulat, (1) toate dharmele apar doar în dependență și sunt implicit și nepermanente (2) toate dharmele apar dependent și sunt implicit și nesatisfăcătoare și (3) toate dharmele sunt de fapt lipsite de orice esență sau

nucleu, așadar în realitate nu apar, nu dispar și nu există (sau nu au loc, după caz) ci sunt simple imaginări și nimic mai mult, iar (4) Nirvana este încetare completă (a imaginării și nu numai), ea este pace și nu obținere a „ceva”.

Cele cinci agregate (pañca skandha)

Aceste agregate sunt considerate sau asumate în mod greșit ca fiind „ființă”, sau „eu”, sau „sine”, sau „al meu”, sau „a mea”, sau „ale mele”, și în general „lume”. Deși ele nu sunt sub controlul ființelor, nu sunt proprietatea lor și nu au esență, totuși ființele cred că „mie mi-a crescut părul” sau că „părul meu e lung”, în condițiile în care acest proces este independent de voința și de influența ființei. Ca și în exemplul cu părul, despre același lucru pot avea loc două păreri diferite simultan, fără ca ființele să înțeleagă că se exclud reciproc: „eu consider că” și respectiv „părerea mea este că” - adică gândul este fie „eu”, fie „parte din eu”, fie „al meu”. La fel și „mă doare piciorul” sau „piciorul meu drept”.

De fapt agregatele nu sunt „eu”, nu sunt „al meu”, nu sunt „parte din mine” și nici nu este adevărat că „eu sunt parte din ele”. De asemenea, nu este adevărat nici că „eu și agregatele suntem lipiți, combinați”, și așa mai departe.

Totuși, pentru că aceste lucruri simple și evidente nu sunt înțelese sau sunt înțelese numai superficial, ființele „poartă” aceste agregate imperfecte ca pe niște haine și ca pe niște poveri, ca și cum ar fi „ele însele”, și rezultatul este numai și numai suferință. Detașarea de agregate este începutul Eliberării.

Pentru lămurire, vedeți „Al Doilea Discurs al Divinului Buddha”. De asemenea, vedeți „Epistolă către un prieten” și „Ghirlanda de Nestemate” ale lui Ārya Nāgārjuna, iar pentru o explicație mai detaliată a agregatelor și a dharmelor în general vedeți prefața mea la „Prajñāpāramitā Sutra în 8.000 de versete”. De asemenea, pentru a înțelege mai bine diferența între ființă și agregate, vă invit să citiți „Tathāgatagarbha Sutra”. Toate acestea se pot găsi pe aceeași pagină web cu acest text.

1. Forma¹¹ (*rūpa*)
2. Senzația (sau senzațiile)¹² (*vedanā*)
3. Percepția (sau percepțiile)¹³ (*saṃjñā*)
4. Formațiunile mentale¹⁴ (*saṃskāra*)
5. Conștiința (sau conștiințele)¹⁵ (*vijñāna*).

Cele trei feluri de suferință

Suferința în Samsara este omniprezentă, majoritară, covârșitoare și inevitabilă. Singura cale de încetare completă a suferinței este încetarea completă a rătăcirii, adică încetarea nașterii în Samsara. Aceasta se realizează prin încetarea ignoranței, care duce la încetarea a tot ceea ce apare dependent de ignoranță, respectiv a celorlalte unsprezece verigi ale apariției dependente, enumerate puțin mai jos.

Cele trei feluri de suferință sunt „straturi” sau „aspecte” ale suferinței omniprezente. Ele nu sunt suferințe „separate”; separația între ele este făcută doar cu rol pedagogic.

1. Suferința suferinței¹⁶ (*duḥkha duḥkhatā*)
2. Suferința schimbării¹⁷ (*vipariṇāma duḥkhatā*)
3. Suferința lucrurilor condiționate¹⁸, sau atotpătrunzătoare (*saṃskāra duḥkhatā*).

Cele opt suferințe

Odată ce o ființă se naște în Samsara, aceste suferințe sunt inevitabile. Divinul Buddha le-a predat pentru ca ființele să le înțeleagă și să înceteze cu totul nașterile.

1. Suferința nașterii (*jati-duḥkha*)
2. Suferința bătrâneții (*jara-duḥkha*)
3. Suferința bolii (*vyadhi-duḥkha*)
4. Suferința morții (*marana-duḥkha*)
5. Suferința separației de ceea ce ne este plăcut (*priyavi-prayoga-duḥkha*)
6. Suferința întâlnirii cu ceea ce ne este neplăcut (*apriya-saṃprayoga-duḥkha*)
7. Suferința de a nu găsi ceea ce căutăm (*yad apicchaya paryesamāno na labhate tadapi duḥkha*)
8. Suferința de a însuși cele cinci agregate¹⁹ (*sathksiptena pancopadana-skandha-duḥkha*).

Cele douăsprezece verigi sau legături (nidana) ale Apariției Dependente [ale unei ființe]

Acestea se numesc în limba sanscrită „*Dvādaśāṅga-pratītya-samutpādā*” și sunt „etapele” unei ființe, ceea ce pare să genereze și să alcătuiască o ființă. De asemenea, ele apar dependent una de cealaltă, în ordinea în care sunt enumerate. Repetarea lor la nesfârșit este Samsara. Încetarea lor, prin încetarea ignoranței, este Nirvana sau Eliberarea. Folosind chiar cuvintele Divinului Buddha sau formulări complet echivalente, Ārya Nāgārjuna explică foarte bine aceste verigi în câteva lucrări (de exemplu în „Esența Apariției Dependente” sau în „Ghirlanda de Nestemate”) pe care le puteți găsi pe aceeași pagină web cu acest text.

1. Ignoranța (*avidyā*)
2. Formațiunile mentale karmice sau impulsurile voliționale (*saṃskāra*)
3. Conștiința (*vijñāna*)
4. Numele-și-forma, sau mintea-și-corpul (*nāmarūpa*)
5. Bazele simțurilor de șase feluri (*ṣaḍ-āyatana*)
6. Contactul (*sparśa*)
7. Senzațiile (*vedanā*)
8. Jinduirea sau „setea” (*tṛṣṇā*)
9. Agățarea, sau apucarea, sau atașarea (*upādāna*)
10. Devenirea, sau nașterea²⁰ (*bhava*)
11. Nașterea efectivă²¹ (*jāti*)
12. Bătrânețea și moartea (*jarā-maraṇa*), jalea, tristețea, lamentarea, durerea, greutățile și disperarea (*śoka-parideva-duḥkha-daurmanasyopāyāsās*).

Cele trei porți (tridvāra)

Acestea sunt cele trei „porți” ale acțiunii. O ființă poate realiza acțiuni cu corpul, cu vorbirea (sau energia) și cu mintea.

1. Corp (*kāya*)
2. Vorbirea (*vak*)
3. Mintea (*citta*).

Cele două feluri de sensuri (ale învățăturilor Divinului Buddha)

1. Sens care necesită interpretare²² (*neyārtha*)
2. Sens categoric, invariabil, final²³ (*nītārtha*).

Cele patru feluri de bazare (catvāri pratiśaraṇāni)

1. Bazarea pe sens, nu pe simplele cuvinte²⁴ (*artha-pratiśaraṇatā na vyañjana-pratiśaraṇatā*)
2. Bazarea pe sensul direct și clar, nu pe unul dedus²⁵ (*nītārtha-pratiśaraṇatā na neyārtha-pratiśaraṇatā*)
3. Bazarea pe cunoașterea directă, nu pe [cea prin] conștiință sau intelectuală²⁶ (*jñāna-pratiśaraṇatā na vijñāna-pratiśaraṇatā*)
4. Bazarea pe Dharma, nu pe persoane²⁷ (*dharma-pratiśaraṇatā na pudgala-pratiśaraṇatā*).

Sau, în altă variantă:

1. Bazarea pe înțelesul mesajului, nu pe cuvinte
2. Bazarea pe înțelesul evident, nu pe cel interpretabil
3. Bazarea pe mintea înțelepciunii, nu pe mintea obișnuită
4. Bazarea pe mesajul învățătorului, nu pe persoana sa.

2. Despre convențional, despre aparență

Cele douăsprezece componente ale învățăturilor Dharmeii (dvādaśāṅga)

1. Învățături în proză (*sūtra*)
2. Reformulări în versete²⁸ (*geya*)
3. Explicații și profeții făcute de către Divinul Buddha (*vyākaraṇa*)
4. Învățături în versete (*gāthā*)
5. Învățături oferite fără solicitare din partea discipolilor²⁹ (*udāna*)
6. Descrieri ale scopurilor, cauzelor și ocaziilor pentru predarea de învățături și de reguli (*nidāna*)
7. Povestiri din viețile anterioare ale altor persoane (*avadāna*)
8. Povestiri despre evenimente anterioare, date drept exemplu (*itivṛttaka*)
9. Povestiri din viețile anterioare ale lui însuși Buddha Śākyamuni (*jātaka*)
10. Dezvoltări ale învățaturii Dharmeii (*vaipulya*)
11. Descrieri ale unor evenimente miraculoase legate de Divinul Buddha sau de discipolii săi, inclusiv laude la adresa lor (*adbhutadharmā*)
12. Clarificări profunde despre învățăturile Divinului Buddha (*upadeśa*).

Cele șase stări (gati) de existență

Acestea sunt cele șase feluri de nașteri în Samsara, care includ toate posibilitățile de naștere ale unei ființe. Oamenii și animalele au corp material. Aproape toate celelalte ființe au un corp fizic, însă mai rafinat decât unul material. Singura excepție sunt zeii din Tărâmul Fără Formă, care nu au niciun fel de un corp fizic.

Unii zeii, semizeii și preta sunt clasificați drept demoni, dar aceasta nu este o categorie separată ci numai o denumire pentru ființe cu corpuri non-materiale care, datorită ignoranței, au foarte multe intenții rele și de asemenea au și unele puteri apărute din meditații greșite în cadrul ignoranței.

1. Zei (*deva*)
2. Oameni (*manuṣya*)
3. Semizeii³⁰ (*asura*)
4. Fantome flămânde (*preta*)

5. Animale (*tiryak*)
6. Ființe din infern (*naraka*).

Cele patru feluri de naștere (catvāro yonayaḥ)

1. Naștere din pântec (*jarāyuja*), ca mamiferele
2. Naștere din ou [cu coajă tare] (*aṇḍajaḥ*), ca insectele mai mari, reptilele, păsările, ș.a.m.d.
3. Naștere spontană (*upapāduka*), prin apariție aproape instantanee, asemenea majorității zeilor, semizeilor, fantomelor și ființelor din infernuri
4. Naștere din căldură și umezeală (*saṃsvedaja*), din ouă minuscule sau în alte moduri, în general caracteristică animalelor mici și foarte mici.

Cele opt feluri de nașteri inoportune, adverse practicii Dharmeii (aṣṭāv-akṣaṇāḥ)

1. Nașterea ca ființă într-un infern (*naraka-upapatti*)
2. Nașterea ca animal (*tiryag-upapatti*)
3. Nașterea ca fantomă flămândă (*preta-upapatti*)
4. Nașterea ca zeu cu viață lungă³¹ (*dīrghāyuṣa-devopapatti*)
5. Nașterea ca barbar³² (*pratyanta-janapadopapatti*)
6. Nașterea cu facultăți incomplete sau disfuncționale³³ (*indriya-vikalatā*)
7. Aderarea la vederi greșite³⁴ (*mithyā-dṛṣṭiś*)
8. Nașterea într-o lume unde nu se știe de niciun Buddha³⁵ (*tathāgatānām-anutpādaḥ*).

O altă variantă conține două diferențe:

3. Nașterea în tărâmul lui Yāma³⁶ (*Yāma-lokopapattiḥ*)
8. Nașterea cu o minte orientată către pasiunile lumești³⁷ (*cittotpādarāgitā*).

Cele opt infernuri (sau iaduri) fierbinți (aṣṭāu uṣṇa-narakāḥ)

Infernurile fierbinți sunt cele mai îngrozitoare dintre infernuri. Enumerarea lor se face de la cel mai puțin rău iad și până la cel mai teribil. Este posibil ca acestea să nu fie doar iaduri ci categorii de iaduri, în sensul că ar putea exista mai multe iaduri din fiecare fel, asemănătoare între ele, așa cum există mai multe stele și mai multe planete, și nu doar câte un singur exemplar din fiecare.

Viața într-un infern are durată limitată, chiar dacă foarte mare. Nu există nimic „veșnic” în Samsara.

1. Infernul învierii neîntrerupte³⁸ (*Sañjīva*)
2. Infernul liniilor negre³⁹ (*Kālasūtra*)
3. Infernul zdrobirii⁴⁰ (*Samghāta*)
4. Infernul urletelor⁴¹ (*Raurava*)
5. Infernul urletelor și mai mari⁴² (*Mahāraurava*)
6. Infernul înfierbântării⁴³ (*Tapana*)
7. Infernul înfierbântării și mai mari⁴⁴ (*Mahātapana* sau *Pratāpana*)
8. Infernul suferinței neîntrerupte⁴⁵ (*Avīci*).

Cele opt infernuri (sau iaduri) înghețate (aṣṭāu śīta-narakāḥ)

Iadurile înghețate sunt mai puțin îngrozitoare decât cele fierbinți, în sensul că suferința este ceva mai redusă și viața este ceva mai scurtă, însă oricum intensitatea suferinței și durata vieții din ele (tot de ordinul sutelor de miliarde de ani) sunt inimaginabil de mari raportate la suferința unei vieți umane și la durata ei. Un exemplu folosit este că intensitatea suferinței de a avea corpul străpuns peste tot de trei sute de sulite simultan, aruncate cu toată puterea, este infimă pe lângă intensitatea minimă a suferinței din cel mai puțin dureros iad, cu diferența că într-un iad suferința nu încetează, moartea nu are loc sau, dacă are, ființa învie imediat și continuă suferința. Așadar, iadurile sunt tărâmurii unde suferința este inimaginabil de intensă, cu răgazuri foarte rare și scurte în unele infernuri, și durează inimaginabil de mult.

Ca un exemplu despre intensități și cantități, steaua Soare este mai mică decât alte stele cum ar fi Betelgeuse, însă este extrem de mare față de un corp uman. În comparație corpul uman reprezintă suferința din nașterea ca om iar Soarele reprezintă suferința din infernurile înghețate. O stea cu mult mai mare decât Soarele, adică Betelgeuse, reprezintă suferința din infernurile fierbinți, însă diferența de mărime între cele două stele aproape că nu mai contează

pentru un om. În oricare caz ordinul de magnitudine al cantității sau intensității este imens, aproape de neînțeles pentru o ființă obișnuită.

Enumerarea următoare se face de la cel mai puțin rău iad și până la cel mai îngrozitor dintre ele. Ca și la iadurile fierbinți, este posibil și chiar probabil ca acestea să fie categorii și nu iaduri, și să existe mai multe iaduri din fiecare categorie.

Conform „Mahāparinirvāṇa Sūtra”:

1. Hahava
2. Atata
3. Alala
4. Ababa⁴⁶
5. Utpala⁴⁷ (Lotusul albastru)
6. Padma⁴⁸ (Lotusul purpuriu)
7. Kumuda⁴⁹ (Lotusul roșu-aprins)
8. Pundarika⁵⁰ (Lotusul alb).

Conform „Colecției de noțiuni din Dharma (*Dharma-Saṅgraha*)”:

1. Arbuda (Iadul degerăturilor mari)
2. Nirarbuda (Iadul degerăturilor imense și adânci)
3. Aṭaṭa
4. Apapa
5. Hāhāva⁵¹
6. Utpala (Lotusul albastru)
7. Padma (Lotusul purpuriu)
8. Mahapadma⁵² (Marele lotus purpuriu).

Cele douăzeci și opt de feluri de zei

Cu foarte puține excepții, respectiv cazuri în care ființe realizate se nasc intenționat între ei (cum ar fi mai mulți Ārya Bodhisattva din paradisul Tuṣita) zeii sunt ființe obișnuite din Samsara, dar care trăiesc în condiții mai puțin rele (văzute ca fiind mai bune) decât celelalte ființe. Deși viețile zeilor sunt cu mult mai lungi și mai puțin grele (văzute ca fiind mai plăcute, cu mai multe bucurii și cu mai puține suferințe) decât cele din tărâmurile umane, totuși și zeii sunt muritori, puterile lor sunt finite și în general nu foarte mari și, cel mai important, înțelepciunea-cunoașterea lor este limitată. Datorită stării plăcute în care se află,

puțini zei urmează Dharma, deoarece nu văd de ce să facă vreun efort suplimentar, fiindu-le relativ bine și fiind lipsiți de vederea corectă. De aceea marea majoritate a zeilor nu mai acumulează merite și nici înțelepciune-cunoaștere, deși ar avea posibilitatea. Din acest motiv, după epuizarea meritelor care au dus la nașterea lor în această formă de zeu (adică după moartea ca zei) cel mai adesea acele ființe vor renaște ca animale, ca fantome sau chiar ca ființe în infernuri.

Așa cum a explicat Divinul Buddha, nu există niciun „Creator”, și nici zeii nu sunt în niciun caz creatori. Ei nu au sub control aproape nimic în plus față de oameni, și sunt tot supuși inevitabil karmei, la fel ca oricare altă ființă. În plus, singurele „creații” ale zeilor sunt de obicei restrânse la tărâmurile unde sunt născuți, și unde au puteri limitate de a face să apară obiecte imaginare (dar văzute drept reale) cum ar fi nectarurile sau hainele. Ārya Nāgārjuna explică foarte precis aceste afirmații în lucrările sale, pe care le puteți găsi pe aceeași pagină web cu acest text.

Conform unor surse, zeii cei mai de jos din tărâmul Samsarei sunt Asura-șii, care au fost alungați din Tărâmul celor Treizeci și Trei datorită comportamentului și acțiunilor lor complet nedemne pentru un zeu. Aceștia încearcă deseori să ajungă înapoi în lumea din care au fost izgoniți, însă nu pot trece de Cei Patru Mari Regi, care sunt deasupra lor și le blochează accesul în tărâmurile celorlalți zei. Așadar, primii din listă ar trebui să fie acești Asura, care însă sunt zei atât de decăzuți încât uneori sunt considerați semizei sau chiar demoni, și nu zei.

Enumerarea paradisurilor zeești se face în ordine ascendentă, de la lumile inferioare la cele superioare. Toate aceste lumi sunt parte din Samsara, așadar sunt nepermanente, nesatisfăcătoare și nu au esență. Cu excepția Locurilor Pure, nașterea în niciun paradis zeeș nu este de dorit. Până și în acest caz, Tărâmurile Pure create de Buddhași sunt infinit preferabile Locurilor Pure din Samsara.

În marea lor majoritate zeii sunt interesați de propriile activități și nu de lumile umane, animale sau cu fantome. Zeii din Tărâmul Dorinței interacționează foarte rar cu oamenii, iar zeii din Tărâmul lui Brahma extrem de rar. În afară de aceste categorii de zei, ceilalți zei nu interacționează aproape deloc cu lumile fără zei. Ei o fac numai în ocazii foarte, foarte rare, în general doar atunci când un Ārya Bodhisattva se naște intenționat într-una dintre ele și eventual devine un Buddha.

Zeii din Tărâmul Dorinței (Kāmadhātu)

1. Zeii din Tărâmul celor Patru Mari Regi⁵³ (*Cāturmahārājikakāyika*)
2. Zeii din Tărâmul celor Treizeci și Trei⁵⁴ (*Trāyastriṃśa*)
3. Zeii fără lupte și eforturi⁵⁵ (*Yāma*)
4. Zeii bucuroși (sau mulțumiți)⁵⁶ (*Tuṣita*)

5. Zeii care se bucură de propriile creații⁵⁷ (*Nirmāṇarati*)
6. Zeii care se bucură de creațiile altora⁵⁸ (*Parinirmīta-vaśavartin*).

Zeii din Tărâmul Formei (Rūpadhātu)

Zeii din prima dhyāna - Tărâmul lui Brahma (Brahmā-kāyika)

7. Sfetnicii lui Brahmā⁵⁹ (*Brahmā-pāriṣadya*)
8. Însoțitorii lui Brahmā⁶⁰ (*Brahmā-purohita*)
9. Cei din lumea Marelui Brahmā⁶¹ (*Mahā-brahmā*)

Zeii din cel de-a doua dhyāna (Ābhāsvara)

10. Zeii cu lumină limitată⁶² (*Parīttābha*)
11. Zeii cu lumină nelimitată⁶³ (*Apramāṇābha*)
12. Zeii splendizi⁶⁴ (*Ābhāsvara*)

Zeii din cel de-a treia dhyāna (Śubhakarṣna)

13. Zeii cu frumusețe limitată (*Parīttāśubha*)
14. Zeii cu frumusețe nelimitată (*Apramāṇāśubha*)
15. Zeii cu frumusețe imensă⁶⁵ (*Śubhakarṣna*)

Zeii din cel de-a patra dhyāna (Bṛhatphala)

16. Zeii „fără nori” (*Anabhraka*)
17. Zeii „copii meritului” (*Puṇyaprasava*)
18. Zeii „având un fruct minunat”⁶⁶ (*Bṛhatphala*)

Zeii din Locurile Pure⁶⁷ (Śuddhāvāsa)

19. Zeii „ai căror curent merge în sus”⁶⁸ (*Avṛha*)
20. Zeii netulburați (*Atapa*)
21. Zeii minunați pentru privire (*Sudṛśa*)
22. Zeii care văd limpede (*Sudarśana*)
23. Zeii cei mai sus, și egali între ei⁶⁹ (*Akaniṣṭha*).

Zeii din Tărâmul Fără Formă⁷⁰ (Ārūpyadhātu)

24. [Cei din] sfera spațiului nemărginit⁷¹ (*Ākāśānantyāyatana*)
25. [Cei din] sfera conștiinței infinite⁷² (*Vijñānānantyāyatana*)

26. [Cei din] sfera lipsită de orice⁷³ (*Ākiṃcanyāyatana*)
27. [Cei din] sfera nici percepției și nici non-percepției⁷⁴ (*Naivasamjñānā-samjñāyatana*).

Zeii de dincolo de Tărâmul Fără Formă

28. Sfera încetării senzațiilor și percepțiilor⁷⁵ (*Samjñā-vedita-nirodha*).

Cei patru mari regi

Aceștia sunt conducătorii zeilor din Tărâmurile Celor Patru Mari Regi, tărâmurile de zei de pe primul nivel dintre cele douăzeci și opt. Ei sunt și protectori ai Dharmei, și protejează după puterile lor lumea (în special tărâmurile zeilor) împotriva asaltului multor ființe malefice (în special contra Asura-șilor).

1. Regele Dhṛtarāṣṭra din Est
2. Regele Virūdhaka din Sud
3. Regele Virūpākṣa din Vest
4. Regele Vaiśravaṇa din Nord.

Cei patru Māra

Primii trei „Māra” din această listă sunt aspecte ale ignoranței, ale perturbărilor sau murdăriilor mentale și ale suferințelor, iar cel de-al patrulea este un zeu deosebit de malefic. Dacă ființele se eliberează de primii trei „Māra” (și mai ales de perturbările mentale, care duc la încetarea celorlalți doi), atunci acel zeu numit Māra nu mai are nicio influență sau putere asupra lor.

1. Al agregatelor (*skandhamāra*)
2. Al perturbărilor mentale (*kleśamāra*)
3. Al morții (*mṛtyumāra*)
4. Fiul zeilor⁷⁶ (*devaputramāra*).

3. Despre ignoranță și perturbări mentale

Cele cinci degenerări sau murdării (pañca kaṣāyāḥ)

Epoca actuală este numită Kali Yuga sau epoca decăderii. Ea a început acum aproximativ 5.100 de ani și durează în total cel puțin 24.000 de ani⁷⁷. Aceasta este cea mai nefavorabilă și mai dificilă dintre cele patru perioade ale ciclului erelor. Cele cinci caracteristici în curs de degenerare ale epocii actuale sunt obstacole pe calea practicilor spirituale, pe Calea atingerii Eliberării și a Trezirii Perfecte. Condițiile favorabile vor fi tot mai puține, și înrăutățirea condițiilor va continua până la sfârșitul erei. Apoi va începe o altă eră, mai lungă și mult mai bună (Satya Yuga), iar condițiile se vor îmbunătăți treptat, până când vor deveni excelente. Fiind vorba despre Samsara, acest lucru nu înseamnă că nu va mai exista suferință, ci doar că va fi mai redusă prin comparație cu momentul actual.

Pentru a înțelege cât de potrivnică este epoca actuală putem face o comparație: în această eră numită Kali Yuga a apărut Divinul Buddha Śākyamuni, cel de-al patrulea Buddha în această lume, iar Divinul Buddha Kāśyapa, cel de-al treilea Buddha în această lume, a apărut mai devreme, pe când condițiile nu erau încă atât de nefavorabile. Din momentul în care a renunțat la lume, Buddha Kāśyapa a avut nevoie de numai șapte zile pentru a atinge Trezirea Perfectă, și a făcut-o meditând în palatul său. Deși viitorul Buddha Śākyamuni avea același nivel și potențial cu viitorul Buddha Kāśyapa, datorită degenerărilor, viitorului Buddha Śākyamuni i-au trebuit șase ani de căutări, de austerități și de eforturi extreme pentru a atinge Trezirea Perfectă, pe care a atins-o după ce și-a dat seama că cea mai mare parte a acelor eforturi și austerități erau de fapt inutile. După ce și-a părăsit palatul, viitorul Buddha a plecat în sălbăticie și a încercat mai multe căi, care însă nu l-au dus suficient de departe. Într-un final a hotărât că fie va muri, fie va atinge Trezirea Perfectă, însă nu se va mai ridica din postura de meditație. Făcând aceste eforturi extreme și evident supraomenești, prințul Gautama Siddhartha sau Ārya Bodhisattva Svetaketu a atins Buddhitatea și a devenit Buddha Śākyamuni. Aceste greutăți au fost cauzate de epoca actuală, și numai însușirile și meritele extraordinare de Ārya Bodhisattva de pe cel de-al zecelea bhūmi au condus această ființă măreață la Trezirea Perfectă.

Ca o altă metaforă, este ca și cum în epocile bune vântul adie ușor sau chiar suflă din spate, facilitând înaintarea, iar în epocile rele suflă cu putere din față, îngreunând înaintarea către scopul Eliberării și Trezirii Perfecte.

Datorită acestor dificultăți, multe persoane susțin că pe durata Kali Yuga una dintre puținele căi ușoare și accesibile ființelor pentru a atinge Eliberarea de

suferință, ireversibilitatea ca Bodhisattva și apoi Trezirea Perfectă este renașterea în Sukhāvātī, în Tărâmul Pur al Divinului Buddha Amitābha. Pe aceeași pagină web cu acest text puteți găsi cele două Sutre despre Buddha Amitābha în care este descris Sukhāvātī și este explicat precis modul foarte ușor de a renaște acolo după viața actuală.

Cele cinci degenerări sunt:

1. Degenerarea sau scurtarea lungimii vieții⁷⁸ (*āyuh-kaṣāya*)
2. Degenerarea vederilor, care ajung să fie greșite⁷⁹ (*dṛṣṭi-kaṣāya*)
3. Degenerarea virtuților, care ajung să fie perturbări mentale⁸⁰ (*kleśa-kaṣāya*)
4. Degenerarea stării ființelor⁸¹ (*sattva-kaṣāya*)
5. Degenerarea generală dată de eră⁸² (*kalpa-kaṣāya*).

Cele trei otrăvuri sau cele trei rădăcini nevirtuoase (trīṇy-akuśala-mūlāni)

Acestea mai sunt numite și „cele trei otrăvuri ale minții”, și alături de ignoranță, care este cauza lor, ele sunt considerate cauzele principale ale suferinței.

1. Lăcomia (*lobha*) sau dorința (*kama-rāga*).
2. Ura (*dveṣa*)
3. Iluzia, confuzia (*moha*).

Cele șase perturbări sau mizerii mentale (ṣaṭ kleśāḥ)

Dintre acestea, ignoranța este cea mai gravă și duce la apariția dependentă a celorlalte cinci. Toate cele șase duc la acțiuni greșite, care duc la rândul lor la suferință, care duce, prin absența condițiilor bune, la rămânerea în starea de ignoranță. Acesta este un cerc vicios care poate fi rupt doar prin eliminarea ignoranței, adică prin înlocuirea ei cu o cunoaștere corectă, ceea ce necesită efort.

1. Lăcomia sau pasiunea (*rāga*)
2. Repulsia (*pratigha*)
3. Mândria (*māna*)
4. Ignoranța (*avidyā*)

5. Vederile greșite (*kudṛṣṭi*)
6. Îndoiala (*vicikitsā*).

Cele zece acțiuni rele, non-virtuoase (daśākuśala)

Aceste acțiuni generează suferință atât pentru celelalte ființe, care resimt *efectele* lor, cât și pentru ființele care fac acele fapte rele și care resimt *efectele săvârșirii* lor, adică efectele generate de efectele pe care le-au avut asupra celorlalte ființe (legea cauzei și a efectului, sau a karmei). De exemplu, uciderea scurtează viața ființei ucise și va duce și la scurtarea vieții ființei care a ucis, și apoi, tot pentru ființa care a ucis, poate duce și în general va duce și la una sau mai multe renașteri în condiții rele, în funcție de caz.

1. Ale corpului (*kāyasucaritam*)
  - a. Uciderea ființelor (*prāṇātīpāto pariyāti*)
  - b. A lua ceea ce nu este dat, sau a fura (*adattādānaṃ pariyāti*)
  - c. Activitățile sexuale greșite (*kāma-mithyācāro pariyāti*)
2. Ale vorbirii (*vaksucaritam*)
  - a. Minciuna⁸³ (*mṛṣāvāda pariyāti*)
  - b. Vorbirea aspră, dură (*pāruṣyaṃ pariyāti*)
  - c. Vorbirea cu intenție rea⁸⁴ (*paiśunyaṃ pariyāti*)
  - d. Flecăreala, bârfa, discuțiile irelevante (*sambhinna-pralāpo pariyāti*)
3. Ale minții (*manasucaritam*)
  - a. Lăcomia (*abhidhyā pariyāti*)
  - b. Reaua intenție (*vyāpādo pariyāti*)
  - c. Vederile greșite⁸⁵ (*mithyā-dṛṣṭi pariyāti*).

Cele patru vederi greșite (catur dṛṣṭaya)

1. A vedea nepermanentul drept permanent (*Anitya nityam*)
2. A vedea suferința drept fericire (*Duḥkha sukham*)
3. A vedea drept sine ceea ce nu este sine⁸⁶ (*Anatmani atman*)
4. A vedea drept plăcut ceea ce este dezgustător⁸⁷ (*Aśubhā sukham*).

Cele cinci feluri de vederi [greșite] (pañca dṛṣṭaya)

Toate acestea sunt vederi și atitudini greșite, și sunt obstacole care blochează atingerea Eliberării.

1. Vederea agregatelor (*sat-kāya-dṛṣṭi*) ca fiind „eu” și/sau „al meu”
2. Vederi extreme (*antagrāha-dṛṣṭi*) ca nihilismul și eternalismul
3. Vederi greșite (*mithyā-dṛṣṭi*) despre virtute și non-virtute⁸⁸
4. Agățarea de vederi (*dṛṣṭi-parāmarśaḥ*), credința că avem supremația ideologică⁸⁹
5. Agățarea de anumite reguli „morale” și de practicile asociate (*śīla-vrata-parāmarśaḥ*)⁹⁰.

Cele două vederi extreme

În opera „Ghirlanda de nestemate (Ratnāvalī)”, pe care o puteți găsi pe aceeași pagină web cu acest text, Ārya Nāgārjuna a explicat foarte bine atât erorile din aceste vederi extreme cât și consecințele lor.

1. Nihilism⁹¹ (*ucchedanta* sau *divyanta*)
2. Eternalism⁹² (*sasvatanta* sau *antadvaya*).

Cele cinci ofense capitale (pañcānantaryāṇi)

Acestea sunt cele cinci acțiuni atât de rele încât duc imediat la consecințe teribile în viața actuală (care se și scurtează dramatic), și mai duc inevitabil și la renașterea în infernuri, imediat după viața actuală. Sunt atât de grave încât, împreună cu defăimarea și persecutarea Dharmei (acțiune care este cel puțin la fel de gravă), sunt și singurele șase motive pentru care Divinul Buddha Amitābha refuză unei ființe nașterea în Sukhāvātī, în Tărâmul Pur creat de El, chiar dacă acea ființă îl roagă să fie primită acolo și îi rostește Numele (adică Amitābha) de multe ori⁹³. În multe cazuri, oricare dintre aceste cinci respectiv șase acțiuni extrem de negative duc la moartea în decurs de câteva zile sau săptămâni, și la renașterea în cel mai crunt infern, în Avīci.

1. Uciderea tatălui (*pitṛ-vadho*)
2. Uciderea mamei (*mātr-vadha*)
3. Uciderea unui Arhat (*arhad-vadha*)

4. Provocarea din răutate a vărsării sângelui din corpul unui Buddha⁹⁴ (*Tathāgata-duṣṭa-citta-rudhirotpādaḥ*)
5. Cauzarea unei schisme în Sangha⁹⁵ (*Saṅgha-bheda*).

Cele cinci ofense aproape capitale

În funcție de caz, și acestea pot duce la consecințe extrem de rele, însă nu întotdeauna la unele atât de rele ca în cazul celor cinci ofense capitale. Bineînțeles, și aceste acțiuni trebuie neapărat evitate, la fel ca ofensele capitale și ca oricare alte acțiuni negative, indiferent de gravitatea lor.

1. Rele tratamente aplicate mamei, [tatălui,] sau unui Arhat
2. Uciderea unui Bodhisattva care a ajuns la un anumit stadiu (bhūmi)
3. Uciderea învățătorului sau studentului⁹⁶
4. Desființarea locului de adunare a Sangha⁹⁷
5. Distrugerea unei Stupe.

Cele șase feluri de mândrie (māna)

1. Mândria excesivă⁹⁸ (*adhimāna*)
2. Mândria atroce⁹⁹ (*manatimāna*)
3. Mândria de sine¹⁰⁰ (*asmimāna*)
4. Mândria arogantă¹⁰¹ (*abhimāna*)
5. Mândria arogantă modestă¹⁰² (*unamāna*)
6. Mândria arogantă distorsionată¹⁰³ (*mithyamāna*).

Cele opt dharma lumești (aṣṭau loka-dharmāḥ)

Ființele încearcă mereu să le obțină pe cele de pe pozițiile impare din listă și să le evite pe cele de pe pozițiile pare. Ele mai sunt enumerate și ca perechi de opusuri, respectiv câștigul și pierderea, plăcerea și neplăcerea, faima și dizgrația, și lauda și disprețul. Fuga după și respectiv de aceste dharma este bineînțeles un obstacol major în calea Eliberării, deoarece o ființă preocupată de aceste aspecte nu poate obține vederea corectă și nu poate face eforturile corecte, motiv pentru care nu va obține rezultatele corecte.

1. Câștigul (*lābho*)
2. Pierderea (*alābho*)
3. Plăcerea (*sukha*)
4. Suferința, sau neplăcerea (*duḥkha*)
5. Faima (*yaśo*)
6. Dizgrația (*ayaśo*)
7. Lauda (*praśamsā*)
8. Critica, sau disprețul (*nindā*).

Cele zece lanțuri sau legături (daṣa saṃyojanā)

Acestea țin ființele captive în Samsara. Ele nu sunt propriu-zis lanțuri, și nu există „cineva” sau „ceva” care le ține captive pe ființe, ci sunt chiar defecte ale minților lor.

1. Credința într-un sine, sau în materialism¹⁰⁴ (*satkāyadr̥ṣṭi*)
2. Îndoiala sau scepticismul¹⁰⁵ (*vicikitsā*)
3. Agățarea de reguli și ritualuri¹⁰⁶ (*śīlavrataparamārśa*)
4. Atașarea de și din dorință (*kāmacchanda*)
5. Relele intenții (*vyāpāda*)
6. Atașarea de Tărâmurile Formei¹⁰⁷ (*rūparāga*)
7. Atașarea de Tărâmurile Fără Formă¹⁰⁸ (*arūparāga*)
8. Mândria (*māṇa*)
9. Agitația (*auddhatya*)
10. Ignoranța, necunoașterea (*avidyā*).

O altă variantă:

1. Dorințele senzuale (*kāma-rāga*)
2. Ostilitatea (*paṭigha*)
3. Mândria sau aroganța (*māna*)
4. Vederile [greșite] (*dr̥ṣṭi*)
5. Îndoiala sau scepticismul (*vicikitsā*)
6. Atașarea de rituri și ritualuri¹⁰⁹ (*śīlavrata-paramārśa*)
7. Dorința pentru existență sau devenire¹¹⁰ (*bhava-rāga*)
8. Lăcomia invidioasă, sau invidia (*īrṣyā*)
9. Zgârcenia (*mātsarya*)
10. Ignoranța (*avidyā*).

Cele două obscurații sau întunecări (varaṇe dve)

Ființele obișnuite au ambele feluri de obscurații, ființele Eliberate le mai au numai pe cele din a doua categorie, iar Buddhașii nu mai au niciuna dintre ele.

1. Obscurațiile emoționale, datorate murdăriilor, perturbărilor¹¹¹ (*kleśāvaraṇa*)
2. Obscurațiile din calea cunoașterii¹¹² (*jñeyāvaraṇa*).

Cele cinci obstacole (pañca nivāraṇa) pe Cale

Acestea împiedică o ființă să parcurgă Calea și să ajungă la Eliberare și la Trezirea Perfectă.

1. Dorințele după obiectele simțurilor¹¹³ (*kāmacchanda*)
2. Reaua voință, intențiile rele (*vyāpāda*)
3. Lenea și toropeala (*thīna-middha*)
4. Agitația și îngrijorarea (*auddhatya-kaukritya*)
5. Îndoiala, ezitarea¹¹⁴ (*vicikitsā*).

Cele cinci frici (pañca bhayāni)

Aceste cinci frici sunt caracteristice oricărei ființe nerealizate din Samsara, și sunt cel mai mult caracteristice oamenilor.

1. Frica pentru mijloacele de trai (*ājīvikā-bhayam*)
2. Frica de întristare, nechez, jelire (*śoka-bhayam*)
3. Frica de moarte (*maraṇa-bhayam*)
4. Frica de o destinație rea [în viețile următoare] (*durgati-bhayam*)
5. Frica din timiditate (*parśadaśādyā-bhayam*).

Cei patru curenți sau cei patru constituenți care produc (catur-ogha)

Acești patru curenți constituie revărsările, sau „āsrava” în limba sanscrită, și sunt cauza apariției activităților greșite și de aceea și a suferințelor. Ei întrețin

ciclul samsaric, iar eliberarea de aceștia este chiar Eliberarea, adică starea de Arhat. Ignoranța este cel mai important dintre ei, și îi cauzează pe ceilalți trei.

1. Dorința (*kāma*)
2. Devenirea sau existența (*bhava*)
3. Vederile¹¹⁵ (*dr̥ṣṭi*)
4. Ignoranța (*avidyā*).

Cele patru feluri de hrană (chatvaari ahārā)

Deși sunt văzute de către ființele ignorante ca fiind plăcute și satisfăcătoare, acestea sunt de fapt neplăcute și nesatisfăcătoare pe termen lung.

1. Hrana materială¹¹⁶ (*kapāṭikāhārā*)
2. Hrana pentru simțuri¹¹⁷ (*sparśahārā*)
3. Hrana pentru minte¹¹⁸ (*mana-sarim cetanāhārā*)
4. Hrana pentru conștiință¹¹⁹ (*vijñānahārā*).

Cele cinci feluri de nutrimentați (pañcāhārā)

1. Nutrimentul absorbirii (*dhyānāhārā*)
2. Nutrimentul mâncării (*kavalīkār-āhārā*)
3. Nutrimentul retragerii, detașării (*pratyāhārā*)
4. Nutrimentul contactului (*sparśāhārā*)
5. Nutrimentul intenției (*sañcetanikāhārā*).

Cele patru moduri de a trăi ca om

1. A trăi ca laic, ca gospodar (*garhastha*)
2. A trăi o viață „pură” (*brahma-caryaśrama*)
3. A trăi într-o pădure sau într-o mănăstire (*vana-prastha*)
4. A trăi ca un [ascet] rătăcitor (*bhikṣuka, bhikṣuki*).

Cele cinci feluri de afaceri rele

În „Discursul despre afaceri (Vaṇijjā Sutta)” (AN 5:177), care este un discurs foarte scurt, Divinul Buddha enumeră explicit felurile de afaceri care trebuie neapărat evitate de către un laic ce urmează Dharma, adică de către cineva care vrea să urmeze un mod de viață corect, un mod de a-și câștiga existența în acord cu cel de-al cincilea aspect al Nobilei Căi Octuple descrisă în acest text, un mod moral, un mod virtuos, care duce la efecte bune.

Discipolii laici (deoarece călugărilor le este complet interzisă implicarea în orice fel de afaceri, în politică, și așa mai departe) trebuie să nu se implice deloc în cinci feluri de afaceri, care toate fac rău sau ajută la a face rău ființelor, și implicit și inevitabil au consecințe rele și pentru cei care sunt părtași la ele. Ei trebuie să nu deruleze asemenea afaceri, să nu ajute și să nu contribuie la asemenea afaceri (de exemplu fiind furnizor, sau client, sau prin prestări de servicii cum ar fi transportul, etc.), și așa mai departe.

Armele sunt folosite pentru ucidere și pentru asuprire, afacerile cu sclavi sau cu animale (de exemplu de povară sau pentru experimente) duc la chinuri și de multe ori la moarte pentru ființele folosite, afacerile cu carne presupun ucidere și ele, intoxicanții (cum sunt alcoolul, tutunul, drogurile, halucinogenele și așa mai departe) modifică în rău starea mentală a ființelor și le împiedică să urmeze Dharma, iar otrăvurile (chiar și pentru agricultură, dezinsecție sau deratizare)ucid ființe, deși uciderea lor ar putea fi evitată prin schimbarea unor proceduri.

Iată cele cinci feluri de afaceri de evitat:

1. Afaceri cu arme
2. Afaceri cu ființe vii (animale și oameni)
3. Afaceri cu carne
4. Afaceri cu intoxicanți
5. Afaceri cu otrăvuri.

Cei cincizeci și unu de factori mentali (citta saṃskāra)

Această listă este o variantă din Abhidharma din Mahayana. Alte liste menționează între patruzeci și șase și cincizeci și doi de factori mentali, dar diferențele între ele sunt ne semnificative din punct de vedere al ideii centrale.

1. Cinci mereu prezenți sau universalii (*sarvatraga*)
  - a. Senzația (*vedanā*)
  - b. Percepția sau discriminarea (*saṃjñā*)

- c. Intenția sau voința (*cetanā*)
  - d. Contactul (*sparśa*)
  - e. Atenția (*manaskāra*)
2. Cinci care determină obiectul atenției [minții] (*viṣayaniyata*)
- a. Intenția (*chanda*)
  - b. Interesul, convingerea (*adhimokṣa*)
  - c. Conștientizarea sau atenția conștientă (*smṛti*)
  - d. Concentrarea (*samādhi*)
  - e. Înțelepciunea-cunoaștere sau înțelegerea profundă (*prajñā*)
3. Unsprezece factori virtuoși (*ekadaśa kuśala*)
- a. Credința (*śraddhā*)
  - b. Demnitatea¹²⁰ (*hrī*)
  - c. Rușinea, atenția la consecințe¹²¹ (*apatrāpya*)
  - d. Non-atașarea (*alobha*)
  - e. Non-agresiunea (*adveṣa*)
  - f. Non-confuzia (*amoha*)
  - g. Efortul, vigoarea (*vīrya*)
  - h. Flexibilitatea, adaptabilitatea (*praśrabdhi*)
  - i. Conștiinciozitatea (*apramāda*)
  - j. Ecuanimitatea, viziunea uniformă (*upekṣā*)
  - k. Non-rănirea (*avihiṃsā*)
4. Șase sentimente sau defecte destructive de bază (*mūlakleśa*)
- a. Ignoranța (*avidyā*)
  - b. Dorința (*rāga*)
  - c. Aversiunea, ostilitatea, furia¹²² (*pratigha*)
  - d. Mândria (*māna*)
  - e. Îndoiala (*vicikitsā*)
  - f. Vederile greșite¹²³ (*dṛṣṭi*)
5. Douăzeci de sentimente sau defecte destructive secundare (*upakleśa*)
- a. Furia intensă¹²⁴ (*krodha*)
  - b. Resentimentul (*upanāha*)
  - c. Dușmănia (*pradāśa*)
  - d. Cruzimea, reaua intenție (*vihimśā*)
  - e. Invidia (*īrśya*)
  - f. Ipocrizia (*śāṭhya*)
  - g. Minciuna privind propriile calități¹²⁵ (*māyā*)
  - h. Lipsa demnității, nerușinarea¹²⁶ (*āhrīkya*)
  - i. Nerușinarea nepăsătoare¹²⁷ (*anapatatrāpya*)
  - j. Ascunderea propriilor defecte (*mrakśa*)
  - k. Zgârcenia (*mātsarya*)
  - l. Mulțumirea sau mândria de sine¹²⁸ (*mada*)

- m. Lipsa credinței¹²⁹ (*āśraddhya*)
  - n. Lenea (*kausīdya*)
  - o. Neatenția nepăsătoare¹³⁰ (*pramāda*)
  - p. Uitarea¹³¹ (*muṣitasmṛitā*)
  - q. Neatenția¹³² (*asamprajanya*)
  - r. Letargia¹³³ (*styāna*)
  - s. Agitația, excitarea mentală¹³⁴ (*auddhatya*)
  - t. Distragerea¹³⁵, pierderea de vreme¹³⁶ (*vikṣepa*)
6. Patru care variază în funcție de motivație¹³⁷ (*aniyata*)
- a. Somnul¹³⁸ (*middha*)
  - b. Regretul¹³⁹ (*kaukr̥tya*)
  - c. Conceptul, conceperea¹⁴⁰ (*vitarka*)
  - d. Discernământul¹⁴¹ (*vicāra*).

4. Despre virtute și acțiuni pozitive

Cele patru condiții de existență ideale ale zeilor și oamenilor

Orice zeu și orice om, odată născut(ă) într-o lume sau regiune armonioasă, fără lipsuri și fără conflicte (inclusiv militare), așa cum este menționat în prima condiție, trebuie să caute să genereze celelalte trei condiții ale existenței ideale din Samsara. Acestea sunt repetate și de către Ārya Nāgārjuna în „Ghirlanda de Nestemate” și în „Epistolă către un prieten”, pe care le puteți găsi pe aceeași pagină web cu acest text.

1. A trăi într-un tărâm în armonie (*prāti rūpa-deśa-vasa*)
2. A te baza pe ființe Realizate¹⁴² (*sat-puruṣa pasrayam*)
3. A-ți stabili scopuri și aspirații altruiste (*ātmanas samyak-praṇidhānam*)
4. A construi pe meritul din viețile anterioare¹⁴³ (*purve cakṛta puṇyāta*).

Cele trei antrenamente (tisraḥ śikṣāḥ)

1. Antrenamentul în mintea¹⁴⁴ superioară (*adhicitta-śikṣā*)
2. Antrenamentul în moralitatea superioară (*adhiśīla-śikṣā*)
3. Antrenamentul în înțelepciunea-cunoaștere superioară (*adhiprajñā-śikṣā*).

Cei patru factori pentru credința-încredere (catvāri śraddhāṅgāni)

1. Cele Patru Adevăruri Nobile (*ārya-satyam*)
2. Cele Trei Nestemate (*tri-ratnam*)
3. Acțiunile (*karma*)
4. Efectele sau fructele acțiunilor (*karma-phalaṃ*).

Cele trei rădăcini virtuose (trīṇi kuśala-mūlāni)

Acestea nu sunt simpla lipsă a celor trei rădăcini nevirtuoase, ci sunt atât absența celor trei rădăcini nevirtuoase cât și prezența rădăcinilor opuse, virtuose.

1. Non-lăcomia¹⁴⁵ (*alobha*)
2. Non-ura¹⁴⁶ (*adveṣo*)
3. Non-iluzia, non-confuzia¹⁴⁷ (*amoha*).

Cele zece acțiuni virtuose

Acestea sunt evitarea celor zece acțiuni non-virtuoase (enumerare în acest text), realizarea acțiunilor opuse celor zece non-virtuoase, precum și încurajarea celorlalte ființe să facă la fel.

Nu există o asemenea listă, însă am realizat o variantă prin interpolarea mai multor liste și învățături. Aceasta are doar rol de exemplu, de ghidare pentru cititor, și este singura din acest text care nu se regăsește explicit în Dharma.

1. A evita uciderea ființelor, a salva viețile ființelor aflate în primejdie și a încuraja toate celelalte ființe să facă la fel
2. A nu fura, a fi generos (generoasă) și a încuraja toate celelalte ființe să facă la fel
3. A fi moral(ă) și corect(ă) în ceea ce privește conduita sexuală, și a încuraja toate celelalte ființe să facă la fel
4. A spune întotdeauna adevărul și a încuraja toate celelalte ființe să facă la fel
5. A vorbi întotdeauna blând și a încuraja toate celelalte ființe să facă la fel
6. A vorbi mereu cu intenții bune (mai ales din punct de vedere al Dharmei), și a încuraja toate celelalte ființe să facă la fel
7. A vorbi numai despre chestiuni importante și benefice (mai ales din punct de vedere al Dharmei) și numai atunci când este necesar, precum și a încuraja toate celelalte ființe să facă la fel
8. A evita atitudinile lacome, a fi generos (generoasă), și a încuraja toate celelalte ființe să facă la fel
9. A fi întotdeauna bine intenționat(ă), a realiza acțiuni numai din intenții bune (mai ales după criteriile Dharmei), și a încuraja toate celelalte ființe să facă la fel

10. A evita și a corecta vederile greșite prin studiu, lămurire, analiză, investigație, meditație etc., a cultiva vederile corecte conform Adevărului (adică Dharmei), tot prin studiu ș.a.m.d., a acționa întotdeauna numai conform vederilor corecte, și a încuraja toate celelalte ființe să facă la fel.

Cele cinci precepte (virtuoase, pentru laici)

Respectarea acestor precepte duce la acumularea de merite, iar respectarea lor strictă de-a lungul vieții, chiar dacă nu este însoțită și de alte practici din Dharma, duce cel puțin la renașterea ca zeități din Tărâmul Dorinței.

1. Nu ucide¹⁴⁸ (*prāṇātipāta-virati*)
2. Nu fura (*adattādāna-virati*)
3. Nu fi impur(ă) din punct de vedere sexual¹⁴⁹ (*kāma mithyācāra-virati*)
4. Nu minți (*mṛṣāvāda-virati*)
5. Nu deveni intoxicat(ă)¹⁵⁰ (*madyapāna-virati*).

Cele opt precepte (virtuoase, pentru laici)

Cele opt precepte sunt cele cinci de mai sus, urmate de încă trei. Dacă nu este însoțită și de alte practici din Dharma, respectarea tuturor celor opt precepte duce tot la o renaștere ca zeități în Tărâmul Dorinței, dar într-o condiție mai bună decât în cazul respectării strict a primelor cinci precepte virtuozitate. O asemenea ființă renaște ca zeu (sau zeiță) mai strălucitor (strălucitoare), va avea o viață mai lungă, un palat mai frumos, podoabe mai elegante, etc.

Simpla urmare a preceptelor este calea ființei cu aspirații modeste, deoarece nașterea ca zeu sau ca zeiță din Samsara nu este un obiectiv prea înalt și nici nu duce la Eliberare fără practica Dharmei. Totuși, respectarea preceptelor este bună pentru orice om deoarece duce la acumularea de merite, însă ar fi ideal să fie însoțită și de studiu, analiză, practică, meditație etc., așa cum au fost explicate de către Divinul Buddha.

Pe de altă parte, aprofundarea înțelepciunii-cunoaștere duce inevitabil la un comportament mult mai bun, și printre altele și la respectarea acestor precepte. De exemplu, un Arhat urmează toate cele opt precepte fără niciun efort, în mod natural, din convingere profundă și nu din disciplină sau autocontrol.

6. Abținerea de la folosirea parfumurilor, cosmeticelor, unguentelor¹⁵¹ (*gandhā-malya-vilepana-varṇaka-dhāraṇā-virati*)

7. Abținerea de la a dormi pe un pat prea înalt sau prea mare¹⁵² (*uccāsayana mahasayana-virati*)
8. Abținerea de la mâncare atunci când nu este momentul potrivit¹⁵³ (*vikālabhojana-virati*).

Cele patru cunoașteri analitice (catasrah pratisaṁvidah)

1. Înțelegerea precisă a Adevărului sau Dharmei (*Dharma-pratisaṁvid*)
2. Înțelegerea precisă a sensurilor (*artha-pratisaṁvid*)
3. Înțelegerea precisă a limbilor (*nirukti-pratisaṁvid*)
4. Cunoașterea precisă a vorbirii potrivite¹⁵⁴ (*pratibhāna-pratisaṁvid*).

Cele patru strădanii corecte (catvāri samyakprahāṇāni)

Acestea sunt enumerate și în „Daśabhūmika Sūtra”, discursul despre cele zece trepte ale Bodhisattvașilor, și sunt incluse în cele Treizeci și șapte de ramuri (sau aripi) pentru Trezire.

1. Strădania de a nu porni acțiuni non-virtuoase care nu au fost încă îndeplinite
2. Strădania de a abandona acțiunile non-virtuoase care au fost deja îndeplinite¹⁵⁵
3. Strădania de a iniția și realiza acțiunile virtuozose care nu au fost încă îndeplinite
4. Strădania de a menține, de a repeta, de a face mai puternice, de a spori, stabili și perfecționa virtuțile și acțiunile bune deja generate¹⁵⁶.

Cele zece feluri de practici religioase

1. Transcrierea învățăturilor (*lekhaṇa*)
2. Venerarea și ritualurile (*pūjana*)
3. Generozitatea¹⁵⁷ (*dāna*)
4. Ascultarea învățăturilor (*śravaṇa*)
5. Citirea învățăturilor (*vacana*)
6. Înțelegerea învățăturilor (*udgrahaṇa*)
7. Instruirea celorlalți (*prakaśana*)

8. Recitarea învățăturilor și a operelor sfinte (*svadhyayana*)
9. Analizarea, investigarea, contemplarea (*cintana*)
10. Meditația (*bhāvana*).

5. Despre Eliberare

Cele Trei Căi (din punct de vedere al aspirațiilor)

În funcție de aspirațiile unei ființe, se pot discerne sau diferenția trei feluri de Căi, respectiv trei moduri de a acționa, care depind de amploarea viziunii și motivației unei ființe.

1. Calea ființei cu aspirații reduse¹⁵⁸
2. Calea ființei cu aspirații medii¹⁵⁹
3. Calea ființei cu aspirații mărețe.¹⁶⁰

Cele Trei Vehicule sau Căi (yāna)

Cuvântul sanscrit „yāna” înseamnă atât „cale” cât și „vehicul”. Divinul Buddha a explicat în mai multe ocazii că acestea sunt de fapt o singură Cale sau un singur Vehicul, și anume cea sau cel care duce la Buddhitate, doar că este împărțit(ă) în trei din punct de vedere pedagogic și emoțional.

De exemplu, anumite ființe pot crede în mod greșit că Buddhitatea este prea mult pentru ele, că ele nu ar fi capabile să o realizeze, și atunci Divinul Buddha le-a oferit varianta de a se Elibera măcar de suferință și de ignoranța emoțională. Când au ajuns la acest „popas” ele se pot odihni, și vor continua pe Cale atunci când și-au „recăpătat puterile”.

Rezultatele primelor două „Căi” sunt starea de Arhat și de Pratyekabuddha, însă acestea nu sunt finale ci doar temporare. La un moment dat, chiar și după zeci de mii de ere cosmice, acele ființe vor continua pe Calea către Buddhitate, care este singura stare finală și perfectă.

1. Vehiculul sau Calea Ascultătorilor (*Śrāvaka-yāna*)
2. Vehiculul sau Calea Treziților Solitari (*Pratyekabuddha-yāna*)
3. Vehiculul sau Calea ființelor foarte înțelepte și altruiste (*Bodhisattva-yāna*).

Cele opt Eliberări (aștau vimokṣāḥ)

Acestea sunt opt etape succesive prin care, după ce le parcurge pe toate, o ființă obține Eliberarea. Ele sunt eliberări treptate de fiecare dintre agățărilor de vreo formă interioară și vreo formă exterioară, de frumusețe, de fericire și de realizări din Samsara, oricât ar părea de înalte sau de rafinate. Ultimele cinci sunt paralele cu ultimele cinci dintre cele nouă Dhyāna (pe care le puteți găsi în acest text), și sunt așadar transcenderea celor cinci.

1. Cineva care are formă¹⁶¹ vede sau percepe forma ca vacuitate¹⁶² (*rūpī rūpāṇī paśyati śūnyam*)
2. Nemaipercepând forme interioare, percepe formele exterioare drept vacuitate (*ādhyātmā-rūpa-sañjñī bahirdhā-rūpāṇi paśyati śūnyam*)
3. Percepe înclinația către frumusețe ca fiind vacuitate (*śubham-eva adhimukto paśyati śūnyam*)
4. Percepe sfera¹⁶³ spațiului infinit drept vacuitate (*ākāśānanty-āyatanam paśyati śūnyam*)
5. Percepe sfera conștiinței infinite drept vacuitate (*vijñānānanty-āyatanam paśyati śūnyam*)
6. Percepe sfera nimicului drept vacuitate (*ākīñcany-āyatanam paśyati śūnyam*)
7. Percepe sfera nici percepției și nici non-percepției drept vacuitate (*naiva-samjñā-nāsamjñāyatanam paśyati śūnyam*)
8. Percepe sfera încetării percepției și senzației drept vacuitate (*samjñā-vedayita-nirodham paśyati śūnyam*).

Cele două feluri de absență a sinelui sau esenței (nairātmyam dvi-vidham)

1. Absența sinelui persoanelor¹⁶⁴ (*pudgala-nairātmya*)
2. Absența sinelui sau esenței tuturor dharmelor¹⁶⁵ (*dharma-nairātmyam*).

Cele Trei Uși (sau porți) către Eliberare (trayo vimokṣāḥ)

Meditația corectă la oricare dintre aceste trei adevăruri profunde duce la Eliberare. Puteți găsi o explicație mai detaliată a lor în operele lui Ārya Nāgārjuna,

și informații generale în prefața mea de la „Prajñāpāramitā Sutra în 8.000 de versete”, pe care le puteți găsi pe aceeași pagină web cu acest text.

1. Vacuitatea sau Lipsa Esenței (*śūnyata*)
2. Lipsa Semnelor sau caracteristicilor (*ānimitta*)
3. Lipsa Dorințelor sau Absența Scopurilor (*apraṇihitaś*).

Cele treizeci și șapte de ramuri sau aripi ale Trezirii (șapta-trimśad-bodhi-pākṣikā dharmāḥ)

Acestea sunt necesare pentru Trezire, și sunt împărțite în șapte subcategorii.

1. Patru aplicații și stabiliri ale atenției conștiente și reamintirii (*catvāri smṛti-upasthānāni*)
  - a. Atenția conștientă la corp (*kayā kāyānudarśa*)
  - b. Atenția conștientă la senzații (*vedanāyām vedanānudarśa*)
  - c. Atenția conștientă la stările mentale (*citte cittānudarśa*)
  - d. Atenția conștientă la însușirile mentale (*dharme dharmānudarśa*)
2. Patru eforturi corecte (*catvāri samyak-prahāṇāni*)
  - a. Efortul de a preveni apariția stărilor nevicioase ale minții (*anutpannānām punar-anutpādaś*)
  - b. Efortul de a abandona stările nevicioase deja apărute (*utpannānām-akuśalānām dharmāṇām prahāṇam*)
  - c. Efortul de a face să apară stările vicioase încă neapărute (*anutpannānām samutpādaḥ*)
  - d. Efortul de a menține stările vicioase deja apărute (*utpannānām kuśala-mūlānām samrakṣaṇam*)
3. Patru baze pentru puterile mentale [supranaturale]¹⁶⁶ (*catvāra ṛddhi-pādāḥ*)
  - a. Voința, intenția hotărâtă (*chanda*)
  - b. Energia sau vigoarea (*vīrya*)
  - c. Starea mentală (*citta*)
  - d. Capacitatea de analiză, de investigare, de discriminare (*mimāṃsā*)
4. Cinci însușiri puternice (*pañca indriya*)
  - a. Convingerea sau credința (*śraddhā*)
  - b. Vigoarea, elanul, energia (*vīrya*)
  - c. Atenția conștientă și reamintirea (*smṛti*)
  - d. Concentrarea (*samādhi*)
  - e. Înțelepciunea-cunoaștere (*prajñā*)

5. Cinci puteri¹⁶⁷ (*pañca bala*)
  - a. Convingerea sau credința (*śraddhā*)
  - b. Vigoarea, elanul, energia (*vīrya*)
  - c. Atenția conștientă și reamintirea (*smṛti*)
  - d. Concentrarea sau meditația (*samādhi*)
  - e. Înțelepciunea-cunoaștere (*prajñā*)
6. Șapte factori pentru Trezire (*sapta bodhyanga*)
  - a. Atenția conștientă și reamintirea (*smṛti*)
  - b. Investigarea, analiza, discriminarea (*dharmapracicaya*)
  - c. Vigoarea, elanul, energia (*vīrya*)
  - d. Bucuria sau beatitudinea (*prīti*)
  - e. Calmul liniștit și flexibil (*prasrabdhi*)
  - f. Concentrarea sau meditația (*samādhi*)
  - g. Viziunea uniformă sau ecuanimitatea (*upekṣā*)
7. Nobila Cale Octuplă sau cu opt ramuri (*āryāṣṭāṅgikamārga*)
  - a. Vederea sau înțelegerea corectă (*samyak-dṛṣṭi*)
  - b. Intenția corectă (*samyak-saṃkalpa*)
  - c. Vorbirea corectă (*samyak-vāk*)
  - d. Acțiunea corectă (*samyak-karmānta*)
  - e. Modul corect de trai¹⁶⁸ (*samyak-ājīva*)
  - f. Efortul corect¹⁶⁹ (*samyak-vyāyāma*)
  - g. Atenția conștientă corectă și reamintirea corectă (*samyak-smṛti*)
  - h. Meditația sau concentrarea corectă (*samyak-samādhi*).

Cele opt practici pentru abandonarea condiționatului (pratipatti-āṣṭau prahāṇa-saṃskārāḥ)

Este vorba despre practicile pentru abandonarea suferinței, a dharmelor, a Samsarei.

1. Credința-încredere (*śraddhā*)
2. Inteligența (*buddho*¹⁷⁰)
3. Efortul, activitatea (*vyāyāma*)
4. Calmul (*prasrabdhi*)
5. Atenția conștientă (*smṛti*)
6. Cunoașterea deplină (*samprajanya*)
7. Intenția, voința (*cetanā*)
8. Ecuanimitatea, viziunea uniformă (*upekṣā*).

Cele patru stadii ale Eliberării (cele patru „căi”)

1. Intrarea-în-Curent¹⁷¹ (*Śrotāpanna*)
2. Întoarcerea o singură dată¹⁷² (*Sakṛdāgāmin*)
3. Ne-întoarcerea¹⁷³ (*Anāgāmin*)
4. Eliberarea¹⁷⁴ (*Arhat*).

Cele opt feluri de persoane [care merg pe Calea Eliberării] (tatrāṣṭau pugdalāḥ)

1. Cea pe calea care duce la fructul (sau efectul) „Intrării în curent” (*Srota-āpanna-phala-pratipannakaḥ*)
2. Cea „Intrată în curent”¹⁷⁵ (*Srota-āpannaḥ*)
3. Cea pe calea care duce la fructul „Întoarcerii o singură dată” (*Sakṛdāgāmi-phala-pratipannakaḥ*)
4. Cea „Care se întoarce o singură dată” (*Sakṛdāgāmi*)
5. Cea pe calea care duce la fructul „Non-întoarcerii [în Tărâmul Dorinței]” (*Anāgāmi-phala-pratipannako*)
6. Cea „Care nu se mai întoarce [în Tărâmul Dorinței]” (*Anāgāmi*)
7. Cea pe calea care duce la fructul de „A fi demnă de ofrande” [sau Arhatul] (*Arhat-phala-pratipannako*)
8. Cea „Demnă de ofrande” (*Arhat*).

Cele nouă evenimente care însoțesc Marea Bucurie [a Eliberării]

Primele șapte au loc înaintea Eliberării, sunt precursorile ei și sunt și o metodă sau cale de meditație, iar cel de-al nouălea are loc după Eliberare. În mai multe scrieri sunt relatate asemenea succesiuni de stări care, imediat sau în foarte scurt timp au dus la Eliberare, și implicit și la apariția multor puteri și a cunoașterii Eliberării.

1. Din marea încântare, apare bucuria (*pramuditasya prītir jāyate*)
2. Printr-o minte bucuroasă, apare calmul (*prīti-manasah kayak praśrabhyate*)
3. Prin calm, apare experiența bucuriei sau fericirii (*praśrabdha-kayak sukharn vedayati*)

4. Când este fericire, mintea este adunată și liniștită (*sukhitasya cittam samādhīyate*)
5. Când mintea este adunată și liniștită, are loc cunoașterea Realității așa cum este ea (*samādhīta-citto yathā-bhutarim prajānāti yathā-bhūtam paśyati*)
6. Când lucrurile sunt văzute așa cum sunt, apare regretul¹⁷⁶ (*yathā-bhūta-darśī-nirvidyate*)
7. Când este regret, apare eliberarea de atașare¹⁷⁷ (*nirviṇṇo virajyate*)
8. Prin lipsa atașării, are loc Eliberarea (*virakto vimucyate*)
9. Când are loc Eliberarea, apare înțelepciunea-cunoaștere, și cunoașterea că a avut loc Eliberarea¹⁷⁸ (*vimuktasya vimukto asmitā jñāna-darśanam bhavati*).

Cei șaisprezece Mari Arhați

Aceștia sunt discipoli măreți ai lui Buddha Śākyamuni, înzestrați cu însușiri și cu virtuți deosebite. Divinul Buddha a ajutat sute de mii de ființe să atingă Eliberarea, și toate sunt demne de ofrande și au însușiri extraordinare, însă aceste șaisprezece care urmează sunt excepționale chiar și printre Arhați.

1. Aṅgaja
2. Ajita
3. Vanavāsin
4. Kālika
5. Vajriputra
6. Śrībhadrā
7. Kanakavatsa
8. Kanaka Bhāradvāja
9. Bakula
10. Rāhula¹⁷⁹
11. Cudapanthaka
12. Piṇḍola Bhāradvāja
13. Panthaka
14. Nāgasena
15. Gopaka
16. Subinda.

Cele două stadii ale unui Pratyekabuddha

1. Ca un unicorn sau rinocer, singuratic (*khāḍga-visāṇa-kalpa*)
2. Care se duce printre ceilalți (*vargā-cārin*).

6. Despre ființe și despre activități

Cele trei feluri de discriminare (tri-vidhā vikalpāḥ)

„Discriminare” are sensul de percepere, înțelegere, delimitare, sesizare, vedere, suprapunere, imaginare mai bine delimitată a unor dharme. Discernământul este ultimul dintre „Cei cincizeci și unu de factori mentali” enumerați în acest text.

1. Discriminarea prin reamintire (*anusmaraṇa-vikalpāḥ*)
2. Discriminarea prin investigare (*saṃtīraṇa-vikalpāḥ*)
3. Discriminarea naturală, intrinsecă (*sahaja-vikalpās*).

Cele cinci feluri de ochi (pañca cakṣūṃṣī)

O ființă neantrenată (în particular un om) are doar ochii fizici, însă pe măsură ce se antrenează dobândește treptat și următorii „ochi”.

1. Ochiul fizic (*māṃsa-cakṣuś*)
2. Ochiul divin (*divya-cakṣuś*)
3. Ochiul înțelepciunii (*prajñā-cakṣuś*)
4. Ochiul Dharme (*Dharma-cakṣuś*)
5. Ochiul de Buddha (*Buddha-cakṣuś*).

Cele Două Adevăruri (dve satye)

Singurul Adevăr este cel numit „ultim”, dar este inexprimabil și inconceptibil, și trebuie realizat direct.

Deși Divinul Buddha a afirmat de mai multe ori că adevărul convențional este numai iluzie, totuși El a folosit această iluzie care este pe înțelesul ființelor ignorante, cu scopul de a le ajuta să transeandă iluzia, să se elibereze de ea.

Dacă Divinul Buddha nu ar fi folosit noțiunile, imaginarea, ignoranța pentru a explica ființelor pe înțelesul lor (adică indirect, prin noțiuni, prin imaginare) cum să realizeze Adevărul, ele nu ar putea ști cum să ajungă să îl realizeze, și nici

măcar nu ar înțelege că au potențialul de a înțelege, vedea sau cunoaște direct, fără ajutorul imaginării.

Așadar, în cadrul ignoranței ființelor, „adevărul convențional” este un simplu mijloc folosit de Buddhași pentru salvarea ființelor de ignoranță și implicit și de suferință. La fel cum un antidot pentru venin sau un vaccin sunt făcute chiar din veninul, din virusurile sau din bacteriile pe care le combate sau împiedică, iar rezultatul vaccinării este eliberarea de chiar acele boli și suferințe, antidotul învățăturilor Dharme este făcut din ignoranță, și aplicarea lui duce la eliberarea de ignoranță și implicit și de suferință – cu diferența că un vaccin poate să nu fie întotdeauna eficient, sau poate avea efecte secundare, însă Dharma aplicată și urmată corect nu are niciun fel de neajunsuri.

Așadar convenționalul, aparența, imaginatul este acceptat de către Buddhași doar din compasiune și numai pentru a putea confecționa din el un antidot eficient contra bolii imaginării sau ignoranței, și nu pentru că ar fi real. Un antidot imaginar elimină o problemă imaginară, care însă pare foarte reală atunci când Adevărul (ultim și singurul) nu este nici măcar întrevăzut.

1. Adevărul relativ, convențional, aparent (*saṃvṛti-satyam*)
2. Adevărul ultim (*paramārtha-satyam*).

Cele șase facultăți ale simțurilor (ṣaḍ indriya)

În Occident este larg acceptat faptul că un om are cinci simțuri, însă de fapt și mintea are, printre altele, și un rol de organ de simț. Obiectele mentale, adică imaginile mentale, noțiunile, ideile, construcțiile mentale, imaginările, amintirile, emoțiile, proiecțiile, speranțele ș.a.m.d. (adică dharmele) sunt ceea ce este simțit de minte.

1. Facultatea simțului ochiului, sau văzul (*caḥsurindriya*)
2. Facultatea simțului urechii, sau auzul (*śrotrendriya*)
3. Facultatea simțului nasului, sau mirosul (*ghrāṇendriya*)
4. Facultatea simțului limbii, sau gustul (*jihvendriya*)
5. Facultatea simțului corpului, sau simțul tactil (*kāyendriya*)
6. Facultatea simțului minții, sau simțul mental (*manendriya*).

Cele douăsprezece câmpuri ale simțurilor (dvādaśāyatanāni)

Acestea mai sunt numite și „bazele simțurilor”, deoarece senzațiile apar în dependență de simțuri și de obiectele lor.

1. Câmpul de simț al ochiului (*caḥsurāyatāna*)
2. Câmpul de simț al formei¹⁸⁰ (*rūpaāyatāna*)
3. Câmpul de simț al urechii (*śrotrāyatāna*)
4. Câmpul de simț al sunetului (*śabdāyatāna*)
5. Câmpul de simț al nasului (*ghranāyatāna*)
6. Câmpul de simț al mirosurilor (*gandhāyatāna*)
7. Câmpul de simț al limbii (*jihvāyatāna*)
8. Câmpul de simț al gusturilor (*rasāyatāna*)
9. Câmpul de simț al corpului¹⁸¹ (*kāyāyatāna*)
10. Câmpul de simț al tangibilelor (*spraśtavyāyatāna*)
11. Câmpul de simț al minții (*manāyatāna*)
12. Câmpul de simț al dharmelor sau obiectelor mentale (*dharmāyatāna*).

Cele optsprezece elemente sau câmpuri (aṣṭādaśa dhātava)

Acestea sunt cele șase simțuri, obiectele lor precum și conștiințele asociate lor, care apar în dependență de simțuri și de obiecte.

1. Elementul ochiului sau văzului (*caḥsurdhātu*)
2. Elementul formei (*rūpadhātu*)
3. Elementul conștiinței ochiului sau văzului (*caḥsurvijñānadhātu*)
4. Elementul urechii sau auzului (*śrotradhātu*)
5. Elementul sunetului (*śabdadhātu*)
6. Elementul conștiinței urechii sau auzului (*śrotravijñānadhātu*)
7. Elementul nasului sau mirosului (*ghranadhātu*)
8. Elementul mirosurilor (*gandhadhātu*)
9. Elementul conștiinței nasului sau mirosului (*ghranavijñānadhātu*)
10. Elementul limbii sau gustului (*jihvādhātu*)
11. Elementul gusturilor (*rasadhātu*)
12. Elementul conștiinței limbii sau gustului (*jihvavijñānadhātu*)
13. Elementul corpului sau pipăitului (*kāyadhātu*)
14. Elementul tangibilelor (*spraśtavyadhātu*)
15. Elementul conștiinței corpului sau pipăitului (*kayavijñānadhātu*)
16. Elementul minții (*manodhātu*)

17. Elementul dharmelor¹⁸² (*dharmadhātu*)
18. Elementul conștiinței mentale (*manovijñānadhātu*).

Cele trei feluri de senzații (vedanā tri-vidhā)

1. Plăcute (*sukhā*)
2. Neplăcute (*duḥkhā*)
3. Nici plăcute și nici neplăcute (*aduḥkhāsukhā*).

Cele trei feluri de acțiuni, sau de karma (tri-vidhaṃ karma)

În general, efectele acțiunilor ființelor se manifestă în viața actuală și în vieți ulterioare, care pot fi atât apropiate cât și extrem de îndepărtate în viitor, chiar și peste multe ere.

Anumite acțiuni pe care le realizează ființele au efecte în viața aceasta sau în cea imediat următoare. Printre acestea sunt cele foarte pozitive cum ar fi unele legate de Dharma sau de ființe care sunt cel puțin Intrate-în-Curent, sau foarte negative cum ar fi cele cinci sau șase ofense capitale. De asemenea, și alte acțiuni făcute repetat și consecvent cu motivație foarte bună sau foarte rea, cum ar fi salvarea sau uciderea unui număr mare de ființe, se încadrează în acest caz. Tot aici mai sunt incluse și anumite tipuri de activități sau meditații cum ar fi cele pentru renașterea în Tărâmurile Fără Formă, care au drept unic rezultat renașterea ca zei semi-conștienți cu viață foarte lungă, de obicei în viața imediat următoare celei în care au fost făcute acele meditații, dar numai dacă acea ființă nu a săvârșit vreuna dintre cele cinci sau șase ofense capitale, caz în care va renaște într-un infern.

Ca un caz particular extrem de bun (cel mai bun posibil în afară de atingerea Buddhității) dorința de a renaște în Sukhāvātī, în Tărâmul Pur al lui Buddha Amitābha, precum și repetarea numelui lui Buddha Amitābha au efecte și în viața actuală în sensul prelungirii și îmbunătățirii ei, și de asemenea au efecte și în cea imediat următoare prin renașterea acolo în locul renașterii în Samsara potrivit karmei. Vedeți Sūtrele despre Sukhāvātī și Buddha Amitābha, de pe aceeași pagină web cu acest text.

1. Ale căror consecințe vor fi trăite în această viață (*dr̥ṣṭa-dharma-vedanīyam*)
2. Ale căror consecințe vor fi trăite în viața imediat următoare (*utpadya-vedanīyam*)

3. Ale căror consecințe vor fi trăite într-o viață ulterioară celei următoare (*apara-vedanīyam*).

Cele paisprezece întrebări nerăspunse (catur-daśāvyākṛta-vastūni)

Atunci când a fost întrebat oricare dintre aceste paisprezece întrebări, Divinul Buddha Śākyamuni a răspuns că ele nu se aplică, că întrebările nu sunt valabile, că niciunul dintre răspunsurile „da” sau „nu” nu este corect, că răspunsurile la aceste întrebări sunt inutile, că premisele acestor întrebări sunt complet greșite, că orice răspuns la ele nu ajută deloc și nu face decât ca cel (sau cea) care întreabă să se încurce și mai tare în hățișul noțiunilor și în mizeria suferinței, sau chiar a rămas tăcut (în acele timpuri tăcerea unei ființe realizate însemna că răspunsul era inutil pentru ființa care punea întrebarea).

De exemplu, să analizăm întrebarea „Universul (sau lumea) este sau nu etern(ă)?”. Din moment ce „universul”, „lumea” sau orice „dharma” în general este strict pură imagine și nimic mai mult, cum s-ar putea răspunde cu „da” sau cu „nu”, și la ce s-ar referi acel „da” sau „nu”? Nicio dharma identificată, adică niciun obiect, fenomen, ființă, ș.a.m.d. nu este identică cu ceea ce se consideră o stare anterioară a ei, așadar nu se poate spune că acea dharma durează și nici că nu durează, din moment ce existența ei este numai presupusă pe baza unei continuități aproximative de senzații și percepții similare, și nu este reală. Universul nu este nici etern nici non-etern, ci este doar imagine, nu există de fapt niciun „univers”, nicio „ființă”, și așa mai departe. În afară de a părea că există, nu este nimic „interior”, și de asemenea nimic „exterior” care să se „reflecte” într-o senzație, percepție sau noțiune „interioară”. Astfel, întrebările sunt *atât* de greșite încât răspunsurile sunt cel mult inutile, și în plus niciunul dintre răspunsurile „da” sau „nu” nu ajută ființa să se elibereze de percepții, de noțiuni, de idei, de suprapuneri, ci o înfundă și mai tare în idei greșite. Divinul Buddha nu a dorit să lase ființele să se implice în exerciții inutile sau vătămătoare de imagine sau filosofare, ci a vorbit numai când era util și adevărat. Pentru a putea înțelege mai bine această scurtă explicație vă invit să citiți textele lui Ārya Nāgārjuna de pe aceeași pagină web cu acest text, precum și comentariile la ele.

În discursul „Aggi-Vacchagotta Sutta”, Divinul Buddha a folosit metafora unui foc care se stinge (ca în: unde „se duce” acel foc atunci când încetează?) pentru a explica faptul că nimic nu „vine”, nu „pleacă”, nu „apare”, nu „dispare”, ș.a.m.d. și că venirea, plecarea, apariția și dispariția sunt doar iluzii care par reale și care nu se aplică la ceva real.

Sau, în discursul „Cūḷamālukya Sutta”, Divinul Buddha a spus că a ne preocupa de asemenea chestiuni este ca și cum am fi fost loviți de o săgeată otrăvită (ignoranța și agregatele, care duc inevitabil la suferință și la moarte) și ținem morțiș ca înainte de a o scoate (adică înainte de a ne Elibera) să aflăm cine a tras săgeata, ce meserie avea, când era născut, din ce lemn erau făcute arcul și săgeata, ce fel de pene avea montate, de la ce pasăre, ce culoare avea pasărea, din ce specie făcea parte, și așa mai departe.

Iată cele paisprezece întrebări:

1. Lumea este eternă (*śāśvato lokah*)?
2. Lumea nu este eternă (*aśāśvato lokah*)?
3. Lumea este și eternă și non-eternă (*śāśvataś-cāśāśvataś-ca*)?
4. Lumea nu este nici eternă și nici non-eternă (*naiva śāśvato nāśāśvataś-ca*)?
5. Lumea este limitată sau finită¹⁸³ (*antavāmlloko*)?
6. Lumea este nelimitată sau infinită (*anantavāmlloko*)?
7. Lumea este atât limitată cât și nelimitată (*antavāms-cānantavāmllokaś-ca*)?
8. Lumea nu este nici limitată și nici nelimitată (*naivāntavānnānantavāms-ca*)?
9. Tathāgata există după moarte (*bhavati Tathāgataḥ param maraṇāc-ca*)?
10. Tathāgata nu există după moarte (*na bhavati Tathāgataḥ param maraṇāc-ca*)?
11. Tathāgata atât există cât și nu există după moarte (*bhavati na ca bhavati ca Tathāgataḥ param maraṇāt*)?
12. Tathāgata nici există și nici nu există după moarte¹⁸⁴ (*naiva bhavati na na bhavati Tathāgataḥ param maraṇāt*)?
13. Sinele este identic cu corpul (*sa jīvastac-charīram*)?
14. Sinele este diferit de corp¹⁸⁵ (*anyo jīvo anyac-charīram*)?

Cele trei feluri de meditație (dhyānam tri-vidham)

1. Meditația greșită, care duce la decădere¹⁸⁶ (*sadoṣāpakaṛṣa-dhyānam*)
2. Meditația care este o sălășuire bucuroasă (*sukha-vaihārika-dhyānam*)
3. Meditația care este complet extraordinară (*aśeṣa-vaibhūṣita-dhyānam*).

Cele patru meditații dhyāna cu formă (catvāri dhyānāni)

Starea de Arhat, adică Eliberarea, este *după* aceste Dhyāna, și nu vreuna dintre ele.

1. Prima dhyāna are gândire, reflexie și bucuria dată de detașare sau izolare (*savitarkam savicāram vivekajam prīti-sukham-iti prathama-dhyānam*)
2. A doua dhyāna are claritate interioară, fericire și bucurie (*adhyātma-pramodanāt-prīti-sukham-iti dvitīyam*)
3. A treia dhyāna este atentă și este însoțită de cunoaștere și de vedere echilibrată (*upekṣā-smṛti-samprajanyam sukham-iti tṛtīam*)
4. A patra dhyāna are puritatea atenției conștiente și a vederii uniforme, cu o senzație care nu este nici plăcută și nici neplăcută (*upekṣā-smṛti-pariśuddhir-aduḥkhāsukhā vedaneti caturtham dhyānam-iti*).

Cele patru meditații (dhyāna) fără formă (arūpajhāna)

Acestea duc la nașterea în Tărâmul Fără Formă, într-una dintre cele patru feluri de zei semi-conștienți cu viață lungă enumerate la punctele 24-27 din acea listă.

Aceste meditații trebuie practicate de o ființă numai după ce intră pe Calea Bodhisattvașilor, deoarece altfel au consecința renașterii ca un asemenea zeu aproape inactiv. Deși nu suferă decât suferința cea mai fină dintre cele trei feluri, adică cea omnipenetrantă, o ființă născută într-o asemenea stare este incapabilă să urmeze Dharma, să învețe, să analizeze, să contemple, să mediteze și așa mai departe. În termeni umani, o asemenea naștere este asemănătoare unui somn aproape complet profund, dar relativ plăcut; este o simplă pauză care, atunci când se termină, continuă de obicei cu o renaștere rea (așa cum am explicat la zei) deoarece în acest tip de viață karma pozitivă se epuizează, și nu se mai generează noi merite.

5. [Meditația la] spațiul infinit (*ākāśānantyāyatana*)
6. [Meditația la] conștiința infinită (*viññānānantyāyatana*)
7. [Meditația la] nimicnicia infinită (*ākimcanyāyatana*)
8. Nici percepție și nici non-percepție (*naivasamjñānāsamjñāyatana*).

Cea de-a noua meditație (dhyāna)

Nici această încetare nu este încă Eliberarea (de exemplu, formațiunile mentale sunt încă active și apar dependent). Eliberarea este *dincolo* și de această dhyāna. Intrarea în ea va duce doar la nașterea ca un zeu în Tărâmul Fără Formă, din categoria de la punctul 28 din lista felurilor de zei.

9. Încetarea senzațiilor, percepțiilor și conștiințelor (*nirodha-samāpatti*).

7. Despre activități și despre însușiri pozitive

Cele patru cazuri de renaștere (din punct de vedere al suferinței)

La fel ca cele patru feluri de persoane care sunt enumerate în lista imediat următoare acesteia, cele patru cazuri de renaștere nu sunt cazuri caracteristice unei ființe, ci doar unui singur context, unei singure nașteri. O ființă se poate afla într-o viață într-un caz și într-o altă viață într-un alt caz dintre cele patru, depinzând de cauze, de condiții și de acțiuni. Cineva poate merge de la fericire la suferință și apoi din nou la fericire, și din nou la suferință, și așa mai departe. Cazul cel mai bun din Samsara este de la fericire la fericire, însă pentru acesta o ființă trebuie să înțeleagă cauzele fericirii și să le cultive în mod corect. Desigur, cazul cel mai bun, infinit mai bun decât nașterile fericite succesive, este Eliberarea și apoi Trezirea Perfectă.

1. Fericirea din această viață care se coace ca suferință în viețile următoare¹⁸⁷ (*pratyutpanna-sukham ayatyam duḥkha-vipakam*)
2. Suferința din această viață care se coace ca fericire în viețile următoare¹⁸⁸ (*pratyutpanna-duḥkham ayatyam sukha-vipakam*)
3. Fericirea din această viață care se coace ca fericire în viețile următoare¹⁸⁹ (*pratyutpanna-sukham ayatyam sukha-vipakam*)
4. Suferința din această viață care se coace ca suferință în viețile următoare¹⁹⁰ (*pratyutpanna-duḥkham ayatyam duḥkha-vipakam*).

Cele patru feluri de persoane

Această descriere este făcută de către Divinul Buddha în „Tamonata Sutta” (AN 4.85) și este repetată de către Ārya Nāgārjuna în câteva dintre operele sale pe care le puteți găsi pe aceeași pagină web cu acest text. Ea este similară cu lista de mai sus a celor patru cazuri de renaștere din punct de vedere al suferinței.

1. Cineva care merge de la întuneric la întuneric¹⁹¹ (*tamas-tamah-parayana*)
2. Cineva care merge de la întuneric la lumină¹⁹² (*tamo-jyotis-parayana*)
3. Cineva care merge de la lumină la întuneric¹⁹³ (*jyotis-tama-parayana*)
4. Cineva care merge de la lumină la lumină¹⁹⁴ (*jyotir-jyotis-parayana*).

Cele trei, patru sau zece feluri de merit (puṇya)

Primele trei categorii de merit sunt ordonate în ordinea crescătoare a dificultății de a le obține și în același timp în ordinea crescătoare a valorii lor, iar cea de-a patra este pentru a acoperi celelalte cazuri.

1. Merit apărut din [acte de] generozitate (*dāna-maya*)
2. Merit apărut din moralitate și virtute (*sīla-maya*)
3. Merit apărut din meditație¹⁹⁵ (*bhāvanā-maya*)
4. Merite apărute în alte feluri (*upadhika-maya*).

Conform unor clasificări, cea de-a patra categorie conține șapte subcategorii, făcând ca în total să fie deosebite zece feluri de merit: primele trei din lista de mai sus și cele șapte din lista de mai jos.

1. Merit apărut din a-i onora pe alții (*apacāyana-maya*)
2. Merit apărut din a oferi servicii sau din a sluji (*veyyāvaca-maya*)
3. Merit apărut din a dedica sau din a oferi merit celorlalți (*puṇyapariṇāmanā*)
4. Merit apărut din bucurarea pentru meritul celorlalți (*pattānumodanā-maya*)
5. Meritul apărut din ascultarea (sau citirea) învățăturilor Dharmei (*Dharmassavana-maya*)
6. Meritul apărut din instruirea altora în Dharma (*Dharmadesanā-maya*)
7. Meritul apărut din corectarea sau îndreptarea vederilor, pentru a fi conform Dharmei (*diṭṭhujukamma*).

Conform unor comentarii cele șapte subcategorii din lista de mai sus se pot încadra în primele trei categorii din prima listă. Subcategoriile 3 și 4 pot fi incluse în categoria 1, subcategoriile 1 și 2 pot fi incluse în categoria 2, iar subcategoriile 5, 6 și 7 pot fi incluse în categoria 3, ceea ce înseamnă că s-ar putea deosebi trei feluri principale de merit.

Cauze importante pentru acumularea de merit sunt și rostirea numelor Buddhașilor (cum ar fi Buddha Amitābha) și ale Ārya Bodhisattvașilor (cum ar fi Ārya Avalokiteśvara), precum și procedeul jubilariei și dedicării așa cum este descris în „Prajñāpāramitā Sutra în 8.000 de versete”, pe care o puteți găsi pe aceeași pagină web cu acest text.

Cele trei feluri de înțelepciune-cunoaștere (prajñā tri-vidhā)

Acestea sunt enumerate în ordinea crescătoare a profunzimii și a stabilității lor, și în ordinea în care apar pentru un practicant al Dharmei.

1. Înțelepciunea acumulată prin ascultare, citire, învățare (*śrutamayī prajñā*)
2. Înțelepciunea acumulată prin analiză, contemplare, gândire (*cintāmayī prajñā*)
3. Înțelepciunea acumulată prin meditație (*bhāvanāmayī prajñā*).

Cele trei feluri de capacități miraculoase (tri-vidham prātihāryam)

1. Manifestări miraculoase ale puterilor (*kāya-ṛddhi-prātihāryam*), asociate corpului
2. Manifestări miraculoase de predare a Dharmei (*vak-anuśāsanī-prātihāryam*), asociate vorbirii
3. Manifestări miraculoase de citire a minților (*citta-ādeśanā-prātihāryam*), asociate minții.

Cele patru caracteristici ale celor care sunt pricepuți în virtuți și în acumularea de merite

1. Deși insultat(ă), nu răspunde cu insultă (*akruṣṭena na pratyakroṣṭavyam*)
2. Deși tratat(ă) cu furie, nu răspunde cu furie (*rositena na pratiroṣitavyam*)
3. Deși criticat(ă), nu răspunde cu critică (*bhanditena na pratibhanditavyam*)
4. Deși lovit(ă), nu lovește înapoi (*taditena na pratitaditavyam*).

Cele patru stări bune nemăsurabile (catvāro brahma-vihārā)

1. Iubirea binevoitoare (*maitrī*)
2. Compasiunea (*karuṇā*)
3. Bucuria (*muditā*)
4. Vederea uniformă sau ecuanimitatea (*upekṣā*).

Cele patru baze ale simpatiei

Acestea atrag simpatia ființelor, duc la apropierea de ele, și în particular și la decizia anumitor ființe de a deveni discipolii cuiva care are aceste patru însușiri și mai predă și Dharma. Cultivarea lor corectă și sinceră aduce merite, iar simularea lor (fără a le avea sau a le dori) pentru obținerea ușoară de beneficii generează karma negativă.

1. Generozitatea (*dāna*)
2. Vorbirea frumoasă (*priyā-vacanā*)
3. Consecvența între vorbe și fapte¹⁹⁶ (*samānārthatā*)
4. Intenția și acțiunea de a ajuta (*artha-caryā*).

Cele șase atenții conștiente sau reamintiri

1. Atenția la Buddha (*Buddhānusmṛti*)
2. Atenția la Dharma (*Dharmānusmṛti*)
3. Atenția la Sangha¹⁹⁷ (*Samghānusmṛti*)
4. Atenția la generozitate (*tyagānusmṛti*)
5. Atenția la moralitate (*śilānusmṛti*)
6. Atenția la zeități¹⁹⁸ (*devānusmṛti*).

Cele zece atenții conștiente sau reamintiri

Acestea sunt cele șase atenții conștiente de mai sus, urmate de:

7. Conștientizarea respirației¹⁹⁹ (*ānāpānanusmṛti*)
8. Conștientizarea agitației (*udveganusmṛti*)
9. Conștientizarea morții și a inevitabilității ei (*marananusmṛti*)
10. Conștientizarea corpului (*kāyagatanusmṛti*).

Cele cinci agregate neîntrecute

Deoarece acestea duc la fericirea transcendentă, ele au fost descrise de către Divinul Buddha ca fiind o alternativă excelentă la „Cele cinci agregate (skandha)” enumerate tot în acest text, care sunt suferință.

1. Agregatul practicii morale (*śīla-skandha*)
2. Agregatul contemplării (*samādhi-skandha*)
3. Agregatul înțelepciunii (*prajñā-skandha*)
4. Agregatul Eliberării (*vimukti-skandha*)
5. Agregatul vederii înțelepciunii-cunoaștere a Eliberării (*vimukti-jñāna-darśana-skandhā*).

Cele șapte mari bogății (sapta-dhana)

Acestea sunt adevăratele bogății, deoarece ele fac ca în această viață și în următoarele, chiar dacă încă nu este atinsă Eliberarea, ființa să aibă parte de condiții bune de viață și de progres pe Cale.

1. Credința (*śraddhā* [-*dhanam*])
2. Disciplina sau moralitatea (*śīla* [-*dhanam*])
3. Generozitatea (*dāna* [-*dhanam*])
4. Ascultarea Dharmei (*śruta* [-*dhanam*])
5. Rușinea, atenția la consecințe (*apatrāpya* [-*dhanam*])
6. Demnitatea (*hrī* [-*dhanam*])
7. Înțelepciunea-cunoaștere (*prajñā* [-*dhanam*]).

Cele patru purități

1. Puritatea completă a corpului (*kāya-viśuddha*)
2. Puritatea completă a percepției (*upālaṃbha-viśuddha*)
3. Puritatea completă a minții (*citta-viśuddha*)
4. Puritatea completă a înțelepciunii-cunoaștere (*jñāna-viśuddha*).

Cele trei feluri de măreață prietenie sau iubire binevoitoare (tri-vidhā mahāmaitrī)

Acestea sunt enumerate în ordinea crescătoare a profunzimii. Cea de-a treia este obținută odată cu atingerea etapei de ireversibilitate de la Trezirea Perfectă, atunci când percepțiile încetează și nu mai are loc vederea de dharme, nu mai are loc nici vederea de dharme ca fiind reale și nici vederea de dharme ca fiind ireale.

1. În rădăcinată în adevăr (*satyālambanā*)
2. În rădăcinată în Dharma (*Dharmālambanā*)
3. Fără rădăcină (*anālambanā*).

Cele șase lucruri incomparabile

1. Viziunea incomparabilă (*darśananuttaryam*)
2. Ascultarea incomparabilă a învățăturilor Dharmei (*śravaṇanuttaryam*)
3. Realizările incomparabile²⁰⁰ (*lābhanuttaryam*)
4. Învățarea incomparabilă (*śikṣānuttaryam*)
5. Practica incomparabilă (*paricāryanuttaryam*)
6. Atenția conștientă incomparabilă (*anusmṛti-anuttaryam*).

Cele șase feluri de super-cunoașteri sau puteri (ṣaṭābhijñāḥ)

1. Ochiul divin²⁰¹ (*divya-cakṣur*)
2. Urechea divină²⁰² (*divya-śrotram*)
3. Pătrunderea minților celorlalți (*para-citta-jñānam*)
4. Reamintirea vieților anterioare (*pūrva-nivāsānusmṛtir*)
5. Super-puterile miraculoase (*ṛddhi-vidhā*)
6. Încetarea perturbărilor mentale²⁰³ (*āsavakkhaya*).

Cele trei cunoașteri sau puteri (triabhijñā)

Acestea trei se regăsesc și printre cele șase super-cunoașteri de mai sus.

1. Reamintirea vieților anterioare (*pūrva-nivāsānusmṛtir*)
2. Ochiul divin (*divya-cakṣur*)
3. Încetarea perturbărilor mentale (*āsavakkhaya*).

Cele patru binecuvântări

1. Binecuvântarea adevărului (*satyādhiṣṭhāna*)
2. Binecuvântarea generozității (*dānādhiṣṭhāna*)
3. Binecuvântarea liniștii și pacificării (*upaśamādhiṣṭhāna*)

4. Binecuvântarea înțelepciunii-cunoaștere (*prajñādhiṣṭhāna*).

Cele zece feluri de cunoaștere (daśa jñānāni)

Primele patru feluri de (înțelepciune-)cunoaștere se referă la Cele Patru Adevăruri Nobile. Cea de-a zecea cunoaștere este cea mai profundă dintre acestea zece, și este caracteristică etapei de ireversibilitate de la Trezirea Perfectă.

1. Cunoașterea suferinței (*duḥkha-jñāna*)
2. Cunoașterea cauzei suferinței (*samudaya-jñāna*)
3. Cunoașterea încetării suferinței (*nirodha-jñāna*)
4. Cunoașterea Căii (*mārga-jñāna*)
5. Cunoașterea Dharmei (*Dharma-jñāna*)
6. Cunoașterea prin inferență (*anvaya-jñāna*)
7. Cunoașterea obișnuită (*saṃvṛti-jñāna*)
8. Cunoașterea minților celorlalți (*paracitta-jñāna*)
9. Cunoașterea extincției sau încetării (*kṣaya-jñāna*)
10. Cunoașterea non-apariției (*anutpāda-jñāna*).

Cele unsprezece înțelegeri sau cunoașteri

Aceasta este o clasificare alternativă la cele zece feluri de cunoaștere de mai sus, cu interpretări ușor diferite. În aceste contexte, cuvântul „jñāna” are sensul de cunoaștere directă, înțelepciune clară sau înțelegere directă, adică nu prin intermediul noțiunilor. Față de lista de mai sus, în afară de primele patru înțelegeri care sunt aceleași, celelalte sunt enumerate într-o altă ordine.

Ultima cunoaștere (adică înțelegerea Realității ultime) apare numai în această listă și este cea mai profundă dintre cele unsprezece. Ea este caracteristică numai Buddhașilor.

1. Înțelegerea suferinței (*duḥkha-jñāna*)
2. Înțelegerea cauzei suferinței (*samudaya-jñāna*)
3. Înțelegerea încetării suferinței (*nirodha-jñāna*)
4. Înțelegerea Căii²⁰⁴ (*mārga-jñāna*)
5. Înțelegerea încetării sau extincției²⁰⁵ (*kṣaya-jñāna*)
6. Înțelegerea non-apariției²⁰⁶ (*anutpāda-jñāna*)
7. Înțelegerea dharmelor (*dharma-jñāna*)

8. Înțelegerea prin inferență (*anvaya-jñāna*)
9. Înțelegerea convențiilor lumești (*saṁvṛiti-jñāna*)
10. Înțelegerea minților celorlalți (*paracitta-jñāna*)
11. Înțelegerea Realității (*yathābhūta-jñāna*).

Cele douăzeci de feluri [de exemple] de Vacuitate (viṁśati śūnyatā)

Acestea sunt particularizări ale ideii de vacuitate (deoarece nu există de fapt nici o singură vacuitate și nici mai multe), iar meditația la ele sau contemplarea lor elimină pe rând ideile greșite despre existența unei esențe a aparențelor și despre existența aparențelor în general. Toate cele douăzeci se pot realiza direct, prin practicarea perfecțiunii transcendente a înțelepciunii-cunoaștere (*prajñāpāramitā*), așa cum este descris în Sūtrele din ciclul „Prajñāpāramitā”, dintre care unele se pot găsi pe aceeași pagină web cu acest text.

1. Vacuitatea dharmelor interioare sau a interiorului (*adhyātmaśūnyatā*)
2. Vacuitatea dharmelor exterioare sau a exteriorului (*bahirdhāśūnyatā*)
3. Vacuitatea dharmelor interioare și exterioare, sau a interiorului și a exteriorului²⁰⁷ (*adhyātmabahirdhāśūnyatā*)
4. Vacuitatea condiționatului sau a compusului (*saṁskṛtaśūnyatā*)
5. Vacuitatea necondiționatului sau a necompusului (*asaṁskṛtaśūnyatā*)
6. Vacuitatea nelimitată (*atyantaśūnyatā*)
7. Vacuitatea extremelor (*anavagraśūnyatā*)
8. Vacuitatea fără început și fără sfârșit (*avakāraśūnyatā*)
9. Vacuitatea naturală (*prakṛtiśūnyatā*)
10. Vacuitatea tuturor dharmelor (*sarvadharmaśūnyatā*)
11. Vacuitatea cu semne sau caracteristici (*lakṣaṇaśūnyatā*)
12. Vacuitatea fără semne sau caracteristici (*alākṣaṇaśūnyatā*)
13. Vacuitatea existenței [și a naturii ei]²⁰⁸ (*bhāvaśūnyatā*)
14. Vacuitatea non-existenței [și a naturii ei]²⁰⁹ (*abhāvaśūnyatā*)
15. Vacuitatea existenței ca existență a existenței (*bhāvasvabhāvaśūnyatā*)
16. Vacuitatea existenței ca altceva [decât existență] a existenței (*parabhāvaśūnyatā*)
17. Vacuitatea existenței proprii, a existenței în sine (*svabhāvaśūnyatā*)
18. Vacuitatea vacuității (*śūnyatāśūnyatā*)
19. Marea Vacuitate (*mahāśūnyatā*)
20. Vacuitatea realității absolute, sau ultimă (*paramārthaśūnyatā*).

În plus față de acestea, în unele texte mai este menționată și „Vacuitatea non-construcțiilor, non-percepțiilor (*anupalambhaśūnyatā*)”.

Cele trei feluri de vigoare sau energie (*vīryam tri-vidham*)

1. Vigoarea ca armură²¹⁰ (*samñāha-vīryam*)
2. Vigoarea ca practică²¹¹ (*prayoga-vīryam*)
3. Vigoarea ca realizare sau obținere²¹² (*pariniṣṭhā-vīryam*).

Cele trei feluri de virtute (*śīlam tri-vidham*)

1. Virtutea de a avea însușirile necesare (*sambhāra-śīlam*)
2. Virtutea de a face numai fapte bune, virtuozitate (*kuśala-saṅgrāha-śīlam*)
3. Virtutea de a căuta binele ființelor²¹³ (*sattvārtha-kriyā-śīlam*).

Cele trei antrenamente superioare (*trīṇi śikṣāṇi*)

Dintre aceste trei antrenamente cel mai important este ultimul (cel referitor la înțelepciunea supremă), care este și cel care le susține și orientează pe celelalte două. Totuși, fără baza dată de practica morală și de meditație, cel de-al treilea antrenament nu poate avea loc. Practica moralității duce la apariția dependentă a meritului și a condițiilor bune, care înlesnesc meditația și practica înțelepciunii. Meditația aprofundează cunoașterea și generează merit, și de aceea ușurează celelalte două practici. Așadar, aceste trei antrenamente superioare sunt inseparabile, nu se pot practica separat și nici succesiv, adică într-o anumită ordine.

1. Antrenamentul în cea mai înaltă practică morală (*adhiśīlam śikṣāṇi*)
2. Antrenamentul în cea mai înaltă meditație (*adhicittam śikṣāṇi*)
3. Antrenamentul în cea mai înaltă înțelepciune (*adhiprajñām śikṣāṇi*).

8. Despre Bodhisattvași, perfecțiuni transcendente și Buddhași

Cele șapte ofrande supreme (sapta-vidhānuttara-pūjā)

1. Venerarea (*vandanā*)
2. Slujirea (*pūjanā*)
3. Recunoașterea defectelor și a greșelilor (*pāpa-deśanā*)
4. Bucurarea²¹⁴ (*numodanā*)
5. Solicitarea de învățături [pentru a le urma, aplica] (*dhyeṣaṇā*)
6. Generarea aspirației la Trezirea Perfectă²¹⁵ (*Bodhicittotpāda*)
7. Dezvoltarea [adică parcurgerea Căii, conform aspirației] (*pariṇāmanā*).

Cele trei rădăcini ale binelui (trīṇi kuśala-mūlāni)

1. Generarea aspirației la Trezirea Perfectă (*Bodhicittotpāda*)
2. Purificarea „sălașului”²¹⁶ (*āśaya-viśuddhir*)
3. Abandonarea conceiverii lui „eu” (*ahaṃ-kāra-mama-kāra-parityāgāś*).

Cele trei feluri de daruri sau de generozitate (dānaṃ tri-vidhaṃ)

Acestea sunt enumerate de la cel mai prețios și până la cel mai puțin prețios (dar tot foarte prețios) dintre ele.

1. Darul Dharmei²¹⁷ (*Dharma-dānam*)
2. Darul lucrurilor materiale²¹⁸ (*āmiṣa-dānaṃ*)
3. Darul prieteniei binevoitoare²¹⁹ (*maitrī-dānaṃ*).

Cele cinci feluri de cunoaștere (pañca jñānāni)

1. Cunoașterea întinderii Sferei Adevărului Absolut, sau a Tărâmului Realității Absolute, sau a Elementului Perfect Pur al Dharmei (*suviśuddha-dharmadhātu-jñāna*)

2. Cunoașterea ca o oglindă (*ādarśana-jñāna*)
3. Cunoașterea non-deosebirii, a egalității identice²²⁰ (*samatā-jñāna*)
4. Cunoașterea investigativă atotcuprinzătoare (*pratyavekṣaṇā-jñāna*)
5. Cunoașterea care realizează totul, a acțiunii (*kṛtyānuṣṭhāna-jñāna*).

Cele Cinci Căi

Aceste cinci etape sau stadii sunt un mod de a descrie „treptele” către Trezire, care se parcurg succesiv. Aceasta este o categorisire întâlnită mai des în Mahayana.

1. Calea acumulării²²¹ (*sambhāramārga*)
2. Calea aplicării²²² (*prayogamārga*)
3. Calea vederii²²³ (*darśanamārga*)
4. Calea meditației²²⁴ (*bhāvanāmārga*)
5. Calea nemaiînvățării²²⁵ (*aśaikṣamārga*).

Cele șase perfecțiuni transcendente (ṣaṭ pāramitā)

Aceste perfecțiuni sunt descrise pe larg în „Prajñāpāramitā Sutra în 8.000 de versete”, pe care o puteți găsi pe aceeași pagină web cu acest text, și sunt țelul suprem al Bodhisattvașilor. Bineînțeles, un Buddha le are pe toate, și în cel mai complet mod.

Ultima dintre ele (adică prajñā-pāramitā) este cea esențială, și este cea care duce atât la apariția primelor cinci perfecțiuni transcendente, cât și a tuturor celorlalte perfecțiuni secundare. Totuși, apariția ei este dependentă și de meritele, înțelepciunea și efectele generate de practicarea și generarea parțială a primelor cinci perfecțiuni.

1. Generozitatea (*dāna-pāramitā*)
2. Moralitatea (*śīla-pāramitā*)
3. Răbdarea (*kṣānti-pāramitā*)
4. Vigoarea, energia sau elanul (*vīrya-pāramitā*)
5. Concentrarea sau meditația (*dhyāna-pāramitā*)
6. Înțelepciunea-cunoaștere transcendentă (*prajñā-pāramitā*).

Cele zece perfecțiuni transcendente (daṣa pāramitā)

În „Sutra despre cele zece stadii ale unui Bodhisattva” (Daśabhūmika Sūtra) mai sunt enumerate încă patru perfecțiuni transcendente secundare, care derivă din primele șase principale:

7. Mijloacele pricepute (*upāya*)
8. Determinarea, aspirația sau jurământul (*praṇidhāna*)
9. Puterile (*bala*)
10. Cunoașterea sau înțelegerea directă (*jñāna*).

Cele două acumulări necesare [pentru progres pe Cale până la Buddhitate] (sambhāro dvi-vidhaḥ)

Între acestea două, înțelepciunea-cunoaștere este cea primordială. Treptat, de la nivelul de simplă cunoaștere intelectuală și până la înțelepciunea-cunoaștere transcendentă, o ființă poate ști cum să acumuleze mai multă înțelepciune-cunoaștere și mai mult merit, și să avanseze pe Cale. Invers, meritul nu duce inevitabil la acumularea de înțelepciune-cunoaștere, dar este o condiție care facilitează foarte mult obținerea ei, de exemplu prin condiții bune de viață (adică în lumi cu pașnice și cu resurse, sau și mai bine în Tărâmurile Pure), prin întâlnirea (datorită meritului) cu Arhați, cu Bodhisattvași și cu Buddhași, și în multe alte feluri.

Acumularea de merit se referă atât la meritul obișnuit cât și la cel transcendent care este lipsit de noțiuni cum ar fi ființele, iar acumularea de înțelepciune-cunoaștere înseamnă și aprofundarea ei, realizarea tot mai clară și mai precisă a Realității.

1. [Acumularea de] merit (*puṇyasambhāra*)
2. [Acumularea de] înțelepciune-cunoaștere (*prajñā-sambhāra* sau *jñāna-sambhāra*).

Cele zece stadii (bhūmi) de Bodhisattva

Acestea sunt descrise în „Sutra despre cele zece stadii de Bodhisattva” (Daśabhūmika Sūtra) și rezumate de către Ārya Nāgārjuna în opera „Ratnāvalī”, pe care o puteți găsi pe aceeași pagină web cu acest text.

Ele sunt stadiile pe care le parcurge o ființă pe „Calea Meditației”, începând cu vederea inițială directă a Realității și terminând cu Realizarea completă și perfectă, cu Buddhitatea. Deși sunt traduse la genul masculin, Bodhisattvașii pot fi atât de sex masculin (cum este Ārya Avalokiteśvara) cât și de sex feminin (cum este Ārya Tāra).

1. Cel foarte bucuros (*pramuditā* [-*bhūmi*])
2. Imaculatul (*vimalā* [-*bhūmi*])
3. Cel care luminează (*prabhākarī* [-*bhūmi*])
4. Radiantul (*arciṣmatī* [-*bhūmi*])
5. Greu de învins (*sudurjayā* [-*bhūmi*])
6. Manifestarea [înțelepciunii transcendente] (*abhimukhī* [-*bhūmi*])
7. Cel care ajunge departe (*dūraṅgamā* [-*bhūmi*])
8. Neclintitul²²⁶ (*acalā* [-*bhūmi*])
9. Cel cu discernământ fin (*sādhumatī* [-*bhūmi*])
10. Norul Dharmei²²⁷ (*dharmameghā* [-*bhūmi*]).

În unele texte mai sunt enumerate încă trei stadii, aflate între cel de-al zecelea și Buddhitate, stadii care sunt incluse în alte texte în cel de-al zecelea:

11. Lumina deplină (*samanta-prabhā* [-*bhūmi*])
12. Incomparabilul (*nirupamā* [-*bhūmi*])
13. Cunoscătorul priceput (*jñānavatī* [-*bhūmi*]).

Cei opt Bodhisattvași măreți

Toți Bodhisattvașii sunt măreți, însă unii dintre ei se remarcă prin înțelepciune, compasiune și/sau putere, sau prin faptul că sunt mai importanți pentru o anumită lume sau anumite lumi.

La fel ca oricare dharma, aceasta nu este o listă „eternă” ci, pe măsură ce fiecare dintre ei va atinge Buddhitatea, adică vor deveni Buddhași, lista se va modifica. De exemplu, pe unele liste de acest fel se găsea cândva și Bodhisattva Dharmakāra (care este acum Buddha Amitābha) și, cu siguranță, în câteva milioane de ani tereștri va ieși din listă și Bodhisattva Nātha, atunci când va deveni Buddha Maitreya.

Ordinea din listă nu reflectă o ierarhie sau un clasament. Ideal ar fi ca toți Bodhisattvașii de mai jos să fie menționați *simultan*, însă acest lucru nu este posibil în limbajul sau în ideile secvențiale ale ființelor.

1. Mañjuśrī²²⁸
2. Mahāsthāmaprāpta²²⁹, sau Vajrapāṇi²³⁰ în școlile tibetane
3. Avalokiteśvara²³¹
4. Kṣitigarbha²³²
5. Sarvanivāraṇaṣkambhin²³³
6. Ākāśagarbha²³⁴
7. Nātha sau Nāthadeva (Maitreya)²³⁵
8. Samantabhadra²³⁶.

Cele zece capacități puternice ale unui Bodhisattva (Bodhisattvānām daśa balāni)

În diversele surse sunt enumerate mai multe liste de câte zece puteri, toate având aceeași idee centrală. Cele de mai jos sunt doar două dintre variante.

1. Puterea hotărârii (*adhimukti-balaṃ*)
2. Puterea studierii și urmării [Dharmei] (*pratisaṅkhyāna-balaṃ*)
3. Puterea comportamentului sau acțiunii (*bhāva-balaṃ*)
4. Puterea răbdării (*kṣānti-balaṃ*)
5. Puterea cunoașterii directe (*jñāna-balaṃ*)
6. Puterea renunțării (*prahāṇa-balaṃ*)
7. Puterea concentrării (*samādhi-balaṃ*)
8. Puterea vorbirii inspirate²³⁷ (*pratibhāna-balaṃ*)
9. Puterea meritului (*puṇya-balaṃ*)
10. Puterea practicii (*pratipatti-balaṃ*).

O altă listă:

1. Puterea de reflecție, de pătrundere în cunoașterea directă (*āśaya-bala*)
2. Puterea hotărârii superioare (*adhyāśaya-bala*)
3. Puterea efortului energetic (*prayoga-bala*)
4. Puterea înțelepciunii-cunoaștere (*prajñā-bala*)
5. Puterea aspirației (*praṇidhāna-bala*)
6. Puterea Vehiculului [sau Căii care duce la Buddhitate] (*yāna-bala*)
7. Puterea activității (*cāryā-bala*)
8. Puterea transformării (*vikurvāṇa-bala*)
9. Puterea Trezirii (*bodhi-bala*)
10. Puterea învățării Roții Dharmei (*Dharmacakra-pravartanā-bala*).

Cele zece însușiri puternice ale unui Bodhisattva (Bodhisattvānām daśa vaśitāḥ)

1. Puterea [asupra] minții (*citta-vaśitā*)
2. Puterea [asupra] disciplinei (*pariṣkāra-vaśitā*)
3. Puterea [asupra] vieții (*āyur-vaśitā*)
4. Puterea [asupra] acțiunii și a efectului, adică [asupra] karmei (*karma-vaśitā*)
5. Puterea [asupra] nașterii (*janma-vaśitā*)
6. Puterea [asupra] gândurilor bune (*adhimukti-vaśitā*)
7. Puterea Dharmei (*Dharma-vaśitā*)
8. Puterea [asupra] aspirației altruiste (*praṇidhāna-vaśitā*)
9. Puterea [asupra] puterilor miraculoase (*ṛddhi-vaśitā*)
10. Puterea înțelepciunii-cunoaștere (*jñāna-vaśitā* sau *prajñā-vaśitā*).

Cele patru baze ale încrederii sau cutezanței unui Buddha (catvāri vaiśāradyaṅi)

Împreună cu altele, aceste baze au fost predate de către Divinul Buddha în discursul numit „Maha-sihanada Sutta” (Mărețul discurs despre Răgetul Leului).

1. Trezirea Sa este perfectă, nu există nimic față de care să nu fie Trezit, nimic nerealizat, nimic necunoscut (*abhisambodhi-vaiśāradyam*)
2. Toate murdăriile Sale au fost distruse, niciuna nu a mai rămas (*āsrava-kṣaya-jñāna-vaiśāradyaṅ*)
3. Tot ceea ce El vede că sunt obstacole sunt chiar obstacole²³⁸ (*antarāyika-dharmānanya-thātva-niścita-vyākaraṇa-vaiśāradyaṅ*)
4. Atunci El când predă Dharma cuiva, întotdeauna când acea persoană o și practică, acea Dharma o conduce cu siguranță la încetarea (sau distrugerea) completă a ignoranței și suferinței. Cunoașterea și încrederea în cunoașterea perfectă și completă a Căii care duce la Trezirea Perfectă (*nairvāṇika-mārgāvatarāṇa-vaiśāradyam*).

Cele treizeci și două de semne ale corpului unei ființe mărețe (dvātrimśal-lakṣaṇāni)

Aceste semne sau caracteristici ale corpului fizic sunt foarte pronunțate în cazul unui Ārya Bodhisattva aflat pe al zecelea bhūmi și care va deveni în scurt timp un Buddha, așa cum este Buddha Śākyamuni, și sunt prezente într-o formă cu mult mai puțin pronunțată pe corpul unei ființe născute ca zeu de tip Monarh Universal. De asemenea, în funcție de merite și de realizările transcendente, o ființă poate avea un corp cu unul sau cu mai multe asemenea semne. Totuși, toate semnele sunt prezente la un loc și evidente numai pe corpul unei ființe care atinge Buddhitatea în acea viață.

Semnele sunt descrise în „Lakkhaṇa Sutta”, în „Brahmāyu Sutta” și în alte câteva texte. De asemenea, ele sunt enumerate cu tot cu cauze de către Ārya Nāgārjuna în opera „Ratnāvalī”, pe care o puteți găsi pe aceeași pagină web cu acest text.

Există mai multe versiuni de liste ale acestor semne, traducerea, interpretarea și gruparea lor fiind ușor diferită.

1. Semne de forma unor roți²³⁹ pe palme și pe tălpi (*cakrāṅkita-pāṇipāda-talatā*)
2. Palmele și tălpile sunt plate (*supraṭiṣṭhita-pāṇi-pāda-talatā*)
3. Degetele de la mâini și de la picioare sunt legate prin tegumente²⁴⁰ (*jālā-baddhāṅguli-pāṇi-pāda-talatā*)
4. Palmele și tălpile sunt moi și fine (*mṛdu-taruṇa-hasta-pāda-talatā*)
5. Șapte semne sau zone proeminente²⁴¹ (*saptotsadatā*)
6. Degete lungi [la mâini și la picioare] (*dīrghāṅgultā*)
7. Călcâie lungi și bine conturate (*āyata-pārṣṇitā*)
8. Membre drepte, armonioase (*rju-gātratā*)
9. Glezne înalte (*utsaṅga-pādatā*)
10. Păr care stă perpendicular pe piele²⁴² (*urdhvāgra-romatā*)
11. Gambe ca de antilopă [, lungi și fine] (*aiṇeyajāṅghatā*)
12. Brațe care ajung până la genunchi (*pralamba-bāhutā*)
13. Părțile intime sunt acoperite de cute de piele²⁴³ (*koṣa-gata-vastiguhyatā*)
14. Piele de culoare aurie (*suvarṇa-varṇatā*)
15. Piele fină, netedă, frumoasă (*śuklac-chavitā*)
16. Fiecare fir de păr este singur într-o rădăcină²⁴⁴, și [după porțiunea perpendiculară pe piele, văzut de sus] se cârlionțează spre dreapta (*pradakṣiṇāvartaika-romatā*)

17. Un fir cârlionțat [tot spre dreapta] se află pe centrul frunții²⁴⁵
(*ūrṇalaṅkṛta-mukhatā*)
18. Un piept de leu, ca cel al unui leu (*simha-pūrvānta-kāyatā*)
19. Partea de sus a spatelui este dreaptă peste tot²⁴⁶ (*susamvṛtta-skandhatā*)
20. Partea de sus a spatelui este fermă între umeri (*citāntarāmsatā*)
21. Papilele sale gustative sunt extrem de sensibile²⁴⁷ (*rasa-rasāgratā*)
22. Corpul său este foarte bine proporționat, ca un arbore banian²⁴⁸
(*nyagrodha-parimaṇḍalatā*)
23. O protuberanță pe creștetul capului (*uṣṇīṣa-śiras-katā*)
24. Limba sa este mare²⁴⁹ (*prabhūta-jivhatā*)
25. Fălcile sale sunt ca ale unui leu (*simha-hanutā*)
26. Fălcile sale sunt armonioase (*śukla-hanutā*)
27. Are mersul asemenea unei păsări hamsa²⁵⁰ (*hamṣa-vikrānta-gāmitā*)
28. Are patruzeci de dinți²⁵¹ (*sama-dantatā*)
29. Dinții nu au spații între ei (*avirala-dantatā*)
30. Dinții sunt netezi, nu zimțați (*sama-catvāriṁśad-dantatā*)
31. Ochii sunt foarte întunecați la culoare²⁵² (*abhinīla-netratā*)
32. Ochii au gene ca cele ale unui taur²⁵³ (*gopakṣa-netratā*).

Alte caracteristici mai includ, fie grupate între caracteristicile de mai sus, fie altfel aranjate: degete fine; mâini și picioare flexibile; laba piciorului arcuită în partea de sus; înălțimea corpului egală cu distanța dintre vârful degetelor de la mâinile întinse în lateral; o aură vizibilă de trei metri în jurul său; piele atât de fină încât nici praful nu aderă la ea; cei patru canini sunt perfect albi; voce profundă și cu rezonanță adâncă.

În afară de lista cu cele treizeci și două de semne principale mai există câteva variante ușor diferite de câte optzeci de semne secundare. Totuși, trebuie să ne amintim că, așa cum spune Divinul Buddha în „Prajñāpāramitā Sutra în 8.000 de versete”, deși aceste semne sunt caracteristice *corpului* unui Tathāgata, corpul și semnele sunt numai *efecte* ale înțelepciunii și meritului unui Tathāgata, și nu ceva ce trebuie venerat în sine, separat de Dharma. De asemenea, a vedea corpul fizic (sau Nirmanakaya) al unui Buddha *nu înseamnă a-l vedea pe (acel) Buddha*, tot la fel cum a vedea *corpul* unei ființe obișnuite nu înseamnă a vedea *ființa*.

Cele zece puteri ale unui Buddha (Tathāgatasya daśa balāni)

Aceste puteri, precum și altele, au fost predate de către Divinul Buddha în discursul numit „Maha-sihanada Sutta” (Mărețul discurs despre Răgetul Leului).

1. Puterea de a cunoaște așa cum este, ceea ce este posibil și ceea ce este imposibil (*sthānāsthāna-jñāna-balam*)
2. Puterea de a cunoaște așa cum sunt, toate acțiunile și rezultatele lor, din trecut, din prezent și din viitor, cu tot cu posibilități și cauze (*karma-vipāka-jñāna-balam*)
3. Puterea de a cunoaște așa cum sunt, toate acțiunile și destinațiile în care renasc ființele²⁵⁴ (*sarvatra-gāminī-pratipatti-jñāna-balam*)
4. Puterea de a cunoaște așa cum este, lumea și toate componentele sale²⁵⁵ (*nānā-dhātu-jñāna-balam*)
5. Puterea de a cunoaște așa cum sunt, ființele și înclinațiile lor de toate felurile (*nānādhimukti-jñāna-balam*)
6. Puterea de a cunoaște așa cum sunt, ființele și capacitățile lor de toate felurile (*sattvendriya-parāpara-jñāna-balam*)
7. Puterea de a cunoaște așa cum sunt, absorbirile, eliberările, concentrările, realizările, purificările și eliberarea de murdării, de perturbări (*dhyānavimokṣa-samādhi-samāpatti-saṅkleśa-vyavadāna-vyutthāna-jñāna-balam*)
8. Puterea de a cunoaște toate viețile sale anterioare, pe o durată infinită de timp (*pūrvanivāsānusmṛti-jñāna-balam*)
9. Puterea de a cunoaște toate acțiunile tuturor ființelor și de a cunoaște toate efectele lor, inclusiv locul și condițiile renașterii lor datorită acestor acțiuni²⁵⁶ (*cyutyutpatti-jñāna-balam*)
10. Puterea de a fi realizat direct, prin cunoaștere directă, și de a sălășlui [neîntrerupt] în starea de eliberare a minții și de eliberare prin înțelepciune-cunoaștere [transcendentă], care în cazul său sunt imaculate, pentru că toate petele au fost [deja] distruse (*āsravakṣaya-jñāna-balam*).

Cele optsprezece calități specifice numai unui Buddha (aṣṭādaśāveṇikā Buddha-dharmāḥ)

Toate aceste calități derivă de fapt din Trezirea Perfectă, sunt efecte sau aspecte ale Trezirii Perfecte. Ele se suprapun parțial cu altele din listă deoarece toate sunt numai aspecte evidențiate separat din motive pedagogice, și nu calități separate, independente. Separarea lor, discriminarea lor se face numai pe baza ideilor și noțiunilor aproximative imaginate de ființe, și nu pe baza vreunui criteriu real și valid.

Ca o comparație, deși Soarele și strălucirea lui sunt enumerate separat și sunt considerate dharme sau entități separate, totuși ele sunt inseparabile, nu sunt

de fapt diferite, iar identificarea sau numirea lor se face strict pe baza unor criterii imaginate, relative și temporare. Același lucru este valabil și pentru lumină și căldură, pentru ocean și valurile sale, și așa mai departe.

Așadar, însușirile extraordinare care urmează sunt de fapt nediferențiate, așa cum sunt toate dharmele.

1. Activitatea fizică este fără greșală (*nāsti Tathāgatasya skhalitaṃ*)
2. Vorbirea este fără impedimente și imprecizii (*nāsti ravitaṃ*)
3. Nu pierde niciodată conștiința [perfectă] (*nāsti muṣita-smṛtītā*)
4. Mintea Sa este mereu în calmul meditativ echilibrat perfect (*nāsty-asamāhita-cittaṃ*)
5. Nu are niciodată percepții²⁵⁷ (*nāsti nānātva-samjñā*)
6. Nu are niciodată stări neutre datorate lipsei de conștiință și discernământ²⁵⁸ (*nāsty-apratisaṅkhyāyopekṣā*)
7. Nu are niciodată sincope în determinare (*nāsti chanda-parihāṇiḥ*)
8. Nu are niciodată sincope în efortul viguros, în energie²⁵⁹ (*nāsti vīrya-parihāṇiḥ*)
9. Nu rămâne niciodată fără vederea perfect clară a tuturor dharmelor²⁶⁰ (*nāsti smṛti-parihāṇiḥ*)
10. Nu are niciodată sincope în concentrarea perfectă (*nāsti samādhi-parihāṇiḥ*)
11. Nu are niciodată sincope în înțelepciunea-cunoaștere transcendentă perfectă (*nāsti prajñā-parihāṇiḥ*)
12. Nu are niciodată sincope în Eliberarea perfectă²⁶¹ (*nāsti vimukti-parihāṇiḥ*)
13. Toate activitățile sale cu corpul sunt precedate de cunoaștere [perfectă] și în acord cu cunoașterea [perfectă] (*sarva-kāya-karma-jñāna-pūrvaṅgam-jñānānuparivṛttiḥ*)
14. Toate activitățile sale cu vorbirea sunt precedate de cunoaștere [perfectă] și în acord cu cunoașterea [perfectă] (*sarva-vāk-karma-jñāna-pūrvaṅgam-jñānānuparivṛttiḥ*)
15. Toate activitățile sale cu mintea sunt precedate de cunoaștere [perfectă] și în acord cu cunoașterea [perfectă] (*sarva-manas-karma-jñāna-pūrvaṅgam-jñānānuparivṛttiḥ*)
16. Are cunoaștere [perfectă,] independentă și neobstrucționată despre trecut (*atīte adhvany-asaṅgama-pratihata-jñānaṃ*)
17. Are cunoaștere [perfectă,] independentă și neobstrucționată despre prezent (*pratyutpanne adhvanya-saṅgama-pratihata-jñāna-darśanaṃ*)
18. Are cunoaștere [perfectă,] independentă și neobstrucționată despre viitor²⁶² (*anāgate adhvany-asaṅgama-pratihata-jñānaṃ*).

În alte enumerări mai apar, în plus sau în locul altor calități:

1. Nu are niciodată sincope în cunoașterea și pătrunderea Eliberării (*nāsti vimukti-jñāna-darśana-parihāṇiḥ*)
2. Nu are niciodată vǎluri emoționale sau cognitive.

Cele trei corpuri ale unui Buddha (trikāya)

1. Corpul Adevărului, Realității sau Dharmei²⁶³ (*Dharmakāya*)
2. Corpul bucuriei perfecte²⁶⁴ (*Saṃbhogakāya*)
3. Corpul manifestării²⁶⁵ (*Nirmāṇakāya*).

Cele cinci familii de Buddhași (pañcakula)

Aceasta este o noțiune specifică Mahayanei.

Se consideră că lumile oamenilor fac parte din familia *Padma*, adică *lotus*, a lui Buddha Amitābha. În Tărâmul Său Pur numit Sukhāvātī se află și Ārya Bodhisattva Avalokiteśvara, a cărui mantra principală este „Om Mani Padme Hum”, în traducere aproximativă „Omăgiu suprem nestematei din *lotus*”. De asemenea, în descrierile făcute de către Divinul Buddha Śākyamuni despre Sukhāvātī, El a afirmat de mai multe ori că florile din acel Tărâm sunt flori de *lotus*, dar cu mult mai minunate decât cele din această lume.

1. Vairocana²⁶⁶ (sau Vajradhara)
2. Akṣobhya²⁶⁷ (sau Vajrasattva²⁶⁸)
3. Ratnasambhava²⁶⁹
4. Amitābha²⁷⁰
5. Amogasiddhi²⁷¹.

O altă enumerare, paralelă cu cea de mai sus:

1. Buddha, primordial (*tathāgatakula*)
2. Vajra, indestructibil (*vajrakula*)
3. Ratna, nestemată (*ratnakula*)
4. Padma, lotus (*padmakula*)
5. Karma, acțiune (*karmakula*).

9. Alte noțiuni

Cele trei lucruri necondiționate (trīṇy-asamṣkṛtāni)

1. Spațiul (*ākāśaḥ*)
2. Încetarea²⁷² atinsă, obținută, văzută (*pratisaṅkhyā-nirodha*)
3. Încetarea neatinsă, neobținută, nevăzută (*apratisaṅkhyā-nirodha*).

Cele trei feluri de naturi [ale dharmelor]

1. Presupusă, imaginată, suprapusă (*parikalpita*)
2. Dependentă de altceva (*paratantra*)
3. Absolută (*pariniṣpanna*).

Cele nouă contemplări sau percepții ale dezagreabilului

Aceste contemplări reduc sau chiar elimină atașarea de corpul uman și de multe dintre activitățile legate de el, deoarece dezvăluie ființei realitatea (sau adevărul) că viitorul corpului este chiar acesta, și nu altul. Din acest motiv, corpul nu trebuie văzut drept comoară sau obiect extrem de important al grijii, obiect care trebuie mereu îngrijit, prețuit și considerat primordial, drept „eu” sau „al meu”, ci trebuie văzut doar ca pe un vehicul sau ca pe un mijloc folositor temporar.

Corpul trebuie îngrijit pentru a fi funcțional, dar nu trebuie îngrijit în mod exagerat. Activitățile orientate către Eliberarea de suferință și implicit și către eliberarea de renașterile cu și fără corpuri trebuie să fie cu mult mai importante decât cele pentru întreținerea corpului actual. Corpul actual este valoros *numai* în măsura în care ajută la săvârșirea de fapte bune (acumularea de merit) și la studiul și urmarea Dharmei (acumularea de înțelepciune-cunoaștere), deoarece numai aceste două activități duc la Eliberare și la Trezirea Perfectă, și în cel mai rău caz duc la renașterea în condiții mai bune, cu corpuri mai bune, mai frumoase, mai folositoare, așadar având la dispoziție condiții mai bune pentru urmarea Dharmei.

Pentru exercițiul din continuare, dacă nu putem vedea asemenea cadavre atunci ni le putem imagina.

1. Percepția unui cadavru albăstrui, care intră în putrefacție (*vinīlaka-saṃjñā*)
2. Percepția unui cadavru putred (*vipūyaka-saṃjñā*)
3. Percepția unui cadavru mâncat de viermi (*vipaḍumaka-saṃjñā*)
4. Percepția unui cadavru umflat (*viādhmātaka-saṃjñā*)
5. Percepția unui cadavru însângerat (*vilohitaka-saṃjñā*)
6. Percepția unui cadavru care este devorat²⁷³ (*vikhāditaka-saṃjñā*)
7. Percepția împrăstierii oaselor unui cadavru (*vikṣiptaka-saṃjñā*)
8. Percepția unui cadavru în curs de ardere sau deja ars (*vidagdhaka-saṃjñā*)
9. Percepția oaselor uscate (*asthi-saṃjñā*).

Cele șapte comori ale unui zeu de tip Monarh Universal (cakravartināṃ sapta ratnāni)

1. Roata de aur (*cakraratna*)
2. Nestemata care împlinește dorințele (*maṇiratna*)
3. Regina (*strīratna*)
4. Sfetnicul (*pariṇāyaka*)
5. Elefantul (*hastiratna*)
6. Calul (*aśvaratna*)
7. Generalul, sau sabia, sau rinocerul (*khaḍgaratna* sau *khaṅgaratna*).

Cele opt semne sau simbouri favorabile, de bun augur (aṣṭamangala)

Aceasta este lista conform tradiției nepaleze a Buddhismului. Diferitele tradiții au liste ușor diferite.

1. Nodul infinit (*śrīvatsa*)
2. Floarea de lotus (*padma*)
3. Steagul victoriei (*kundadhvaja*)
4. Roata (*suvarṇacakra*)
5. Vasul (*kumbha*)
6. Peștișorul de aur (*suvarṇamatsa*)
7. Umbrela (*sitātapatra*)
8. Scoica [pentru cântat] (*śaṅkhavarta*).

Cele șase feluri de cauze (ṣaḍhetu)

Acestea sunt feluri de cauze care duc la apariția de efecte specifice. Desigur, o cauză poate fi și efect, un efect poate fi și cauză. Nu există la modul absolut cauze și efecte, nici categorii de cauze și nici apariție dependentă. Aceasta este o listă bazată pe adevărul convențional, pe aparență, la fel ca și celelalte liste.

Ārya Nāgārjuna explică cauzele, condițiile și efectele în numeroase opere, pe care le puteți găsi pe aceeași pagină web cu acest text.

1. Cauza principală sau efectivă (*kāraṇahetu*)
2. Cauza [care apare în dependență] reciprocă (*sahabhūhetu*)
3. Cauza asemănătoare cu rezultatul său (*sabhāgahetu*)
4. Cauza simultană (*saṃprayuktahetu*)
5. Cauza care generează totul (*sarvatragahetu*)
6. Cauza care este împlinire sau coacere (*vipākahetu*).

Cele patru feluri de condiții (pratayaya)

1. Condiția cauzală sau cauza ca și condiție (*hetupratyaya*)
2. Condiția imediată sau care precede imediat [apariția] (*samanantarapratyaya*)
3. Condiția cu rol de suport (*ālamabanapratyaya*)
4. Condiție cu influență predominantă (*adhipatipratyaya*).

Cele cinci feluri de efecte sau de fructe (pañca phala)

1. Efectul care seamănă cu cauza (*niṣyanda-phala*)
2. Efectul principal sau dominant (*adhipati-phala*)
3. Efectul [în plan] personal (*pūruṣa-kāra-phala*)
4. Efectul care s-a maturat, al coacerii (*vipāka-phala*)
5. Efectul absenței²⁷⁴ (*visāra-phala* sau *visaṃyoga-phala*).

Cele patru epoci (catvāri yugāni)

Aceste epoci (nu ere) se repetă ciclic în cadrul erelor, adică atunci când se termină ultima începe din nou prima. Ele sunt enumerate de la cea mai benefică

la cea mai nefastă. Momentan ne aflăm cea de-a patra, adică în cea mai nefastă, în care toate însușirile degenerază, așa cum este explicat în „Cele cinci degenerări sau murdării” din acest text.

1. Epoca împlinirii (*Kṛta-yuga*)
2. Epoca triplă (*Tretā-yuga*)
3. Epoca dublă (*Dvāparam-yuga*)
4. Epoca întunecată (*Kali-yuga*).

Cele douăsprezece practici ascetice

Acestea sunt considerate virtuți *numai* printre asceți. Înainte de Trezirea Perfectă, viitorul Buddha Śākyamuni adică prințul Gautama Siddhartha a practicat ascetismul și a realizat toate aceste practici ascetice, la care dealtfel a fost neîntrecut. Acest lucru s-a întâmplat nu doar în ultima viață, ci și în unele anterioare. Totuși, aceste practici nu l-au ajutat la realizarea Buddhității, așa cum a explicat însuși Divinul Buddha cu mai multe ocazii, inclusiv în Primul Discurs (la prima învârtire a Roții Dharmei), pe care îl puteți găsi pe aceeași pagină web cu acest text.

Așadar, acestea nu sunt virtuți buddhiste ci ascetice. Ascetismul nu este proclamat de către Divinul Buddha ca fiind demn de urmat, deoarece nu duce la Realizare, la Eliberare. Ascetismul și răsfățul în plăceri sunt două extreme nedemne și care duc doar la suferință.

1. A mânca numai mâncare de căpătat (*paiṇḍapātika*)
2. A avea și purta numai trei rânduri de robe (*traicīvarika*)
3. A nu mai accepta mâncare în dar după ce ai început să mănânci (*khalupaścād-bhaktika*)
4. A nu te așeza jos și/sau a nu te întinde pe jos niciodată (*naiṣadyika*)
5. A accepta orice fel de cazare oferită, oricât de sărăcăcioasă sau de incomodă ar fi, sau a dormi peste noapte unde s-ar întâmpla să te afli (*yathāsaṃstarika*)
6. A trăi la rădăcina unui copac (*vrkṣamūlika*)
7. A mânca într-o singură repriză²⁷⁵ (*ekāsanika*)
8. A locui într-un loc pustiu (*ābhyaṅakāśika*)
9. A locui în sălbăticie (*āraṇyaka*)
10. A locui într-un cimitir sau într-un loc de cremație (*śmāsānika*)
11. A purta numai robe făcute din resturi (*pāṃśūkūlika*)
12. A purta numai veșminte făcute din fetru aspru (*nāmatika*).

Cele șase elemente (śat-dhātu)

Aceasta este o clasificare specifică altor învățături, nu Dharmei. Despre aceste elemente se afirmă în unele învățături non-buddhiste că sunt elemente fundamentale în construcția „lumii”.

Rezumând fidel învățăturile Divinului Buddha, Ārya Nāgārjuna a arătat că aceste elemente nu sunt „cărămizi” ale unei „existențe”, și că nu au nici ele existență reală, așa cum nu are nici „existența”. Pe aceeași pagină web cu acest text puteți găsi mai multe opere care conțin aceste explicații și demonstrații.

1. Elementul pământ (*prṭhvī-dhātu*)
2. Elementul apă (*āpas-dhātu*)
3. Elementul foc (*tejo-dhātu*)
4. Elementul aer sau vânt (*vāyur-dhātu*)
5. Elementul spațiu (*ākāśo-dhātu*)
6. Elementul conștiință (*vijñāṇa-dhātu*).

Cele cinci științe

Aceasta este o clasificare indiană de pe vremea când Divinul Buddha Śākyamuni trăia în India. Fiecare dintre științe are bineînțeles mai multe subdiviziuni, care însă nu sunt detaliate aici.

1. Știința limbajului (*śabdavidya*)
2. Știința logicii (*hetuvidya*)
3. Știința filosofiei (*adhyatmavidya*)
4. Știința medicinei (*cikitsavidya*)
5. Știința artelor (*silpakarmasthanavidya*).

Cele zece direcții (daśadiga)

Atunci când este folosită expresia „în toate cele zece direcțiile”, ea înseamnă „pretutindeni, pe o întindere infinită”.

1. Est (*pūrva*)
2. Sud (*dakṣiṇa*)
3. Vest (*paścima*)
4. Nord (*uttara*)

5. Sud-Est (*pūrva-dakṣiṇā*)
6. Sud-Vest (*paścima-dakṣiṇā*)
7. Nord-Vest (*paścima-uttarā* sau *paścimottarā*)
8. Nord-Est (*uttara-pūrvā*)
9. Dedesubt, nadir (*adhas*)
10. Deasupra, zenit (*ūrdhva*).

Cele patru continente și cele opt subcontinente [mitice]

Acestea sunt noțiuni specifice Indiei, nu Dharmei. Deși Divinul Buddha le-a folosit uneori pentru a explica ceva legat de Dharma unor interlocutori ignoranți care aveau nevoie de exemple cu rol de sprijin, El nu a făcut decât să se folosească o convenție răspândită printre oamenii din acel loc pentru a vorbi pe înțelegerea lor cu scopul de a-i ajuta, și nu să o aprobe sau să o valideze. În unele Sutare Divinul Buddha a vorbit și despre întinderea infinită a Universului (din care regiunea observabilă de către oameni este doar o parte infimă), despre o infinitate de lumi locuite, materiale sau nu, de planete, de sisteme solare, galaxii, roiuri de galaxii, și așa mai departe, care reflectă realitatea convențională și contrazic în unele locuri teoria indiană.

Deși nu au un corespondent precis cu continentele de pe Pământ, totuși ele se pot aproxima, în ordinea listei, cu peninsula arabă și cu Africa în est (față de India), cu India în sud, cu Americile în vest și cu partea de nord a Eurasiei în nord.

1. În Est: Continentul mare (*Pūrvavideha*), cu subcontinentele Uscat și Marele Uscat (*Deha* și *Videha*)
2. În Sud: Continentul copacului Jambu sau gherghin (*Jambudvīpa*)²⁷⁶, cu subcontinentele Coada și Coada mică (*Camara* și *Apara-camara*)
3. În Vest: Continentul bovinelor (*Aparagodānīya*), cu subcontinentele Înșelăciune și Mare Trecere (*Satha* și *Uttaramantrina*)
4. În Nord: Continentul sunetelor aspre (*Uttarakuru*), cu subcontinentele Sunete aspre și Adepti ai sunetelor aspre (*Kurava* și *Kaurava*).

Cele nouă corpuri cerești

Acestea sunt tot noțiuni specifice Indiei din acea perioadă, pe care Divinul Buddha le-a acceptat și folosit uneori pentru a explica ființelor Calea. Ele nu sunt noțiuni înființate sau validate de către Buddha Śākyamuni (sau de către alți Buddhași, bineînțeles).

1. Soarele (*Sūrya* sau *Aaditya*)
2. Luna (*Soma*)
3. Marte (*Maṅgala* sau *Angāraka*)
4. Mercur (*Budha*²⁷⁷)
5. Jupiter (*Bṛhaspati*)
6. Venus (*Śukra*)
7. Saturn (*Śanaiścara*)
8. Umbra²⁷⁸ (*Rāhu*)
9. Cometă și/sau umbră²⁷⁹ (*Ketu*).

Cele douăzeci și opt de constelații importante în astrologia indiană (Nakṣatra)

Acestea sunt tot specifice Indiei și nu Dharmei, și sunt considerate a fi și zeități. Ele sunt constelații sau grupuri de stele prin fața cărora pare că trece Luna în cele douăzeci și opt de zile ale ciclului lunar, al perioadei necesare pentru a înconjura complet Pământul. Deși sunt trecute douăzeci și opt în listă, în unele texte acestea sunt numite „cele douăzeci și șapte”, deoarece ultima dintre ele este considerată foarte nenorocoasă și este ignorată cât mai mult posibil. Pentru a oglindi această tradiție am scris ultima constelație cu culoarea gri.

Aceste constelații sunt importante în astrologia hindusă, însă nu au niciun fel de rol în Dharma. În învățăturile Sale, Divinul Buddha nu a luat în considerare niciodată și în niciun fel condiții sau contexte care țin de astrologie, și nu le-a considerat niciodată ca fiind factori care pot ușura sau îngreuna urmarea Căii.

1. Aṣvini
2. Bharani
3. Kṛttikā
4. Rohini
5. Mrigaṣīra
6. Ardra
7. Punarvasu
8. Puṣya
9. Āṣleṣā
10. Maghā
11. Pūrva Phalgunī
12. Uttara Phalgunī
13. Hasta
14. Chitra

15. Swāti
16. Viṣakha
17. Anuradha
18. Jyeṣṭha
19. Mula
20. Pūrva āṣāḍhā
21. Uttara āṣāḍhā
22. Sravana
23. Dhaniṣṭa
24. Ṣatabhiṣa
25. Pūrva Bhādrapadā
26. Uttara Bhādrapadā
27. Revati
28. Abhijit.

Note explicative

¹ Acest titlu de „Divin” este unul dintre sensurile cuvântului sanscrit „Bhagavān” și nu înseamnă că un Buddha ar fi de vreo altă „proveniență” decât o ființă obișnuită. El este numai un termen care arată venerație și respect profund pentru o ființă care a ajuns la perfecțiune în urma eforturilor pricepute, și care pare „divină” prin comparație cu ființele care încă nu au depus aceste eforturi și care sunt încă „scufundate” în ignoranță și în suferință. De asemenea, în Buddhism (sau în Dharma) până și ideea existenței unui „creator” este demonstrată ca fiind invalidă.

² „Calea” este Nobila Cale cu Opt Aspecte, sau Octuplă, descrisă imediat mai jos, este Calea către Eliberare și către Trezirea Perfectă.

³ Fie ca laic(ă), „cu revărsări” dar făcând acțiuni virtuozitate, așadar cultivând meritul, fie ca retras(ă) de la lume, „fără revărsări”, cultivând înțelepciunea-cunoaștere. „Revărsările” includ și dorințele, și sunt enumerate în secțiunea „Cei patru curenți” din acest text. Vedeți și „Cele cinci feluri de afaceri rele” care trebuie evitate, tot din acest text.

⁴ Include și acțiuni morale și corecte cu corpul, cu vorbirea și cu mintea, dar este mai ales efortul de a elimina defectele minții, de a realiza Adevărul, de a transcende dharmele, de a atinge Eliberarea și Trezirea Perfectă.

⁵ Sau lipsa.

⁶ Sau Eliberarea.

⁷ Sau încetarea suferinței.

⁸ Acceptarea se face în general treptat, de exemplu: a lua cel puțin ca ipoteză sau a fi receptiv(ă) la acest adevăr, apoi prin investigare și convingere a-l considera drept posibilitate, apoi ca pe ceva foarte probabil, apoi ca pe ceva care are loc în mod evident, și apoi ca pe ceva complet adevărat. Acceptarea se face pe baza convingerii derivată din investigare, și nu a credinței sau a autosugestiei. Credința este necesară numai pentru a lua drept ipoteză un adevăr și a începe investigarea care, dacă este făcută riguros și corect, adică este analiză, meditație etc., va duce inevitabil la convingere, la acceptare, la cunoaștere și la realizare. Ca și în cazul cunoașterii, acceptarea poate fi nu doar indirectă, adică prin intermediul minții, prin imaginare, ci și directă.

⁹ Cunoașterea care este pătrundere sau înțelegere precisă și corectă; nu se rezumă doar la cunoașterea intelectuală, care este cea mai superficială și care este numai primul pas în procesul de cunoaștere, ci se referă în special la cunoașterea directă, la realizarea nemijlocită.

¹⁰ Sau dharmele.

¹¹ Materia și energia, care de fapt sunt nediferențiate, așa cum sunt de exemplu apa lichidă, vaporii și gheața. Se referă la toate felurile de corpuri, de la cele mai rafinate până la cele mai grosiere, adică ale celor șase feluri de ființe, care sunt enumerate tot în acest tratat în „Cele șase stări de existență”.

¹² Întreaga mulțime a senzațiilor din cele șase simțuri, care sunt enumerate tot în acest tratat.

¹³ Categorisirea și etichetarea senzațiilor, imaginarea de „obiecte” de orice fel, adică imaginarea de dharme. Un proces eronat „automat” sau „reflex”, care are loc din cauza obișnuinței dobândite în viețile anterioare și în cea actuală.

¹⁴ Voința, formațiunile karmice, imprimările mentale etc.

¹⁵ Discernământul, procesul de identificare și de atenție la o dharna anume, adică la o percepție; paralelă cu cele șase facultăți ale simțurilor, respectiv: conștiința simțului vizual, auditiv, etc.

¹⁶ Suferința evidentă, cum este o durere fizică sau mentală.

¹⁷ Nu există nimic permanent, orice situație bună se va sfârși, orice obiect dorit va dispărea, orice fenomen considerat plăcut va înceta. Toate plăcerile sunt *numai* o ușurare a unei stări anterioare mai rele, și nu plăceri *în sine*; de exemplu, plăcerea de a mânca are loc numai pentru că foamea (care este o stare anterioară mai neplăcută) se reduce în intensitate. Orice aparentă sursă de plăcere va deveni sursă de suferință odată ce are loc o schimbare: de exemplu, o încetare sau o dispariție a ceva considerat plăcut este suferință, și mâncatul dincolo de limita sațietății nu mai este plăcut, și poate duce la indigestie sau chiar la deces. Așadar, nicio dharna nu este doar o cauză pentru plăcere, ci este numai considerată astfel între anumite limite foarte restrânse, și devine repede cauză pentru neplăcere. Toate dharmele sunt mai mult neplăcere decât plăcere, deoarece la modul general obținerea plăcerii necesită mai mult efort (care este neplăcere) decât plăcerea obținută prin acel efort. În consecință, „randamentul” activităților din punct de vedere al plăcerii este în cel mai bun caz subunitar, și în cazurile cele mai frecvente chiar negativ, deoarece pentru obținerea unor plăceri ființele fac din ignoranță acțiuni negative, motiv pentru care „costul” sau „prețul” acelor plăceri este multă suferință ulterioară, invariabil cu mult mai mare decât plăcerea temporară obținută prin acele acțiuni.

¹⁸ Suferința omnipenetrantă a existenței condiționate. Din ignoranță, ființele sunt „legate” de agregate, care sunt suferință. Ființele sunt atât de ignorante încât în multe cazuri nici nu cred că ar fi ignorante, nu înțeleg în ce fel sunt ignorante, și nici măcar ce înseamnă acest lucru. Pentru o ființă ignorantă, ignoranța pare greu de înțeles și apoi greu de oprit. De asemenea, tot din ignoranță ființele plantează neintenționat semințe pentru suferințe viitoare, deși nu doresc acest lucru ci dimpotrivă, doresc să evite cu totul suferința. Așa cum am explicat mai sus, de cele mai multe ori încercarea de a evita suferința sau de a obține plăcerea duce la plantarea de rădăcini sau cauze pentru suferințe și mai

mari, ca atunci când cineva care încearcă să scape dintr-o situație neplăcută sau încearcă să obțină plăcere generează suferință altor ființe. Acele acțiuni duc bineînțeles la și mai multă suferință pentru ființa care le-a făcut, și la suferință pentru ființele cărora le sunt făcute. Ființele mor și renasc împotriva voinței lor, sunt „împinse” implacabil de karma, suferă inevitabil efectele propriilor acțiuni care, fiind determinate de ignoranță, sunt covârșitor negative. Întreaga Samsara este inevitabil suferință, micile și rarele excepții care par plăcere sunt numai ușurare temporară și nu plăcere adevărată. Singurul mod de evitare completă a suferinței este Eliberarea, încetarea nașterii în Samsara. Nașterea în Samsara este însoțită inseparabil și inevitabil de suferință.

¹⁹ Suferința de a considera cele cinci agregate drept „eu” sau „al meu”, și de a trece prin toate experiențele neplăcute asociate lor, cum ar fi teama, boala și moartea. A le „purta” ca și cum ar fi „sine”, deși nu sunt. A le considera „eu” deoarece, în absența Realizării, experiențele apărute dependent de agregate par inevitabile, de neoprit; senzațiile, percepțiile, formațiunile mentale și conștiințele apar indiferent de voința unei ființe, și nu se pot „bloca” sau „suspenda” de către o ființă încă ignorantă. Se referă la toate neajunsurile unei existențe și în general la cele ale rătăcirii fără țință prin renașteri. Vedeți „Al doilea discurs” al Divinului Buddha, de pe aceeași pagină web cu acest text.

²⁰ În funcție de tipul de naștere, „intrarea” într-un embrion sau „lipirea” de un anumit tărâm.

²¹ În funcție de tipul de naștere, ieșirea din pântecul mamei, ieșirea din ou, sau apariția aproape instantanee. Vedeți „Cele patru feluri de nașteri” din acest text.

²² Divinului Buddha a predat aceste învățături în funcție de persoanele prezente, de context, de contextul mai general, de alte învățături anterioare, și așa mai departe; sensul unor afirmații ale Sale trebuie interpretate în mod corect, fără a fi scoase din contexte, și trebuie înțelese potrivit împrejurărilor în care au fost rostite.

²³ Aceste afirmații ale lui Buddha Śākyamuni nu necesită nicio interpretare, discursul trebuie înțeles exact așa cum a fost predat. Un exemplu este afirmația că dharmele nu au nicio esență, adică explicarea Vacuității. Acest adevăr nu depinde de niciun context.

²⁴ Învățăturile Dharmei trebuie înțelese și urmate, aplicate. Memorarea și recitarea cuvintelor este aproape inutilă dacă nu este însoțită de înțelegere și de aplicare.

²⁵ Evitarea deducțiilor, evitarea elaborării, interpretării, combinării, deoarece acestea duc aproape întotdeauna la eroare. Sau: bazarea pe învățăturile cu sens categoric, și nu pe cele care necesită interpretare.

²⁶ Deși cunoașterea intelectuală are rolul ei în etapele inițiale ale înțelegerii totuși, la fel cum nu trebuie să ne rezumăm la cuvinte ci să le înțelegem sensul și

să îl urmăm, nu trebuie nici să ne rezumăm la simpla cunoaștere intelectuală ci trebuie să o aprofundăm prin exercițiu și meditație, până când ajungem la înțelegerea directă.

²⁷ Este prea puțin important *cine* predă Dharma, este important *ce* predă, adică Dharma. Dharma predată corect este cea pe care trebuie să se bazeze o ființă; ea nu trebuie să se bazeze pe persoana care o predă. Dharma este esențialul, ajutorul, și nu cei care o răspândesc. Desigur, în general aceste persoane au meritele lor și merită respect, însă *bazarea* se va face pe Dharma și nu pe cei care o expun.

²⁸ În numeroase Sutre, Divinul Buddha vorbește în proză și apoi rezumă sau reformulează în versete învățătura tocmai predată.

²⁹ Unele învățături sunt rostite de către Divinul Buddha drept răspuns la întrebările unor ființe, iar aceste învățături sunt rostite din inițiativa Lui.

³⁰ Conform unor surse, și/sau demoni. Cu toate acestea, și unele fantome, unele ființe din infern și chiar unii zei pot fi considerați demoni. Cel mai malefic dintre ei, Māra, este un zeu născut într-un paradis destul de înalt din Samsara.

³¹ Ființele născute ca zei de anumite feluri sunt mai puțin dispuse să urmeze Dharma deoarece condițiile lor temporare sunt bune, viețile le sunt mai lungi decât își pot aminti, și de aceea se cred nemuritoare și perfecte. Ele nu realizează că starea lor este temporară și imperfectă, și că după terminarea acestei „vacanțe” (care este nașterea ca zeu) le așteaptă destine rele.

³² În sensul de a fi născut(ă) ca om dar a nu avea acces la Dharma, de exemplu născut(ă) în ținuturi sălbătice, necivilizate, decăzute, sau acolo unde Dharma nu a ajuns sau este puternic alterată, etc.

³³ A nu avea toate facultățile umane obișnuite, de exemplu a fi lipsit(ă) de simțul văzului, sau auzului, sau a avea creierul insuficient dezvoltat, etc. Acestea sunt piedici în calea urmării Dharmei.

³⁴ Acestea pot împiedica până și studiul Dharmei. Ca exemple: credința într-un creator, sau în faptul că acțiunile nu au inevitabil rezultate.

³⁵ A trăi într-o lume în care încă nu a apărut niciun Buddha, sau în care cel mai recent apărut Buddha a fost uitat (cu tot cu Dharma predată de El) și încă nu a apărut următorul. O asemenea perioadă va urma în această lume înainte de apariția lui Buddha Maitreya.

³⁶ Nu se referă la paradisul în care trăiește zeul Yama, ci la cele trei lumi inferioare, care au condiții rele de viață: lumile animalelor, lumile fantomelor și infernurile.

³⁷ În acest caz, indiferent dacă Dharma predată de un Buddha există sau nu în acea lume, sau chiar dacă în acel moment în acea lume există un Buddha care predă Dharma, nu are nicio importanță pentru acea ființă. Ea este orientată către fuga inutilă după dorințe și nu către eliberarea de suferință. O asemenea ființă care încă nu a înțeles Samsara va ignora prezența unui Buddha, sau chiar va

considera că învățătura Sa este greșită deoarece îi contrazice înclinațiile complet eronate de a face eforturi și acțiuni negative pentru împlinirea dorințelor.

³⁸ În acest iad al cărui sol este făcut din fier mereu încins de un foc imens, ființele sunt ucise de gardieni sau de alte ființe de acolo, însă învie imediat doar pentru a fi ucise din nou în diverse feluri. Conform unor surse, durata estimată a vieții unei ființe într-un asemenea iad este de aproximativ 1,62 mii de miliarde de ani terestri. Prin „durata vieții” se înțelege intervalul de timp după care o ființă care moare acolo nu mai învie imediat tot acolo pentru a fi chinuită din nou, ci renaște în altă parte, într-una dintre cele șase destinații. În multe cazuri acea destinație poate fi un alt infern, dacă karma sa negativă nu a fost încă epuizată sau dacă, pentru a scăpa de chinurile din acel infern, a rănit alte ființe născute tot acolo, deoarece prin aceasta a acumulat karma negativă. Datorită lungimii imense a vieții într-un infern, cantitatea de karma negativă care poate fi acumulată este imensă și ea. Așadar, nașterea într-un infern poate duce la un cerc vicios de nașteri în infernuri, în cadrul cercului vicios mai larg al nașterilor în Samsara.

³⁹ Acest iad seamănă cu cel descris anterior, însă pe corpul ființelor sunt desenate linii negre pe care gardienii le folosesc drept reper pentru a le tranșa în bucăți, folosind fierăstraie și topoare foarte ascuțite. Durata vieții acolo este de aproximativ 1,3 zeci de mii de miliarde de ani.

⁴⁰ Stânci imense zdrobesc ființele din aceste iaduri până le aduc în starea unei paste însângerate cu particule mai fine decât are făina. Apoi stâncile se îndepărtează, ființele învie, și procesul se repetă imediat. Durata vieții acolo este de aproximativ 1,04 sute de mii de miliarde de ani.

⁴¹ Ființele urlă în timp ce fug fără o țintă precisă, doar încercând în mod inutil să scape de contactul cu solul arzând. Atunci când găsesc aparente sălașuri mai sigure, acestea le închid în ele, le fac prizoniere și iau foc cu totul, iar ființele urlă de durere, mor, și procesul se repetă imediat. Durata vieții acolo este de aproximativ 8,29 sute de mii de miliarde de ani.

⁴² Este similar cu iadul descris anterior și în el ajung în general ființele care, pentru a-și menține corpul viu și în stare bună în viața anterioară, au făcut să sufere alte ființe; mâncatul cărnii, care înseamnă uciderea altor ființe pentru a întreține corpurile oamenilor sau animalelor de pradă, poate fi un exemplu pentru unele cazuri. În acest iad, niște animale numite kravyāda le torturează și le mănâncă corpurile. Bineînțeles, ca și în celelalte iaduri, după moarte ființele reînvie imediat tot acolo, și procesul se repetă de foarte, foarte multe ori, până când mor „de tot” și vor renaște în funcție de karma lor într-una dintre cele șase feluri de existență. Durata vieții acolo este de aproximativ 6,64 milioane de miliarde de ani.

⁴³ În acest iad gardienii trag ființele în țepe de fier înroșite în foc, atât de fierbinți încât din nările și gurile ființelor ies flăcări. Durata vieții acolo este de aproximativ 5,31 zeci de milioane de miliarde de ani.

⁴⁴ Similar cu iadul anterior, doar că în loc de țepe ființele sunt împunse cu tridente de fier înroșite în foc, ceea ce le provoacă o suferință triplă ca intensitate. Durata vieții acolo este de aproximativ 4,25 sute de milioane de miliarde de ani.

⁴⁵ Cel mai îngrozitor iad. Ființele ard ca vreascurile în flăcări imense, ca într-un cuptor încins la foarte multe miliarde de grade, și suferă extrem de intens și fără niciun răgaz. Durata vieții acolo este de aproximativ 3,40 miliarde de miliarde de ani. „Cantitatea” de suferință pe care o resimte o ființă acolo într-o fracțiune infimă de secundă este cu mult mai mare decât suferința totală a tuturor oamenilor născuți acum pe planetă, de-a lungul întregilor lor vieți. Durata și intensitatea suferinței din Avīci sunt dincolo de limitele imaginației umane. Cu toate acestea, necunoscând acțiunile care le pot duce la nașterea în Avīci, ființele săvârșesc acele acțiuni fără să știe ce le așteaptă în viitorul apropiat, fără să știe că din cauza acelor acțiuni destinul lor este pecetluit pentru o perioadă inimaginabilă de timp, și că le așteaptă suferințe inimaginabil de mari.

⁴⁶ Primele patru feluri de infernuri înghețate sunt denumite după sunetele pe care le scot ființele născute în ele în timp ce tremură necontrolat, suferind de un frig foarte intens, un interval imens de timp.

⁴⁷ Ființele născute aici au degerături extrem de dureroase de forma florilor de lotus, cu țesuturile înghețate având culoarea albastră.

⁴⁸ Ființelor din acest infern degerăturile li se și deschid, se crapă de la frigul extrem, iar sângele începe să șiroiască din ele lăsând o urmă asemănătoare unei flori de lotus purpurii.

⁴⁹ Degerăturile se deschid sau crapă și mai tare față de cele din infernul anterior, și sângele se scurge și mai mult înainte de a îngheța.

⁵⁰ Aici degerăturile și sângele sunt atât de înghețate încât capătă culoarea albă. Suferințele sunt foarte intense și durează foarte mult.

⁵¹ Infernurile de la 3 la 5 din această listă sunt denumite tot după sunetele pe care le scot acele ființe în iaduri, în frigul insuportabil.

⁵² Suferințele cu rănille înghețate sunt similare cu ultimele patru iaduri din enumerarea precedentă, doar că grupate în numai trei categorii. Indiferent de varianta de descriere, ideea centrală este aceeași.

⁵³ Durata aproximativă a vieții unor ființe de acest fel este de nouă milioane de ani tereștri.

⁵⁴ Durata aproximativă a vieții acestor zei este de treizeci și șase de milioane de ani.

⁵⁵ Durata aproximativă a vieții acolo este de 144 de milioane de ani. Conducătorul din prezent este un zeu numit „Suyāma”.

⁵⁶ Acolo a locuit, adică acolo a fost născut în penultima viață și viitorul Buddha Śākyamuni. În viața imediat anterioară Trezirii Perfecțe (în ultima s-a născut ca prinț numit Gautama Siddhārtha), viitorul Buddha era încă un Bodhisattva pe nume Śvetaketu (Drapel Alb). Tot acolo locuiește în prezent și viitorul Buddha Maitreya (acum numit Bodhisattva Nātha sau Nāthadeva), care imediat după viața actuală ca zeu din Tuṣita va renaște tot printre oamenii din această lume, va purta numele de Ajita și va deveni tot un Buddha, Perfect Trezit, numit Maitreya sau „Prietenul”. Conform unor surse, Bodhisattva Śvetaketu era conducătorul acestui tărâm, și înainte de a pleca voluntar de acolo pentru a renaște pe Pământ El și-a predat coroana viitorului Buddha Maitreya, care la rândul său o va preda altui Bodhisattva, și așa mai departe. Conform altor surse, deși Ārya Bodhisattvașii din Tuṣita care vor deveni Buddhași în viața imediat următoare sunt cei mai minunați din acest tărâm, totuși conducătorul tărâmului este un alt zeu numit Santuṣita. Puțini zei din acest paradis sunt și Bodhisattvași, majoritatea sunt zei obișnuiți, adică ființe încă prizoniere în Samsara dar aflate într-o naștere relativ bună. Durata aproximativă a vieții în acest paradis este de 576 de milioane de ani.

⁵⁷ Acești zei pot crea manifestări prin propriile puteri, cum ar fi cupe cu nectar, haine frumoase, podoabe și așa mai departe, pe care le pot folosi, purta, etc. Durata aproximativă a vieții este de 2,304 miliarde de ani.

⁵⁸ Deși ar putea, acești zei nu își creează propriile apariții așa cum fac zeii din Nirmāṇarati, ci ele sunt create pentru ei de către alți zei care le doresc favorurile, sau care sunt servitorii lor. Prin simplul lor statut, acești zei primesc din partea altor zei foarte multe cadouri încântătoare. Acolo este născut și Māra, un zeu malefic al cărui scop este să țină ființele captive în Tărâmul Dorințelor. Durata unei vieți în acest paradis este de aproximativ 9,216 miliarde de ani tereștri. În Sutarele despre Buddha Amitābha, pe care le puteți găsi pe aceeași pagină web cu acest text, acest paradis a fost dat ca un exemplu de asemănare palidă cu Sukhāvātī: așa cum alți zei se întrec în a oferi plăceri zeilor din acest tărâm, așa și Divinul Buddha Amitābha face pe placul ființelor din Tărâmul Pur Sukhāvātī. Asemănarea se oprește însă aici, un simplu paradis zeiesc este imposibil de comparat cu un Tărâm Pur creat de un Tathāgata, și în particular cu Sukhāvātī, unde condițiile sunt infinit mai bune și durata de viață este efectiv infinită.

⁵⁹ Durata aproximativă a vieții acolo este de o jumătate de kalpa, de eră.

⁶⁰ Durata aproximativă a vieții acolo este între o jumătate de kalpa și o kalpa.

⁶¹ Conducătorul acestor zei, numit Marele Brahmā, se crede în mod greșit creator și nemuritor. Și ceilalți zei născuți în acel tărâm îl cred tot astfel. În „Brahmajāla Sutta” Divinul Buddha povestește cum s-a dus până la el și i-a explicat în ce mod a ajuns să se nască acolo după ce și-a epuizat meritele printr-o naștere într-un paradis mai înalt (Ābhāsvara), și deoarece era singurul născut acolo în acel moment, și fiind lipsit de amintirea vieților anterioare, a crezut că

s-a născut fără cauză, și că toți cei care s-au născut ulterior acolo sunt apariții făcute de el. De asemenea, acest zeu nu vede zeii din paradisurile superioare (care sunt enumerate în continuare în listă), și de aceea se crede suprem. Așadar, concluziile sale greșite se datorează ignoranței. Durata aproximativă a vieții acolo este de o kalpa mare. Aceste lumi sau tărâmurii sunt distruse la sfârșitul unei mahākalpa, așa cum sunt și toate lumile inferioare acestora, inclusiv cele umane și animale (așa cum sunt planetele), a căror durată de existență este totuși cu mult mai scurtă decât o kalpa mare. Față de planete, lumile zeilor nu mai sunt locuite în momentul distrugerii lor, deoarece toți zeii au murit între timp din cauze cum ar fi epuizarea duratei lor de viață. Așadar, nu are loc nicio „apocalipsă” pentru zei, așa cum poate avea loc pentru lumile umane sau animale, de exemplu în cazul ciocnirii a două galaxii și a distrugerii unor stele sau planete prin impact, sau a exploziei stelelor ca parte a ciclului lor de existență. Și la fel cum planetele apar din resturile altor sisteme de lumi, aceste lumi zeești apar din nou. Excepție fac perioadele imens de lungi când aproape întreaga Existență este inactivă, adică nu are loc, atunci când toate lumile până la paradisurile Bṛhatphala au dispărut deja și ființele ne-Trezite care nu sălășluiesc în paradisurile Bṛhatphala sau în Locurile Pure sunt complet inconștiente. După acea perioadă, are din nou loc Existența, și ciclul acesta absolut imens se repetă.

⁶² Durata aproximativă a vieții acestor zei este de două kalpa mari (ere lungi, mahākalpa).

⁶³ Acești zei nu emit lumină limitată sau nelimitată, ci meditează asupra acestor concepte. Durata aproximativă a vieții acestor zei este de patru mahākalpa.

⁶⁴ Durata aproximativă a vieții acolo este de opt mahākalpa, care este și intervalul dintre două distrugerii ale acestor feluri de lumi.

⁶⁵ Durata aproximativă a vieții acestor trei feluri de zei din Śubhakṛtsna este de 16, de 32 și respectiv de 64 mahākalpa. Aceste lumi sunt distruse la fiecare 64 de ere lungi. Lumile superioare lor, adică cele enumerate în continuare, nu sunt niciodată distruse.

⁶⁶ Adică zei care s-au născut în condiții excelente (pentru Samsara). Aici renasc unele ființe care sunt în stadiul de non-întoarcere (Anāgāmi), adică în cel dinaintea stadiului de Arhat. Stadiul de non-întoarcere nu trebuie confundat cu stadiul de ireversibilitate (avaivartika) de la Trezirea Perfectă, care este infinit superior. După această categorie de zei unele tradiții mai menționează în listă și zeii inconștienți (*Asaññasatta*), care au ajuns într-un stadiu în care au suprimat temporar percepțiile însă, nefiind Treziți, nici nu mai sunt conștienți. După o vreme percepțiile reapar, ele fiind doar suspendate și nu încetate, și ființa cade pe un nivel inferior. Ca și în celelalte cazuri de până aici, duratele vieților din aceste tărâmurii sunt de aproximativ patru ori mai mari față de cele din

tărâmurile imediat inferioare lor. Tărâmurile enumerate după cele ale lui Brahmā sunt distruse după opt ere lungi.

⁶⁷ A nu se confunda cu Tărâmurile Pure create de Buddhași. Locurile Pure sunt doar paradisuri foarte înalte din Samsara, unde renasc ființe aflate în stadiul de non-întoarcere de la Eliberare (de la stadiul de Arhat), adică ființele numite „Anāgāmi”. Ajungând în acest stadiu datorită Dharmei predate de către un Buddha, toți zeii născuți în aceste Locuri Pure sunt Protectori ai Dharmei (dharmapāla). Datorită faptului că aceste ființe devin Arhați în aceste lumi, și de aceea „mor” în sensul că ating Eliberarea și le încetează viața ca zei, Tărâmurile Pure pot rămâne goale pentru mult timp, dacă intervalul dintre apariția a doi Buddhași în acel sistem de lumi este suficient de lung.

⁶⁸ Probabil locul în care renasc cei mai mulți dintre Anāgāmi după ultima viață în Tărâmul Dorinței. Aceste ființe ating starea de Arhat chiar în acest paradis, sau renasc succesiv în paradisurile mai înalte (enumerate în continuare) și ating Eliberarea într-unul dintre ele. Durata maximă aproximativă a vieții acolo este de 1000 de mahākālpa, iar în următoarele trei tărâmurii enumerate este de două mii, patru mii și opt mii de ere lungi.

⁶⁹ Acesta este cel mai înalt tărâm din Tărâmul Formei, și din Samsara în general. Acolo locuiește (adică este născut) și Brahmā Sahampati, cel care l-a rugat pe Divinul Buddha Śākyamuni să răspândească Dharma, la câteva zile după ce El a realizat Trezirea Perfectă. Prin această acțiune Brahmā Sahampati a acumulat un merit imens. Durata aproximativă a vieții în acest Loc Pur este de 16 mii de mahākālpa. Zeul numit Śakra sau Indra, conducătorul actual al Paradisului Celor Treizeci și Trei (al doilea din această enumerare a Paradisurilor zeiești, obișnuite, din Samsara) a Intrat în Curent ca urmare a ajutorului și îndrumării lui Buddha Śākyamuni și, după viața actuală ca zeu în Trāyastriṃśa, va renaște printre oameni și va atinge stadiul de Non-Întoarcere, după care va renaște în acest tărâm, unde va deveni Arhat.

⁷⁰ Ființele obișnuite, adică încă ignorante, ne-Eliberate, ne-Realizate, ne-Trezite, care au efectuat una dintre cele patru „meditații fără formă” (care nu sunt realizări propriu-zise, ci doar stări rafinate obținute prin practicarea celor patru „dhyāna fără formă”, enumerate pe pozițiile de la cinci la opt din lista din acest text) renasc fără a avea un corp din formă (materie-energie) ca agregat (skandha). Zeii din aceste stări (acestea nu sunt nici „locuri” și nici „tărâmurii”: neavând formă ca agregat, nu ocupă un loc, însă sunt tot „în” Samsara) sunt foarte puțin conștienți, au o stare calmă asemănătoare unei fundături, nu au decât o activitate foarte slabă, nu acumulează nici merite și nici înțelepciune transcendentă și, după ce starea încetează (prin epuizarea meritelor meditațiilor fără formă realizate în viața anterioară) ei cad în stări inferioare. Ființele parțial Trezite (adică Bodhisattvași), deși pot să fi realizat aceste meditații ca parte a antrenamentului lor, nu vor renaște niciodată în aceste sfere, deoarece starea

asemănătoare unei come profunde dar oarecum plăcute nu le-ar permite să realizeze activități în beneficiul ființelor (adică să acumuleze merite) și nici să realizeze acumulare de prajñā, adică de înțelepciune-cunoaștere transcendentă. Nicio ființă realizată nu renaște în aceste sfere. Ca feluri de naștere, deși durează mai mult și sunt enumerate ultimele în această listă, următoarele cinci sunt numai fundături plăcute dar net inferioare Locurilor Pure, și viața în ele nu se încheie cu Eliberarea ci cu decăderea în forme inferioare de existență.

⁷¹ Aceste ființe meditează la spațiul infinit ca fiind atotpătrunzător. Durata acestei stări este de aproximativ 20 de mii mahākalpa.

⁷² Aceste ființe meditează la conștiința lor ca fiind atotpătrunzătoare, deși bineînțeles că nu este. Durata acestei stări este de aproximativ 40 de mii de mahākalpa.

⁷³ Aceste ființe contemplă că „nu există nimic real”. Deși rafinată, aceasta este tot o percepție, ea nu este absența sau încetarea percepției. Aceasta nu este realizarea unui Bodhisattva ireversibil. Durata acestei stări este de aproximativ 60 de mii de mahākalpa. Această sferă a fost atinsă și de către Ārāḍa Kālāma, primul dintre învățătorii lui Gautama Siddhartha, pe atunci viitorul Buddha Śākyamuni. Acest învățător a crezut că a atins Eliberarea sau chiar Trezirea, însă viitorul Buddha Śākyamuni a realizat că starea nu este nici măcar Eliberare, că este insuficientă, că este tot Samsara.

⁷⁴ Aceste ființe sunt dincolo de percepție și de simpla negare a percepției, într-o stare în care nu percep dar nu sunt nici complet inconștiente. Durata acestei stări este de aproximativ 84 de mii de mahākalpa. Această stare a fost atinsă și de către Udraka Rāmaputra, cel de-al doilea învățător al lui Gautama Siddhartha. Și acest învățător a crezut această stare ca fiind Eliberare sau Trezire, însă viitorul Buddha Śākyamuni a realizat că nu este nici ea transcendentă, și a continuat căutarea Trezirii Perfecte, pe care a atins-o câțiva ani mai târziu.

⁷⁵ Dincolo de cea de-a opta Dhyāna. Este o stare de încetare a senzațiilor, percepțiilor și a conștiinței, uneori numită și „a noua Dhyāna”. Nici aceasta nu este Eliberarea, ci tot o stare obișnuită temporară, deși mai rafinată și mai stabilă, care are o durată semnificativ mai mare cea anterioară.

⁷⁶ Așa acum am explicat în lista paradisurilor zeyești, acesta este un zeu dintr-un paradis relativ înalt din Samsara numit Parinirmīta-vaśavartin, și care are mulți servitori aproape la fel de ignoranți și de rău intenționați ca el. Este „demonul” principal al acestei regiuni, iar scopul său este de a ține ființele captive în Tărâmul Dorinței. A încercat fără niciun succes să îl oprească pe viitorul Buddha Śākyamuni să atingă Trezirea Perfectă. Deși confruntarea era complet inegală în defavoarea lui Māra, totuși acesta a încercat toate trucurile și toate atacurile pe care le știa, ceea ce indică intențiile lui exclusiv malefice. Acest Māra îl încurajează chiar și pe Brahmā să creadă că este creator și nemuritor. De asemenea, încearcă să abată de la Cale cât mai mulți practicanți. Totuși, ființele

care au atins un anumit nivel de realizare (aproximativ de la al cincilea bhūmi de Bodhisattva) nu mai sunt influențabile de către el, iar un Bodhisattva ireversibil este imposibil de întors de la Trezirea Perfectă.

⁷⁷ Unele surse indică lungimea epocii Kali Yuga ca fiind de peste 400.000 de ani.

⁷⁸ În timpul celorlalte ere viețile ființelor sunt cu mult mai lungi, ceea ce înseamnă bineînțeles și mai mult timp disponibil pentru practicarea Dharmaei. Acum viețile oamenilor sunt scurte și aglomerate, supraviețuirea este dificilă și consumă multă atenție, energie și efort, ceea ce face ca până și cei care vor să practice Dharma să aibă la dispoziție puțin timp, puține resurse și puțină energie.

⁷⁹ În timpul acestei ere ființele au mai multe vederi greșite, puternice și fixe. Ele nu mai cred în cauză și efect, în nepermanență și în celelalte adevăruri convenționale, și nu mai înțeleg că Samsara este numai și numai suferință. Dimpotrivă, o consideră ceva de dorit și se încurajează reciproc, își validează ideile crezând că dacă un număr mare de ființe are aceleași vederi, ele sunt și corecte.

⁸⁰ În această eră ființele își pierd încet-încet caracteristicile pozitive, bune, favorabile, care duc la acțiuni bune și la efecte bune, și acestea sunt înlocuite tot mai mult de perturbări, de mizerii mentale, care duc la acțiuni rele și la efecte rele.

⁸¹ Corpurile, sănătatea, intelectul ființelor etc. decad de la o zi la alta și de la o generație la alta.

⁸² Ca exemple: fenomenele meteorologice sunt mai tot mai puțin favorabile, grâul, orezul, ș.a.m.d. au gust tot mai fad și cresc tot mai greu, evenimentele bune au loc tot mai rar, evenimentele neplăcute au loc tot mai des, etc.

⁸³ Aici minciuna se referă preponderent la folosirea ei ca mijloc pentru a obține ceva plăcut sau pentru a evita ceva neplăcut, de exemplu a pretinde însușiri sau merite pe care nu le avem, sau a nu ne recunoaște defectele sau greșelile deși știm că le avem, și chiar dacă suntem confrunțați să continuăm să le negăm sau să le ascundem.

⁸⁴ Aici este inclusă și minciuna spusă cu intenția de a face rău cuiva. Unele interpretări indică sensul de a nu semăna discordie între ființe, sau altele de a nu calomnia, însă acestea sunt tot cazuri particulare ale vorbirii cu rea intenție.

⁸⁵ Se referă și la cele patru vederi greșite enumerate în continuare, dar nu numai. Vederi greșite sunt și a nu crede că legea cauzei și a efectului chiar se aplică din punct de vedere convențional, sau că Eliberarea nu se poate atinge, sau că există un creator suprem, ș.a.m.d.

⁸⁶ Sau: a vedea ceea ce nu are esență drept ceea ce are esență. Mai profund: a vedea ceea ce nu există de fapt, a percepe, a imagina.

⁸⁷ Inclusiv a vedea ceea ce este respingător drept frumos, și ceea ce este impur drept pur.

⁸⁸ A nu ști ce este de fapt bine de făcut și bine de evitat. Din acest motiv, o ființă poate realiza multe acțiuni greșite având convingerea eronată că ar fi bune. Rezultatul lor este suferința și ignoranța.

⁸⁹ În realitate toate ideile sunt pur imaginare, nu există niciun „Creator” și nici vreun sistem de măsurare absolut al vreunei valori, deoarece și valorile sunt pur imaginare, și implicit relative, nu absolute. Dealtfel, nici nu există „absolut”. Singura „valoare” este transcenderea tuturor valorilor, care duce automat și la absența tuturor defectelor.

⁹⁰ De exemplu, considerarea sacrificiilor animale sau umane ca fiind acțiuni pozitive, sau considerarea unor zei sau unor ființe presupuse (sau chiar complet inventate) drept creatori și/sau supremi, sau credința în existența unui „Creator” în general, și respectiv a considera că activitățile derivate din aceste vederi greșite sunt pozitive, benefice.

⁹¹ A crede că nimic nu există, nici măcar ceva apărut dependent, a crede că acțiunile nu au efecte, că Eliberarea nu este posibilă, că odată cu moartea de la capătul acestei vieți totul încetează pentru o ființă, inclusiv ființa cu totul, că totul este futil, și așa mai departe.

⁹² A crede că dharmele au existență reală, a crede într-un creator sau măcar într-o lume permanentă sau cu dharme existente. În general, a crede în realitate, în permanență și în concepte similare, a imagina drept reale dharmele imaginate, a nu înțelege că realul și imaginarul sunt ambele imaginare.

⁹³ Aceasta nu înseamnă că rostirea numelui lui Buddha Amitābha este inutilă în general, sau inutilă în acest caz. Dimpotrivă, prin rostirea numelui Său se acumulează merite imense care se vor manifesta după nașterea sau nașterile în infernuri. De asemenea, durata vieților și intensitatea suferințelor din infernuri va fi redusă prin virtutea meritului de a-i fi rostit numele lui Buddha Amitābha, și de a-i fi cerut iertare pentru acțiunile rele realizate (așa cum i-a cerut iertare Devadatta lui Tathāgata Śākyamuni). După perioada petrecută în infernuri, în care karma acelei ființe este purificată, este din nou posibilă renașterea în Sukhāvati, dacă acea ființă întâlnește din nou învățătura unui Divin Buddha despre Tathāgata Amitābha și dacă rostește numele lui Buddha Amitābha cu dorința de a renaște acolo. Așadar, până și pentru o ființă care a săvârșit una dintre cele șase ofense capitale și care urmează să renască în infernuri, rostirea numelui lui Tathāgata Amitābha va duce la reîntâlnirea cu Dharma și în cele din urmă la Trezirea Perfectă.

⁹⁴ De exemplu zgârierea pielii unui Buddha, cu intenții rele, care va duce la curgerea unei picături de sânge. În această listă nu este inclusă o rănire mai mare a corpului unui Buddha din simplul motiv că nu este posibilă. Nicio ființă nu poate face mai mult rău corpului unui Buddha, oricât și oricum ar încerca. Chiar dacă un Buddha este complet dincolo de suferință și nu ar resimți nicio suferință nici dacă ar putea fi rănit cu mult mai tare, totuși această rănire minoră este extrem

de rea pentru cel sau cea care o face, deoarece este făcută unei ființe infinit realizate, care are merite infinite și care nu „merită” în niciun caz un asemenea tratament.

⁹⁵ Aceste două ultime acțiuni le-a făcut Devadatta, vărul lui Buddha și „rivalul” său din acea viață și din multe altele anterioare – deși doar el se considera rivalul viitorului Buddha, și nu invers; dimpotrivă, viitorul Buddha Śākyamuni i-a făcut foarte mult bine, de foarte multe ori. Deși într-o viață de acum foarte multe ere viitorul Devadatta a fost cel care l-a îndemnat pe viitorul Buddha Śākyamuni să meargă către Trezirea Perfectă, totuși în viețile următoare a decăzut până acolo încât a ajuns să îl urască pe Buddha Śākyamuni în viața în care El a atins Trezirea Perfectă. Datorită acestei uri și datorită acțiunilor malefice întreprinse (cum ar fi zgârierea degetului mare de la piciorul drept al lui Tathāgata cu un bolovan cât o casă, care de fapt avea rolul să îlucidă pe Divinul Buddha, sau provocarea unei schisme în Sangha și proclamarea lui Buddha ca fiind nepriceput), fostul Devadatta se află (sau este născut) în infernul Avīci, cel mai teribil dintre toate. Totuși, pentru că și-a cerut iertare în ultimul moment de la Buddha și El i-a acordat-o, șederea în Avīci va fi mai redusă ca durată, deși va fi tot extrem de lungă; apoi, datorită meritelor acumulate înainte de a fi devenit malefic, fostul Devadatta va renaște într-un viitor foarte îndepărtat într-un paradis zeiesc și va deveni (temporar) un Pratyekabuddha. Tot ca exemplu, deoarece regele Suppabuddha, care era în același timp unchiul lui Buddha Śākyamuni, tatăl lui Devadatta și al soției lui Buddha a împiedicat intenționat și cu premeditare ca Buddha și discipolii săi să meargă într-o zi într-un sat să „cerșească” și să predea Dharma, el a murit într-un mod tragic și în același timp spectaculos la șapte zile după această acțiune, și a renăscut tot în infernul Avīci. Divinul Buddha a prezis momentul și locul în care el va fi înghițit de pământ datorită acestei acțiuni de a bloca predarea Dharmei, și în ciuda faptului că regele a încercat din toate puterile să împiedice acest eveniment și și-a pus inclusiv servitorii să îl împiedice să ajungă în acel loc, totuși evenimentul s-a întâmplat exact cum a fost prezis de către Buddha Śākyamuni. Devadatta a murit în același mod cu tatăl său, însă a apucat ca mai înainte să îl cheme pe Divinul Buddha la el și să îl implore să îl ierte. Divinul Buddha a venit, i-a acordat iertare și Devadatta a murit la scurt timp, tot înghițit de pământ. În aceste cazuri nu este vorba despre fenomene naturale obișnuite ci despre fenomene mai rare, așa cum sunt miracolele. Mai mult, nu Buddhașii sunt cei care le generează și nici nu decid sau cauzează renașterea vreunei ființe într-un iad. Tathāgatașii sunt complet lipsiți de reavoință și de orice alte defecte în general. Aceste întâmplări sunt simplele efecte naturale, spontane ale acțiunilor foarte rele, au loc conform unor legi naturale inerte, impasibile, impersonale, așa cum este de exemplu gravitația.

⁹⁶ Ofensa se referă la uciderea învățătorului care predă Dharma, sau a studentului care urmează Dharma sub îndrumarea învățătorului. Nu trebuie

neapărat să fie într-un sistem instituționalizat cum ar fi o universitate monastică, ci poate fi și un maestru sau un discipol. Acțiunea de a ucide este oricum foarte negativă (de exemplu a ucide orice ființă, sau un om în particular, inclusiv un profesor sau un student de la o Universitate laică), însă a ucide o ființă cu care legăturile sunt stabilite prin intermediul Dharmei este și mai negativă.

⁹⁷ Interzicerea ca Sangha să se mai adune în acel loc, prin confiscare, cumpărare și împrejmuire, demolare, sau prin orice alte mijloace. Motivații pentru acest gest pot fi dorința de îmbogățire, invidia sau chiar îngreunarea studiului Dharmei în general, care este cea mai rea dintre aceste motivații.

⁹⁸ A te crede superior (superioară) unor ființe egale dintr-un anumit punct de vedere, mai ales al realizărilor legate de Dharma.

⁹⁹ A te crede superior (superioară) unor ființe superioare din punct de vedere al Dharmei, al realizărilor.

¹⁰⁰ A considera un sine sau un eu ca fiind real și a te ocupa preponderent de agregate (care par un sine sau un eu), continuând astfel Samsara.

¹⁰¹ A considera că a avut loc obținerea unor realizări, deși nu a avut loc.

¹⁰² A te crede doar puțin inferior (inferioară) unor ființe foarte mult superioare, și în același timp superior (superioară) restului ființelor, deși nici această credință nu este corectă.

¹⁰³ A crede că o caracteristică rea este de fapt o calitate; de exemplu a crede că a fi un bun vânător este o performanță, deși de fapt a fi un ucigaș este extrem de negativ.

¹⁰⁴ Credința greșită că nu există nimic altceva decât se poate simți cu simțurile, și că ceea ce se simte cu simțurile, și chiar simțurile, sunt toate reale, valide, corecte, și respectiv duc la cunoaștere corectă. Credința greșită în esență, identitate, sine, existență, etc.

¹⁰⁵ Mai ales îndoiala în ceea ce privește Trezirea Perfectă a unui Buddha și în capacitatea ființelor de a atinge Eliberarea și Buddhitatea, precum și îndoiala în ceea ce privește existența și eficiența unei Căi care să ducă acolo. Această îndoială poate fi lămurită prin investigare, analiză, meditație și experiență directă. A stăruii în îndoială, din lene sau din teamă, a nu face eforturi pentru a ne lămuri, aceasta este o greșală. Îndoielile nu trebuie suprimate sau ignorate, ci lămurite. Prin convingere, credințele corecte vor fi validate și cele greșite vor înceta. În etapa respectivă, cunoașterea va înlocui credința, o ființă va *ști*, nu va *crede*. În final, toate credințele vor înceta și vor fi înlocuite de cunoașterea directă corectă.

¹⁰⁶ A le considera mai importante decât activitățile și eforturile pentru cunoașterea corectă, sau a petrece timp și a depune eforturi pentru a realiza ceremonii și ritualuri în loc de a petrece timp și a depune eforturi pentru a face să înceteze ignoranța.

¹⁰⁷ Atașarea de o naștere dorită din Tărâmul Formei sau din Tărâmul Dorinței, ca om sau ca zeu, de exemplu dorind condiții mai bune de viață.

¹⁰⁸ Dorința de a renaște în Tărâmul Fără Formă, de exemplu din convingerea greșită că este suprem, lipsit de suferință, eliberare.

¹⁰⁹ Altfel formulat, a considera că efectuarea lor este absolut suficientă și că nu sunt necesare alte activități sau practici. Sau, a considera că ele au o importanță capitală deși de fapt cele mai importante activități nu sunt cele „exterioare” ci cele „interioare”, adică încetarea mizeriilor minții, a ignoranței.

¹¹⁰ Dorința de a mai renaște în Samsara, fie și ca zeu, care deși este cea mai puțin neplăcută variantă, este tot temporară și tot suferință.

¹¹¹ Acestea încetează complet la atingerea Eliberării, a stării de Arhat.

¹¹² Acestea încetează ulterior, treptat, pe măsură ce ființa parcurge nivelurile (bhūmi) de Bodhisattva, și încetează complet la atingerea Trezirii Perfecte, care nu mai are niciun fel de văluri, de obscurații.

¹¹³ Unei ființe ignorante, care imaginează dharme (inclusiv obiecte „exterioare”) și le dorește foarte tare îi este foarte greu (dacă nu chiar temporar imposibil) să intre pe Calea care duce la abandonarea dharmelor, la Eliberarea de suferință. Eliberarea înseamnă și încetarea dorințelor. Acest lucru este văzut de multe ori ca fiind inacceptabil sau, tot în contextul dorințelor, „de nedorit”.

¹¹⁴ Aici sensul este că îndoielile și ezitățile trebuie lămurite prin studiu, reflecție și convingere, și nu neglijate. Ele sunt atât piedici pentru intrarea pe Cale, cât și pentru parcurgerea ei. Îndoielile și ezitățile nu trebuie suprimate sau ignorate, ci trebuie să înceteze prin cunoașterea precisă și corectă.

¹¹⁵ Mai ales cele greșite din punct de vedere convențional, așa cum sunt credința într-un creator, sau existențialismul, sau în absența cauzalității, sau nihilismul, etc. Pe de altă parte, din punct de vedere absolut orice vedere este greșită, deoarece aparențele nu sunt reale, nu există dharme, și de aceea vederile (care sunt tot dharme) nu sunt doar imagineci și inevitabil înguste și invalide.

¹¹⁶ Parabolă rostită de către Divinul Buddha: un cuplu (soț și soție) aflat în deșert și rămas fără mâncare își mănâncă copilul (indiferent dacă îlucid sau moare de epuizare) pentru a putea supraviețui și ajunge la destinație. Oamenii și animalele care mănâncă carne mănâncă frecvent corpurile actuale ale foștilor lor părinți, prieteni și copii din alte vieți, sau chiar din aceste vieți (în cazul animalelor). Chiar și evitând mâncarea cărnii, o ființă ucide sau participă la uciderea multor altor ființe pentru a mânca: agricultura ucide insecte și viermi, ierbivorele ucide și ele tot aceleași feluri de animale mici, și așa mai departe. Obținerea hranei materiale implică și ucidere, în aproape toate cazurile.

¹¹⁷ Parabolă: o vacă jupuită (adică simțurile necontrolate și neantrenate), oriunde s-ar afla, va fi mereu atacată neîncetat de insecte și de alte animale mici și mari din jurul ei (adică senzațiile). Sau, mintea atacată mereu de și prin mizeriile ei.

¹¹⁸ Aici se referă în special la acțiunile (karma) care duc la renaștere și la suferință. Parabolă rostită de către Divinul Buddha: un om este târât pe jos de alți doi oameni, împotriva voinței lui, către o groapă fierbinte plină cu tăciuni aprinși. Omul târât este chiar ființa, iar ceilalți doi oameni sunt karma negativă și cea pozitivă rezultată din acțiunile ei sau, în altă interpretare, sunt efectele acțiunilor ei și respectiv ale altor ființe. În cazul primei variante, de ce ambele feluri de karma? Ambele duc la renaștere (adică în groapa cu tăciuni aprinși, sau în suferința Samsarei), mai rea sau mai puțin rea dar niciodată doar bună (nu există așa ceva în Samsara, deoarece suferința este atotpătrunzătoare), și niciunul dintre ele nu duce la Eliberare. În cea de-a doua variantă, o ființă este supusă atât efectelor propriilor acțiuni cât și efectelor acțiunilor altor ființe. Ambele variante pot fi luate în considerare simultan pentru acest model.

¹¹⁹ Parabolă rostită de către Divinul Buddha: un criminal e pedepsit, de trei ori pe zi, prin împungerea cu trei sute de sulite deodată. Pedepsitorul este karma, criminalul este ființa, sulitele sunt conștiințele. Dor atât împunsăturile cât și rănila lăsate de ele (amintirile). Activitatea conștiințelor este abruptă și neplăcută ca în acest exemplu, însă deoarece suntem obișnuiți cu ea nu realizăm acest lucru. Abia atunci când atingem o stare calmă și stabilă putem vedea prin contrast chinul care este conștiința (sau conștiințele).

¹²⁰ Simplu spus, a nu ne coborî până la a realiza acțiuni despre care știm că sunt non-virtuoase, negative, indiferent dacă acele acțiuni vor fi lăudate sau blamate de ceilalți, în funcție de puterea lor de înțelegere.

¹²¹ A nu realiza acțiuni despre care știm că sunt non-virtuoase, în principal datorită rușinii față de ceilalți.

¹²² Acestea trei (a, b și c de la punctul 4) sunt numite și „rădăcinile” răului sau suferinței, deoarece duc la acțiuni rele cu mintea, cu vorbirea și cu corpul, care acțiuni au efecte rele atât pentru ființele pe care le afectează cât și pentru ființa care le realizează.

¹²³ Ele sunt efectul ignoranței. Pot fi categorisite ca fiind de cinci feluri, așa cum a fost detaliat la „Cele cinci feluri de vederi [greșite]”.

¹²⁴ Aceasta este cea care duce la acțiunea de a face rău altor ființe; nu este doar sentimentul de furie, ci și cel de a dori intens să facem cât mai mult rău, și încă imediat.

¹²⁵ A susține obținerea unor înalte realizări deși de fapt nu au avut loc, cu scopul de a fi privit drept „maestru”, pentru a câștiga bani, faimă, etc.

¹²⁶ A realiza acțiuni dezonorante, josnice, fără a avea demnitatea de a nu face asemenea acte.

¹²⁷ A realiza acțiuni dezonorante, josnice, fără a ține cont de efectele lor asupra altora, de disprețul pe care l-ar atrage, de dezonoare.

¹²⁸ A fi mulțumiți de o însușire sau de o posesie, a ne mândri cu ea, sau doar a fi mândri de ea fără să împărtășim acest lucru cu altcineva.

¹²⁹ A nu înțelege legea karmei, adică a cauzei și a efectului, a nu înțelege ce este virtuos și ce nu, și așa mai departe. Nu se referă la credința într-un creator sau într-un sistem religios, ci la cea în Adevăr, în Realitate și în capacitatea de a o realiza direct, limpede, precis, complet, corect etc.

¹³⁰ A nu face nimic din ceea ce știm că este virtuos, a nu face eforturi pentru bine, a nu face eforturi pentru a evita opusul virtuții. Complacerea în non-virtute, delăsarea.

¹³¹ O stare confuză și nepăsătoare în care obiectul sau obiectivul virtuos (cum ar fi înaintarea pe Cale, antrenamentul mental, eliminarea mizeriilor, cultivarea virtuților sau atingerea Buddhității) nu este reamintit.

¹³² Atenția orientată către sentimentele și gândurile distructive. Urmarea acestor sentimente și gânduri, cu toate acțiunile și consecințele lor negative, în locul urmăririi stărilor virtuozitate. Nepăsarea referitoare la faptul că activitățile negative vor avea consecințe negative, și că cele neutre vor avea tot consecința negativă a întârzierii Eliberării, sau chiar a pierderii șansei de urmare a Căii – de exemplu atunci când cineva își propune să facă eforturi însă le tot amână și până la urmă moare înainte de a le pune în aplicare; din acest motiv poate că nici nu mai renaște într-un context favorabil și nici nu mai întâlnește Dharma.

¹³³ Starea de lene, de indiferență, de lipsă de elan, de greutate a minții și a corpului.

¹³⁴ Starea de agitație a minții care urmărește un obiect al dorinței.

¹³⁵ Starea de rătăcire necontrolată a minții către un obiect, care previne fixarea ei focalizată pe ceva virtuos sau benefic. Obiectele distragerii pot fi (aparent) interioare sau exterioare. Chiar dacă în realitate nu există asemenea obiecte și obiective, ele par reale și demne de a fi urmărite.

¹³⁶ Riguros vorbind, orice activitate care nu este orientată către Eliberare și Trezire este pierdere de vreme și prelungește în mod inutil suferința, deoarece întârzie apariția realizărilor. În particular, se referă la activitățile inutile atât pentru supraviețuirea minimală cât și pentru Eliberare și Trezire Perfectă (adică pentru acumulare de merit și înțelepciune).

¹³⁷ Pot fi virtuozitate, neutri sau non-virtuozitate, în funcție de motivație, de context, de caz.

¹³⁸ Somnul face ca mintea să fie atentă în mod necontrolat la obiecte mentale (adică la cele din cadrul viselor), și dacă nu este bine canalizată și antrenată, acest timp este pierdut. În cealaltă extremă, privarea de somn a unei persoane neantrenate (din dorința de a nu pierde timpul, sau din alte motive) duce la somnolență în timpul zilei și la un randament redus, inclusiv pentru activitățile virtuozitate. Totuși, ființele mai antrenate pot folosi perioada de somn în care corpul și mintea se odihnesc, pentru a realiza activități sau practici virtuozitate. De asemenea, pe măsură ce o ființă înaintea pe Cale, perioada necesară somnului

se reduce în mod natural, ca efect secundar al activităților și eforturilor sale de purificare a ignoranței.

¹³⁹ Tristețea referitoare la evenimente sau acțiuni anterioare. Aceasta poate fi benefică (regretul pentru săvârșirea de acțiuni negative), neutră sau negativă (regretul că nu am făcut ceva despre care știm că ar fi fost rău), cazuri în care distrage mintea de la a se focaliza pe Cale.

¹⁴⁰ Perceperea grosieră, încadrarea vagă a unui obiect mental în anumite categorii generale, discriminarea aproximativă, imaginarea unei idei generale. Conceperea dharmelor este în general neutră și negativă, cu excepția conceperii celor legate de Buddha-Dharma, care este pozitivă dar numai în sensul că va duce în cele din urmă la Eliberare, la încetarea conceperii și la Trezirea Perfectă, și nu pentru că ar fi validă din punct de vedere al vreunei realități.

¹⁴¹ Perceperea mai precisă, analiza, încadrarea mai amănunțită a unui obiect în anumite categorii, perceperea unor însușiri ale obiectului, etc. Bineînțeles, toate aceste procese, ca și obiectele lor, sunt pur imaginare. Ca și mai sus, discernământul legat de Dharma este pozitiv din aceleași motive, iar celelalte feluri de discernere sunt neutre sau, cel mai adesea, negative.

¹⁴² A urma Dharma Buddhașilor, cu sau fără ajutorul unor ființe aflate pe Cale. „Ființele Realizate complet sunt Buddhașii, iar ființele Realizate parțial sunt Bodhisattvașii.

¹⁴³ A folosi condițiile bune și resursele din viața actuală, care se datorează meritelor acumulate în viețile anterioare, pentru a acumula și mai mult merit și mai multă înțelepciune-cunoaștere, pentru ca viețile următoare să fie și mai bune, și tot așa până la atingerea Trezirii Perfecte. Aceasta include și aspirația de a renaște în Sukhāvātī, în Tărâmul Pur al lui Buddha Amitābha, care este o „scurtătură” pentru atingerea Trezirii Perfecte. Pe aceeași pagină web cu acest text puteți găsi două dintre Sūtrele despre Sukhāvātī.

¹⁴⁴ Sau gândirea.

¹⁴⁵ Tot ceea ce ține de domeniul lăcomiei și nu este lăcomie, cum ar fi lipsa completă a lăcomiei precum și generozitatea, adică opusul lăcomiei.

¹⁴⁶ Tot ceea ce ține de domeniul urii și nu este ură, cum ar fi lipsa completă a urii dar și iubirea binevoitoare, compasiunea, prietenia, bunele intenții ș.a.m.d., care sunt opusul urii.

¹⁴⁷ Tot ceea ce ține de domeniul ignoranței sau confuziei dar nu este ignoranță și confuzie, cum ar fi lipsa acestora două dar și cunoașterea precisă, directă și corectă, care este opusul ignoranței.

¹⁴⁸ Se referă la evitarea uciderii oricăror ființe în general, nu doar a oamenilor. Cu foarte puține excepții (și care necesită o înțelepciune deosebită pentru a fi înțelese), toate actele de ucidere sunt negative.

¹⁴⁹ Se referă la toate comportamentele sexuale incorecte și/sau imorale: adulterul, pedofilia, zoofilia, necrofilia, homosexualitatea, și așa mai departe. Ca

un exemplu despre decăderea datorată erei actuale, deși în prezent homosexualitatea capătă un loc între practicile sexuale normale, în Buddhism și în multe alte religii ea este considerată greșită.

¹⁵⁰ Evitarea cu strictețe a consumului de intoxicanți cum sunt alcoolul, tutunul, drogurile, substanțele halucinogene și așa mai departe.

¹⁵¹ Aceasta nu se referă la folosirea săpunului pentru igienă sau a cremelor de îngrijire, ci la articolele pentru înfrumusețarea artificială a corpului, care duc în cele din urmă la amplificarea necontrolată a dorinței pentru ca acea ființă să „aibă” un corp frumos, sau pentru un corp frumos „aparținând” altei ființe, deși frumusețea lor este dată de fapt de aceste articole și nu de starea lui naturală. Corpul trebuie îngrijit deoarece este suport pentru practica Dharmei și permite practica acesteia, însă nu trebuie împopoțonat și îngrijirea sa nu trebuie să capete o importanță prea mare, corpul fiind un mijloc și nu un scop în sine.

¹⁵² Aceasta are legătură și cu tendințele culturale din India de acum câteva mii de ani. Patul exagerat de înalt sau de mare era oferit persoanelor cu ranguri înalte, persoanelor importante în societate, și bineînțeles putea duce la apariția mândriei în persoana care îl folosea. Patul trebuie să fie suficient de mare și de confortabil pentru a permite odihna, însă nu trebuie să aibă dimensiuni exagerate și nici nu trebuie să zăbovim în el mai mult decât este necesar pentru odihnă, decât în cazul în care realizăm în el activități legate de Dharma.

¹⁵³ Similar cu celelalte două precepte anterioare, acesta se referă la a nu face ceea ce este rezervat persoanelor de rang înalt, chiar dacă cineva ar avea acel rang printre oameni. În plus față de temperarea dorințelor, este de cele mai multe ori și o chestiune de legată de sănătate și de politețe.

¹⁵⁴ A vorbirii corecte, precise, care reflectă adevărul, eficientă și cu efect exclusiv benefic, etc.

¹⁵⁵ Atât abandonarea acțiunilor rele care au loc atunci, cât și abandonarea săvârșirii sau repetării lor ulterioare. De asemenea, evitarea săvârșirii oricăror acțiuni negative în viitor.

¹⁵⁶ Se referă la toate activitățile pozitive, virtuozitate: atât cele care au fost deja inițiate înainte de a urma indicațiile acestei liste, cât și cele care au fost inițiate prin eforturile menționate la punctul anterior.

¹⁵⁷ Include cele trei feluri de generozitate menționate în acest text.

¹⁵⁸ Acest fel de ființă își dorește doar să îi fie cât mai bine în Samsara. Ea nu crede că Eliberarea este posibilă și caută doar fericirea proprie, însă în cadrul Samsarei. Prin motivația ei, această ființă este superioară unei ființe care rătăcește fără nicio țintă, fără niciun țel. Al doilea cel mai bun caz posibil pentru ea este să meargă o vreme de la fericire la fericire, sau de la lumină la lumină, așa cum a fost explicat în secțiunile „Cele patru feluri de renaștere” și „Cele patru feluri de persoane” din acest text. Cel mai bun caz posibil este ca, în timpul unei

vieți în condiții bune, să întâlnească Dharma și să continue pe una dintre celelalte două Căi enumerate în continuare.

¹⁵⁹ Acest fel de ființă își dorește cel mai mult Eliberarea din Samsara, fără a pune accent prea mare pe Eliberarea celorlalte ființe. Cel mai bun caz posibil pentru ea este atingerea Eliberării, adică a stării de Arhat sau de Pratyekabuddha. Aceste stări sunt extraordinare și sunt însoțite de încetarea suferinței, de încetarea parțială a ignoranței, precum și de numeroase puteri. Totuși, sunt doar stări temporare, și la un moment dat ființa va continua pe Calea următoare.

¹⁶⁰ Acest fel de ființă urmărește atât Eliberarea proprie cât și Eliberarea celorlalte ființe, și de asemenea urmărește atât Buddhitatea proprie cât și Buddhitatea celorlalte ființe. Atunci când o asemenea ființă realizează Vacuitatea, ea este numită Bodhisattva. Cel mai bun caz pentru ea este chiar atingerea Buddhității. Până atunci, și de atunci încolo, ea va ghida către Buddhitate un număr infinit de ființe. Arhații și Pratyekabuddhașii devin și ei Bodhisattvași. O ființă poate deveni Bodhisattva și fără să treacă prin etapele de Arhat sau de Pratyekabuddha: ea atinge Eliberarea atunci când vede Vacuitatea, atunci când intră pe primul bhūmi de Bodhisattva, și obține astfel o realizare mai profundă decât a celor două categorii de realizați enumerate anterior, deși nu a trecut și prin acele etape.

¹⁶¹ Cineva care are corp, adică cineva născut în Tărâmul Dorinței sau al Formei. În particular, o ființă umană sau un zeu, deoarece ființele născute în celelalte patru feluri de nașteri nu au această capacitate de analiză și meditație în viața respectivă.

¹⁶² Vidă, goală, fără esență, fără substanță, fără nucleu, fără existență în sine, fără natură proprie.

¹⁶³ Tărâmul, starea, domeniul.

¹⁶⁴ Acesta este un caz particular al Vacuității, al Lipsei Esenței; în cazul persoanelor „esența” este numită „sine”.

¹⁶⁵ Vacuitatea, Lipsa Esenței, cazul general valabil pentru orice dharma, inclusiv pentru dharmele aparente interpretate drept ființe. Cele două feluri de absență a esenței sunt enumerate separat numai cu scop pedagogic. În realitate nu există unul sau mai multe feluri de vacuitate, iar din punct de vedere conceptual există un singur fel de vacuitate care poate fi aplicat în mai multe cazuri particulare, după mai multe criterii.

¹⁶⁶ Concentrarea (*samādhi*) legată de cei patru factori enumerați în continuare la punctele 3) a, b, c și d, și apărută dependent de aceștia (de exemplu, cultivarea unidirecțională și limpede a voinței) duce la apariția de puteri supranaturale cum ar fi capacitatea de a multiplica sau a face să dispară corpul, de a zbura, de a merge pe apă, de a trece prin pereți sau prin stâncă, de a călători *fizic* în lumi ale zeilor, și așa mai departe. Vedeți „Pubba Sutta”, SN

51.11. De asemenea, aceste puteri apar și în urma realizărilor. Numeroși Arhați au manifestat puteri uimitoare deși nu au făcut eforturi speciale pentru obținerea lor; ele au apărut în dependență de Realizarea acelor Arhați, și nu de eforturile lor pentru altceva decât Realizarea. De asemenea, Divinul Buddha nu a făcut eforturi speciale pentru a căpăta anumite puteri, ci s-a străduit doar pentru a atinge Trezirea Perfectă, și totuși atunci când a realizat Buddhitatea au „apărut” în mod natural toate puterile imaginabile și inimaginabile.

¹⁶⁷ Sunt paralele cu cele cinci însușiri puternice enumerate mai înainte, și reprezintă partea activă a lor, cea care controlează și acționează. Însușirile și puterile sunt fațete sau aspecte ale acelorași capacități.

¹⁶⁸ Cu sau fără revărsări. Pentru definiția revărsărilor, vedeți dicționarul indicat în prefață.

¹⁶⁹ Include și acțiuni corecte cu corpul, cu vorbirea și cu mintea, dar este mai ales efortul de a elimina defectele minții.

¹⁷⁰ A nu se confunda acest cuvânt cu „Buddha” (Cel Trezit) sau cu „Bodhi” (Trezirea).

¹⁷¹ Această ființă începe să vadă Dharma, Realitatea, Adevărul, vede că orice apare va și dispărea inevitabil, și din acest motiv atașarea ei slăbește semnificativ. Ea rupe primele trei dintre „Cele zece lanțuri sau legături”, enumerate tot în acest text. Ea nu va mai renaște în stările inferioare și nici în stările rele ca om, și în cel mult șapte vieți trăite ca om și/sau ca zeu va atinge Eliberarea ca Arhat. Desigur, în aceeași viață în care a atins Intrarea-în-Curent ființa poate continua cu următoarele trei stadii și poate deveni Arhat chiar în acea viață.

¹⁷² După ce a rupt primele trei legături, această ființă le-a și slăbit semnificativ pe următoarele două. Mintea unei asemenea ființe este destul de limpede și de curată, stările mentale rele apar rareori și dispar repede. O asemenea ființă va mai renaște cel mult o singură dată în Tărâmul Dorinței, și apoi va atinge următoarea stare enumerată (cea de Non-Întoarcere) și se va naște în Locurile Pure. Desigur, ea poate continua cu următoarele două etape și poate atinge Eliberarea chiar în acea viață, devenind Arhat într-un corp uman.

¹⁷³ Această ființă a retezat primele cinci legături dintre cele zece. Ea nu va mai renaște în lumile umane sau ale zeilor obișnuiți ci doar în Locurile Pure, pe care le puteți găsi enumerate și explicate tot în acest text. Mintea ei este aproape curată, este lipsită de lăcomie și de rele intenții, lipsită de vederea unui „eu”, lipsită de bazarea pe ritualuri și de neîncrederea în Tripla Nestemată (sau în Cele Trei Nestemate, pe care le puteți găsi tot în acest text). Ea va atinge Eliberarea, starea de Arhat, într-un Loc Pur.

¹⁷⁴ Eliberatul sau Arhatul a retezat toate cele zece legături, și este complet Eliberat(ă) de Samsara. Nu va mai renaște niciodată neintenționat, adică nu își va mai asuma agregate din jinduire, și este complet lipsit(ă) de orice suferință. A

atins Nirvana, pacea. O ființă poate sta în starea de Arhat, în pacea Nirvanei, până la 84.000 de ere cosmice lungi (mahākalpa), și apoi va continua ca Bodhisattva pe calea către Buddhitate, către Trezirea Perfectă.

¹⁷⁵ Adică cea care a obținut efectul sau fructul căii menționate anterior. În acest caz, eforturile pentru „Intrarea în Curent” au dus la „Intrarea în Curent”.

¹⁷⁶ După ce dharmele sunt văzute așa cum sunt, adică nepermanente, neplăcute, fără esență, ireale, etc., apar regretul, tristețea și dezgustul, precum și jena de a fi considerat nepermanentul drept permanent, neplăcutul drept plăcut, și așa mai departe. Apar plictiseala și oboseala referitoare la Samsara, deoarece nu există de fapt nimic de dorit, de urmărit, totul era doar o mare iluzie și nimic mai mult.

¹⁷⁷ Nimic nu mai este văzut ca fiind demn de dorit, de prețuit, de obținut, etc. Încetarea atașării de imaginare (toate dharmele sunt doar imaginare, nu există de fapt dharme, nu apar, nu durează, nu dispar, până și aceste aparente procese sunt tot imaginare).

¹⁷⁸ Acea ființă știe că este Eliberată din Samsara.

¹⁷⁹ Fiul, singurul copil al lui Gautama Siddhartha sau Buddha Śākyamuni. Atunci când și-a cerut moștenirea (adică succesiunea la tron) de la tatăl său, între timp Perfect Trezit și numit Buddha Śākyamuni, El l-a călugărit și i-a spus că îi va da din comoara nemuritoare și inepuizabilă pe care a acumulat-o sub Copacul Trezirii, că îl va face moștenitorul unei comori care nu dispăre niciodată, și care este infinit mai bună decât domnia temporară peste un regat. După câțiva ani Rāhula a atins Eliberarea, a devenit Arhat și a dovedit calități ieșite din comun chiar și pentru un Arhat.

¹⁸⁰ Forma este obiectul simțului ochiului, adică al văzului. Sunetele, mirosurile, gusturile, obiectele tangibile și dharmele sunt obiectele celorlalte simțuri.

¹⁸¹ Pielea și organele interne pot genera senzații în funcție de presiune sau de diferențele de presiune (cum ar fi atingerea sau lovirea), temperatură, etc.

¹⁸² Se referă la dharmele imaginate, care sunt obiectele simțului mental. După cum au afirmat și demonstrat Divinul Buddha și Ārya Nāgārjuna (ale cărui lucrări le puteți găsi pe aceeași pagină web cu acest text), orice dharma e doar imaginare și nimic în plus. A nu se confunda cu „Dharmadhātu” scris cu majusculă, care este Elementul, Tărâmul sau Sfera Adevărului, Absolutului, Realității.

¹⁸³ În timp, în spațiu etc.

¹⁸⁴ Aceste patru întrebări despre un Tathāgata relevă faptul că cel sau cea care le pune nu înțelege ce este un Buddha (sau chiar orice ființă) și ce sunt agregatele. O asemenea ființă vede agregatele drept reale și ca alcătuind o ființă, concepe (în mod greșit) existență și inexistență, apariție și dispariție, și în

particular naștere și moarte. Ea nu vede Realitatea. Vedeti „Tathāgatagarbha Sutra” de pe aceeași pagină web cu acest text.

¹⁸⁵ Sinele și corpul sunt numai presupuneri imaginare greșite, deși par foarte reale unei ființe mult prea obișnuite cu visarea, care nu vede apariția dependentă (sau non-apariția) dharmelor.

¹⁸⁶ În această categorie intră majoritatea „meditațiilor” care nu au drept scop Eliberarea și Trezirea Perfectă.

¹⁸⁷ Deși are parte de condiții bune, o ființă face fapte rele pentru a obține și mai multă fericire și bucurie în această viață, și acele fapte vor avea drept consecință suferința din viitor.

¹⁸⁸ Deși are parte de condiții nefavorabile, o ființă se abține de la a face fapte rele, și în schimb face fapte bune. De aceea, va renaște în condiții bune și va avea parte de fericire.

¹⁸⁹ O ființă are parte de fericire în această viață datorită meritelor anterioare, iar datorită acțiunilor pozitive din viața actuală ea obține fericire atât în viața actuală cât și în următoarele. Acesta este cazul ideal în Samsara, și dacă nu este însoțită de studiul și urmarea Dharmei atunci este Calea ființei cu aspirații reduse. Aceasta nu este Eliberarea, ci este doar un caz fericit și destul de greu de menținut pe termen lung. De exemplu, pe termenul câtorva vieți (de exemplu a câtorva mii, un număr infim comparat cu infinitatea de vieți trăite de o ființă până la Eliberare), probabilitatea ca o ființă să fie mereu în acest caz este destul de mică. Așadar, acest caz este de dorit însă numai ca mijloc pentru atingerea Eliberării, ca un caz în care studiul și urmarea Dharmei sunt mai ușoare, și nu ca un scop în sine.

¹⁹⁰ Ființe născute în condiții rele fac fapte rele în speranța obținerii de bucurii temporare, și acele fapte rele au drept efect renașterea în condiții rele, de multe ori mai rele decât cele actuale. Acesta este cazul cel mai nedorit, și poate genera o „spirală” care duce în infernuri, de unde ieșirea în timp finit nu este sigură.

¹⁹¹ Exemplu: o persoană născută în condiții rele, în regiuni și familii sărace, lipsită de condiții materiale și pentru educație, și având un corp urât sau bolnav, face acțiuni negative care vor duce inevitabil la renașterea în condiții și mai rele, cum ar fi lumile inferioare (inclusiv și mai ales infernurile).

¹⁹² O persoană născută în condiții rele dar care face acțiuni bune cu corpul, cu vorbirea și cu mintea, și de aceea va renaște în condiții bune printre oameni sau printre zei.

¹⁹³ O persoană născută în condiții bune, în familii bune, având resurse materiale și acces la educație, și/sau având un corp frumos și sănătos, dar care face fapte rele cu corpul, cu vorbirea și/sau cu mintea, și de aceea va renaște în cel mai „bun” caz în condiții rele ca om, iar în general în lumile inferioare.

¹⁹⁴ O persoană născută în condiții bune, care realizează acțiuni bune. Acestea vor duce la renașteri și mai bune. În afara Eliberării din Samsara, care este cea

mai bună variantă, acest al patrulea caz este cel mai puțin rău, la fel ca și al treilea caz din lista imediat anterioară.

¹⁹⁵ Realizările obținute prin meditație sunt în același timp și acumulare de merite. De exemplu, un Arhat este numit „demn de ofrande” nu neapărat datorită unor merite deosebite (deși poate fi și acest caz) ci în principal datorită meritului de a fi atins Eliberarea și implicit o mare curățenie. Tot din acest motiv Arhatul este și un multiplicator de merite pentru ființe, în sensul că cineva care îi aduce ofrande are parte, ca efect al ofrandelor, de mult mai multe merite decât efortul și/sau costul ofrandelor. Toate ființele de la nivelul de Arhat în sus sunt multiplicatori foarte mari de merit, din ce în ce mai mari, până la Buddhași, care sunt multiplicatori infiniți.

¹⁹⁶ În unele variante, „similiaritatea scopului [între maestru și discipol sau între două ființe în general]”.

¹⁹⁷ Sangha este compusă în principal din Arhați, Bodhisattvași și Ārya Bodhisattvași, cum ar fi Ārya Avalokiteśvara, Ārya Mañjuśrī, Ārya Vajrasattva, Ārya Tāra, Ārya Padmasambhava, și așa mai departe. Din nefericire, atât conținutul Sangha cât și rolul ei sunt subiect de dezbatere între multe dintre școlile buddhiste.

¹⁹⁸ Unii Bodhisattva sau Ārya Bodhisattva sunt născuți ca zei. Alți zei sunt foarte bine intenționați deși nu sunt încă Eliberați, așa cum sunt de exemplu Cei Patru Mari Regi, sau alți protectori de diverse feluri. Se mai poate interpreta și ca atenție la divinități tantrice, însă și acestea se înscriu în cazul explicat aici.

¹⁹⁹ A inspirației și a expirației, a acestui proces continuu, neîncetat până în momentul morții.

²⁰⁰ Se referă atât la renunțarea la toate defectele cât și la vederea directă a Realității.

²⁰¹ Clarvederea, inclusiv a destinațiilor ființelor după morțile lor.

²⁰² Clarauzirea, inclusiv la distanțe mari.

²⁰³ Această încetare este urmată de Eliberare, de starea de Arhat.

²⁰⁴ Nobila Cale Octuplă care duce la Eliberarea de suferință și de cauzele ei. Primele patru înțelegeri sunt înțelegerile Celor Patru Adevăruri Nobile, Superioare, Ārya.

²⁰⁵ Înțelegerea indirectă și directă a Nirvanei, a extincției, a încetării suferinței și bineînțeles a nașterilor. De exemplu, înțelegerea că Nirvana este încetare și *nu* dobândire sau atingere a „ceva”.

²⁰⁶ Realizarea non-apariției [dharmelor], înțelegerea sau cunoașterea directă a ei este numită și stadiul de Bodhisattva ireversibil de la Trezirea Perfectă, de la Buddhitate.

²⁰⁷ Delimitarea între „interior” și „exterior” este pur imaginară, la fel ca și noțiunile de interior și exterior; mai mult, nici nu există vreo „graniță” între ele, care să trebuiască explicată ca fiind vacuitate și ea.

²⁰⁸ Sau a dharmelor existente și a naturii (sau esenței) lor.

²⁰⁹ Sau a dharmelor non-existente și a naturii (sau esenței) lor.

²¹⁰ Ca antidot la felurite greutăți sau obstacole, ca atenuator al dificultăților, etc.

²¹¹ Ca obiect al practicii având drept scop dezvoltarea infinită a vigorii, care are drept scop final îndeplinirea cu vigoare infinită a tuturor practicilor necesare atingerii Trezirii Perfecte.

²¹² Vigoarea obținută prin practica susținută, menționată la punctul anterior, și care bineînțeles are și rol de „armură”.

²¹³ Prin „bine” se înțelege în principal binele definitiv, adică Eliberarea și Trezirea Perfectă. Cu o importanță secundară se înțelege și binele temporar, adică ajutarea ființelor în situații temporare, prin acte de generozitate, prin prietenie ș.a.m.d.

²¹⁴ Bucurarea că avem condițiile și ocazia extrem de rară să încheiem cu defectele și cu suferința și să atingem Eliberarea și Trezirea, și că pentru acest demers beneficiem de ajutorul Buddhașilor și al Bodhisattvașilor.

²¹⁵ Generarea „Minții Trezirii”, a Bodhicittei.

²¹⁶ „Sălașul” principal al unei ființe ignorante este corpul-mintea, adică agregatele văzute drept „eu” sau „al meu”, „a mea”, „ale mele”, „parte din mine”, „care mă conțin”, „în care mă aflu”, și așa mai departe.

²¹⁷ A oferi Dharma ființelor. Este cel mai important dar, pentru că le învață cum să acumuleze înțelepciune-cunoaștere și merit, și să atingă Eliberarea (adică sfârșitul suferinței) și apoi Buddhitatea perfectă, și în tot acest timp să ajute nenumărate ființe să facă la fel.

²¹⁸ Aceasta este generozitatea obișnuită, adică a oferi obiecte sau servicii celor care au nevoie de ele, sau drept cadou. De multe ori poate fi foarte utilă ființelor, și generează merite mai ales dacă obiectul generozității este un multiplicator de merite: săracii, apropiații (rudele, prietenii, maeștrii, discipolii etc.), și în special ființele realizate.

²¹⁹ Chiar dacă suntem în situația de a nu avea nimic material de oferit, tot putem oferi bunătate și bunăvoință, sfaturi bune, și așa mai departe. De cele mai multe ori acesta este un dar foarte prețios. Cele trei feluri de generozitate enumerate în listă pot fi realizate câte unul, câte două sau câte trei, separat față de o ființă sau concomitent față de mai multe ființe sau, și mai amplu, toate trei față de toate ființele.

²²⁰ Nu există nicio dharma care să fie „astfel” sau „altfel”, „aceasta” sau „aceea”, „lungă” sau „scurtă”, etc. De asemenea, până și categoriile sunt pur imaginare, tot dharme. Textele profunde ale lui Ārya Nāgārjuna de pe aceeași pagină web cu acest text ne pot ajuta să înțelegem și să realizăm aceste adevăruri.

²²¹ Etapa înțelegerii. Acumulare de merit și de înțelepciune, mai ales de înțelepciune-cunoaștere transcendentă, la început sub forma cunoașterii noționale.

²²² Etapa experienței. Este pregătirea pentru realizare, convingerea, lămurirea, împreunarea și combinarea tuturor ingredientelor necesare realizării.

²²³ Etapa realizării. Vederea directă, non-conceptuală a realității. O asemenea ființă merită calificativul de Ārya (nobilă, superioară) și intră pe primul nivel (sau bhūmi) de Bodhisattva.

²²⁴ Ființa aprofundează realizarea. Treptat, avansează pe cele zece niveluri de Bodhisattva și începând cu cel de-al optulea nivel devine ireversibilă de la Trezirea Perfectă (devine Ārya Bodhisattva sau Avaivartika Bodhisattva).

²²⁵ Chiar Buddhitatea. Nu mai este nimic de învățat sau de aplicat, niciun antrenament de făcut. Perfectiunea, transcendentul complet, supremul. Inexprimabilă, indescriptibilă. Spre exemplu, activitatea unui Buddha nu poate fi cunoscută și înțeleasă decât de către un Buddha.

²²⁶ Începând cu această etapă o ființă este ireversibilă (avaivartika) de la Trezirea Perfectă, nu se va mai îndepărta niciodată de Buddhitate, nu va mai cădea deloc și niciodată, și va atinge inevitabil și în timp finit Buddhitatea, starea perfectă și finală.

²²⁷ Etapa dinaintea Buddhității, în care se află și viitorul Buddha Maitreya, Bodhisattva Nāthadeva care este născut acum în Tușita, precum și Ārya Avalokiteśvara, Ārya Mahāsthāmaprāpta, Ārya Mañjuśrī și nenumărați alți Bodhisattva din Sukhāvātī și din întreaga Existență. O asemenea ființă extraordinară răspândește fără părtinire Dharma tuturor ființelor, așa cum un nor de ploaie își împrăștie apa peste tot. În comparație, ploaia (adică apa) este strict necesară pentru viață, la fel cum Dharma este strict necesară pentru Trezirea Perfectă, comparată uneori cu „adevărata viață”, starea în care ar trebui să se afle toate ființele și după care jinduiesc toate, conștient sau nu. Totuși, un Ārya Bodhisattva nu se „consumă” așa cum o face norul, ci continuă să răspândească Dharma fără efort, fără oboseală și fără ca vreo însușire de-a sa să scadă; dimpotrivă, toate calitățile sale cresc neîncetat.

²²⁸ Ārya Bodhisattva al înțelepciunii transcendente. Ārya Nāgārjuna i-a închinat un imn pe care îl puteți găsi pe aceeași pagină web cu acest text.

²²⁹ În Sukhāvātī, Tărâmul Pur al lui Buddha Amitābha, cei mai măreți Bodhisattvași sunt acum Ārya Avalokiteśvara și Ārya Mahāsthāmaprāpta. Numele celui de-al doilea înseamnă „apariția mării puteri” și este un Bodhisattva al puterii înțelepciunii transcendente.

²³⁰ Ārya Bodhisattva al puterii infinite. Se consideră că este manifestarea lui Bodhisattva Mahāsthāmaprāpta, și a fost protector al lui Buddha Śākyamuni. Bineînțeles, un Tathāgata nu are nevoie de un protector; aceasta a fost o

activitate pe care Ārya Bodhisattva Vajrapāṇi (sau Mahāsthāmaprāpta) a făcut-o din venerație, pentru a-l sluji pe Divinul Buddha.

²³¹ Ārya Bodhisattva al compasiunii infinite, al cărui nume înseamnă conform unei variante de interpretare „Cel care privește în jos către lume”. Puteți găsi o Sutra despre acest măreț Ārya pe aceeași pagină web cu acest text.

²³² Numele său înseamnă cu aproximație „Comoara Pământului”. A jurat să asigure instruirea ființelor în Dharma în perioada dintre Buddha Śākyamuni și Buddha Maitreya, și de asemenea să nu atingă Buddhitatea înainte ca toate iadurile să fie golite de ființe, adică nicio ființă să nu se mai afle acolo și să nu mai fie pe drumul de a renaște acolo. Aceasta se va întâmpla în acest ciclu de Existență, însă peste foarte mult timp.

²³³ Acest măreț Bodhisattva îndepărtează obstacolele din calea meditației, prin „meditație” înțelegând antrenamentele specifice indicate de către Divinul Buddha ca fiind bune pentru atingerea Eliberării și Trezirii Perfecte.

²³⁴ Numele său înseamnă cu aproximație „Comoara spațiului”.

²³⁵ Viitorul Buddha în această lume.

²³⁶ Numele său înseamnă cu aproximație „Venerabil și vrednic, pentru întregul Univers”.

²³⁷ Potrivite pentru a ajuta ființele să parcurgă Calea.

²³⁸ Dacă cineva se angajează în practici caracterizate de către Tathāgata ca fiind obstacole pe Cale, acelea *chiar* sunt obstacole, și cu siguranță vor împiedica acea ființă să atingă Eliberarea și Trezirea.

²³⁹ Care simbolizează Roata Dharmei, sau învârtirea Roții Dharmei, adică predarea Dharmei, răspândirea Dharmei.

²⁴⁰ Degetele corpurilor oamenilor obișnuiți au un mic tegument care se continuă între ele. La corpurile Buddhașilor acesta este mai mare și mai fin, deși desigur nu atât de mare ca la picioarele păsărilor acvatice. De asemenea, în unele texte se spune că aceste tegumente sunt strălucitoare sau luminoase.

²⁴¹ Zone ale corpului curbate armonios. Corpul nu este uscățiv. Zone cum ar fi tălpile, palmele, umerii și creștetul capului sunt pline și frumos rotunjite. Zona din jurul subsuorilor este plină și ea.

²⁴² Nu culcat de-a lungul ei.

²⁴³ Ca la un armăsar, organul sexual este retras, nu este vizibil atunci când nu este activ.

²⁴⁴ Nu cresc mai multe fire de păr în același por, ci câte unul în fiecare por al pielii.

²⁴⁵ În unele variante, între sprâncene.

²⁴⁶ Nu are adâncituri la și între omoplați, etc.

²⁴⁷ Simt extrem de fin și de precis. În alte versiuni, de asemenea și îmbunătățesc gustul mâncării, în sensul că unui (viitor) Buddha mâncarea i se pare mai gustoasă decât unui om obișnuit care gustă din aceeași mâncare.

²⁴⁸ Varietate de smochin, care este și simbol național al Indiei, și care este considerat maiestuos.

²⁴⁹ Poate ajunge până pe frunte și o poate acoperi pe toată, deși și fruntea este lată la rândul ei.

²⁵⁰ Pasăre mitică foarte frumoasă, uneori asemuită cu lebăda. Așadar, un mers ușor legănat, unduios.

²⁵¹ O asemenea ființă influențează direct și indirect caracteristicile corpului, și de aceea acest lucru este perfect posibil, chiar dacă părinții biologici au numărul obișnuit de dinți. Același lucru este valabil și pentru celelalte însușiri ieșite din comun ale corpului unui asemenea Ārya Bodhisattva și apoi Buddha.

²⁵² În alte versiuni: au o culoare albastră foarte intensă.

²⁵³ Lungi, groase și curbate în sus.

²⁵⁴ Aceasta se referă la cunoașterea tuturor cazurilor, chiar dacă sunt infinite ca număr. Un Buddha cunoaște întreaga infinitate. Deși acest lucru poate părea imposibil atunci când este contemplat cu mintea umană limitată, totuși atunci când o ființă nu mai este supusă limitărilor dharmelor și se bazează doar pe prajñāpāramitā, adică pe înțelepciunea-cunoaștere transcendentă perfectă, nu mai există limite ale însușirilor.

²⁵⁵ „Toate” are sensul absolut toate, indiferent din ce punct de vedere. Un Buddha cunoaște toate dharmele, fără nicio excepție, chiar dacă ele sunt imaginare și El a transcens imaginarea. Conceptul de „infinite” poate fi greu de înțeles de către o ființă obișnuită, poate *părea* imposibil ca un Buddha să cunoască o infinite de dharme și respectiv o infinite de evenimente dintr-un interval infinit de timp, însă acest lucru nu înseamnă că și *este* imposibil.

²⁵⁶ Aceasta se referă la cunoașterea particulară, despre absolut fiecare ființă în parte (chiar dacă sunt infinite ca număr) și nu la confecționarea vreunei reguli generale care să clasifice un număr indiferent cât de mare de cazuri.

²⁵⁷ Nu are visare, imaginare, suprapunere, identificare, gândire, analiză, emoții, discriminare, etc. Niciun asemenea proces ignorant nu are loc.

²⁵⁸ O ființă obișnuită poate să aibă stări neutre, fără tristețe și fără bucurie, fără implicare și fără indiferență, în timp ce îi lipsește atenția conștientă. Asemenea stări sunt letargia, leneveala, sau gândirea la un obiect neutru al minții. Un Tathāgata este mereu perfect neutru și echilibrat, însă niciodată pentru că îi lipsește atenția conștientă. Aceasta nu încetează și nu fluctuează niciodată, fiind mereu perfectă în cazul unui Buddha.

²⁵⁹ Referitor la punctele 7 și 8, un „maestru” obișnuit are unele momente în care este mai energic, altele în care este mai puțin energic, unele momente în care este mai dispus și altele în care este mai puțin dispus sau hotărât să predea Dharma. Foarte simplu spus, un Buddha nu are asemenea fluctuații ci este mereu în starea „plus infinit”, din toate punctele de vedere.

²⁶⁰ Nu are niciodată percepții, nu are niciodată visare, ci vede mereu perfect și clar.

²⁶¹ Nu există momente în care este Eliberat (sau Trezit) și altele în care nu este, și nici nu există momente în care are o stare ca a unui Eliberat sau a unui Tathāgata, și altele în care are o stare ca a unei ființe din Samsara. Un Buddha este mereu perfect Trezit și complet transcendent, fără nicio oscilație. Trezirea perfectă este completă, finală, ireversibilă și non-fluctuantă.

²⁶² Cunoaștere perfectă despre *întreg* trecutul, *întreg* prezentul și *întreg* viitorul, cu *toate* detaliile, chiar dacă este vorba despre infinitate.

²⁶³ Este indescriptibil și inconceptibil, noțiunile sunt complet neputincioase în a modela acest „corp” sau în a-l indica în vreun alt fel decât prin asocierea cu un nume vag. Numai un Buddha vede sau cunoaște ceea ce este indicat prin cuvântul „Dharmakāya”. Această „sferă” este inaccesibilă până și unei ființe care încă este Ārya Bodhisattva aflat pe ultimul bhūmi.

²⁶⁴ Numai Ārya Bodhisattvașii foarte avansați pot vedea acest corp sau efecte ale lui, și bineînțeles și Buddhașii, care pot vedea și cunoaște totul.

²⁶⁵ Acestea sunt corpurile obișnuite, din cele șase feluri de nașteri. Un Buddha își asumă un asemenea corp numai pentru a putea ajuta ființele neputincioase datorită ignoranței, ființele care nu pot vedea deloc primele două feluri de corpuri și de aceea nu pot primi niciun fel de ajutor prin intermediul lor. De asemenea, și Bodhisattvașii procedează la fel.

²⁶⁶ Numele Său înseamnă aproximativ „Perfect manifest”. Este considerat drept Buddha primordial. Unele texte afirmă despre El că nu a fost niciodată non-Trezit, că nu a fost niciodată ignorant, adică nu a *devenit* niciodată Buddha, că nu a fost niciodată în altă stare decât Buddhitatea, că a fost mereu un Buddha Perfect Trezit. Altfel spus, în cazul Său, Tathāgatagarbha nu a fost niciodată învelită în ignoranță, în perturbări, ș.a.m.d.

²⁶⁷ Numele Său înseamnă aproximativ „De neclintit, de netulburat”.

²⁶⁸ A nu se confunda cu Ārya Bodhisattva Vajrasattva.

²⁶⁹ Numele Său înseamnă aproximativ „Sursă de valoare prețioasă” sau „Apărut din nestemată”.

²⁷⁰ Numele Său înseamnă aproximativ „Lumină infinită, nelimitată”. Vedeți cele două sutre despre Buddha Amitābha și despre Tărâmul său Pur numit Sukhāvātī, pe care le puteți găsi pe aceeași pagină web cu acest text.

²⁷¹ Numele Său înseamnă aproximativ „Realizări perfecte, fără greșală”.

²⁷² Încetarea este sinonimă pe etape cu Eliberarea sau cu Nirvana, și cu Nirvana finală a Buddhașilor.

²⁷³ De animale, mari sau mici.

²⁷⁴ Sau al separării, sau al eliminării.

²⁷⁵ A nu împărți în mai multe porții hrana căpătată într-o zi, și a nu o mânca în mai multe mese.

²⁷⁶ Uneori identificat cu India, alteori cu întreaga planetă Pământ.

²⁷⁷ A nu se confunda cu „Buddha”, care se pronunță altfel și de aceea se și scrie altfel în translatarea din alfabetul sanscrit în alfabetul latin.

²⁷⁸ Se presupunea de către indieni că Rāhu este o entitate-umbră care acoperă complet Luna în timpul eclipselor, și care o acoperă doar parțial de la etapa de Lună Nouă până la etapa de Lună Plină.

²⁷⁹ Pereche cu Rāhu, însă având atât caracteristici de cometă cât și de umbră, în funcție de context. În cadrul astrologiei, despre toate aceste corpuri cerești (sau și despre altele în cadrul altor sisteme de astrologie) se considera și se consideră că au o mare influență asupra activităților umane în general. Totuși, Divinul Buddha nu a menționat niciodată vreun context astrologic ca având vreun rol în parcurgerea Căii. Dimpotrivă, Tathāgata a afirmat că Eliberarea este posibilă oricărei ființe născute ca om sau ca zeu, indiferent de aspecte cum ar fi casta, rangul, bogăția, astrele și așa mai departe. În particular, aspectele astrologice nu au fost niciodată enumerate printre condițiile favorabile sau printre cele nefavorabile, așa cum reiese și din listele enumerate în acest text, care nu conțin nicio referire la astrologie.

Cuprins

Notă introductivă.....	1
Prefață.....	2
1. Învățăture de bază	3
Cele Trei Nestemate (Tri-Ratna)	3
Cele Trei Refugii.....	4
Cele Patru Adevăruri Nobile (catvāri āryasatyāni).....	4
Nobila Cale Octuplă, sau cu opt aspecte (Āryāṣṭāṅgikamārga)	4
Cele șaisprezece aspecte ale Celor Patru Adevăruri Nobile.....	5
Cele șaisprezece gânduri despre Cele Patru Adevăruri Nobile (catur-ārya- satyeṣu ṣoḍaśa kṣānti-jñāna-lakṣaṇāḥ).....	6
Cele patru semne sau caracteristici ale Adevărului (catvāri Dharma-padāni)	6
Cele cinci agregate (pañca skandha)	7
Cele trei feluri de suferință	8
Cele opt suferințe	8
Cele douăsprezece verigi sau legături (nidana) ale Apariției Dependente [ale unei ființe]	9
Cele trei porți (tridvāra)	9
Cele două feluri de senzuri (ale învățăturilor Divinului Buddha)	10
Cele patru feluri de bazare (catvāri pratiśaraṇāni).....	10
2. Despre convențional, despre aparență.....	11
Cele douăsprezece componente ale învățăturilor Dharmei (dvādaśāṅga)	11
Cele șase stări (gati) de existență.....	11
Cele patru feluri de naștere (catvāro yonayaḥ).....	12
Cele opt feluri de nașteri inoportune, adverse practicii Dharmei (aṣṭāv- akṣaṇāḥ).....	12
Cele opt infernuri (sau iaduri) fierbinți (aṣṭāu uṣṇa-narakāḥ)	13
Cele opt infernuri (sau iaduri) înghețate (aṣṭāu śīta-narakāḥ).....	13
Cele douăzeci și opt de feluri de zei	14
Cei patru mari regi	17
Cei patru Māra.....	17
3. Despre ignoranță și perturbări mentale	18
Cele cinci degenerări sau murdării (pañca kaṣāyāḥ)	18
Cele trei otrăvuri sau cele trei rădăcini nevirtuoase (trīṇy-akuśala- mūlāni).....	19
Cele șase perturbări sau mizerii mentale (ṣaṭ kleśāḥ)	19
Cele zece acțiuni rele, non-virtuoase (daśākuśala).....	20

Cele patru vederi greșite (catur dṛṣṭaya)	20
Cele cinci feluri de vederi [greșite] (pañca dṛṣṭaya)	21
Cele două vederi extreme	21
Cele cinci ofense capitale (pañcānantaryāṇi)	21
Cele cinci ofense aproape capitale	22
Cele șase feluri de mândrie (māna)	22
Cele opt dharمة lumești (aștau loka-dharmāḥ)	22
Cele zece lanțuri sau legături (daśa saṃyojanā)	23
Cele două obscurății sau întunecări (varaṇe dve)	24
Cele cinci obstacole (pañca nivāraṇa) pe Cale	24
Cele cinci frici (pañca bhayāni)	24
Cei patru curenți sau cei patru constituenți care produc (catur-ogha)	24
Cele patru feluri de hrană (chatvaari ahārā)	25
Cele cinci feluri de nutrimenti (pañcāhārā)	25
Cele patru moduri de a trăi ca om	25
Cele cinci feluri de afaceri rele	26
Cei cincizeci și unu de factori mentali (citta saṃskāra)	26
4. Despre virtute și acțiuni pozitive	29
Cele patru condiții de existență ideale ale zeilor și oamenilor	29
Cele trei antrenamente (tisraḥ śikṣāḥ)	29
Cei patru factori pentru credința-încredere (catvāri śraddhāṅgāni)	29
Cele trei rădăcini virtuozose (trīṇi kuśala-mūlāni)	30
Cele zece acțiuni virtuozose	30
Cele cinci precepte (virtuozose, pentru laici)	31
Cele opt precepte (virtuozose, pentru laici)	31
Cele patru cunoașteri analitice (catasraḥ pratisaṃvidah)	32
Cele patru strădanii corecte (catvāri samyakprahāṇāni)	32
Cele zece feluri de practici religiozose	32
5. Despre Eliberare	34
Cele Trei Căi (din punct de vedere al aspirațiilor)	34
Cele Trei Vehicule sau Căi (yāna)	34
Cele opt Eliberări (aștau vimokṣāḥ)	35
Cele două feluri de absență a sinelui sau esenței (nairātmyaṃ dvi-vidham)	35
Cele Trei Uși (sau porți) către Eliberare (trayo vimokṣāḥ)	35
Cele treizeci și șapte de ramuri sau aripi ale Trezirii (șapta-trimśad-bodhi-pākṣikā dharmāḥ)	36
Cele opt practici pentru abandonarea condiționatului (pratipatti-āștau prahāṇa-saṃskārāḥ)	37
Cele patru stadii ale Eliberării (cele patru „căi”)	38

Cele opt feluri de persoane [care merg pe Calea Eliberării] (tatrāṣṭau pugdalāḥ)	38
Cele nouă evenimente care însoțesc Marea Bucurie [a Eliberării]	38
Cei șaisprezece Mari Arhați	39
Cele două stadii ale unui Pratyekabuddha	40
6. Despre ființe și despre activități	41
Cele trei feluri de discriminare (tri-vidhā vikalpāḥ)	41
Cele cinci feluri de ochi (pañca cakṣūṁṣī)	41
Cele Două Adevăruri (dve satye).....	41
Cele șase facultăți ale simțurilor (ṣaḍ indriya).....	42
Cele douăsprezece câmpuri ale simțurilor (dvādaśāyatanāni)	43
Cele optsprezece elemente sau câmpuri (aṣṭādaśa dhātava)	43
Cele trei feluri de senzații (vedanā tri-vidhā)	44
Cele trei feluri de acțiuni, sau de karma (tri-vidham karma)	44
Cele paisprezece întrebări nerăspunse (catur-daśāvyākṛta-vastūni)	45
Cele trei feluri de meditație (dhyānaṁ tri-vidham).....	46
Cele patru meditații dhyāna cu formă (catvāri dhyānāni)	47
Cele patru meditații (dhyāna) fără formă (arūpajhāna)	47
Cea de-a noua meditație (dhyāna).....	48
7. Despre activități și despre însușiri pozitive	49
Cele patru cazuri de renaștere (din punct de vedere al suferinței)	49
Cele patru feluri de persoane	49
Cele trei, patru sau zece feluri de merit (puṇya)	50
Cele trei feluri de înțelepciune-cunoaștere (prajñā tri-vidhā)	51
Cele trei feluri de capacități miraculoase (tri-vidham prātihāryam).....	51
Cele patru caracteristici ale celor care sunt pricepuți în virtuți și în acumularea de merite	51
Cele patru stări bune nemăsurabile (catvāro brahma-vihārā).....	51
Cele patru baze ale simpatiei	52
Cele șase atenții conștiente sau reamintiri	52
Cele zece atenții conștiente sau reamintiri	52
Cele cinci agregate neîntrecute	52
Cele șapte mari bogății (sapta-dhana)	53
Cele patru purități	53
Cele trei feluri de măreață prietenie sau iubire binevoitoare (tri-vidhā mahāmitrī)	53
Cele șase lucruri incomparabile	54
Cele șase feluri de super-cunoașteri sau puteri (ṣatābhijñāḥ).....	54
Cele trei cunoașteri sau puteri (triabhijñā)	54
Cele patru binecuvântări	54

Cele zece feluri de cunoaștere (daśa jñānāni)	55
Cele unsprezece înțelegeri sau cunoașteri	55
Cele douăzeci de feluri [de exemple] de Vacuitate (viṃśati śūnyatā)	56
Cele trei feluri de vigoare sau energie (vīryam tri-vidham)	57
Cele trei feluri de virtute (śīlam tri-vidham)	57
Cele trei antrenamente superioare (trīṇi śikṣāṇi)	57
8. Despre Bodhisattvași, perfecțiuni transcendente și Buddhași	58
Cele șapte ofrande supreme (sapta-vidhānuttara-pūjā)	58
Cele trei rădăcini ale binelui (trīṇi kuśala-mūlāni)	58
Cele trei feluri de daruri sau de generozitate (dānam tri-vidham)	58
Cele cinci feluri de cunoaștere (pañca jñānāni)	58
Cele Cinci Căi	59
Cele șase perfecțiuni transcendente (ṣaṭ pāramitā)	59
Cele zece perfecțiuni transcendente (daśa pāramitā)	60
Cele două acumulări necesare [pentru progres pe Cale până la Buddhitate] (sambhāro dvi-vidhaḥ)	60
Cele zece stadii (bhūmi) de Bodhisattva	60
Cei opt Bodhisattvași măreți	61
Cele zece capacități puternice ale unui Bodhisattva (Bodhisattvānām daśa balāni)	62
Cele zece însușiri puternice ale unui Bodhisattva (Bodhisattvānām daśa vaśitāḥ)	63
Cele patru baze ale încrederii sau cutezanței unui Buddha (catvāri vaiśāradyaṇi)	63
Cele treizeci și două de semne ale corpului unei ființe mărețe (dvātrīṃśal-lakṣaṇāni)	64
Cele zece puteri ale unui Buddha (Tathāgatasya daśa balāni)	65
Cele optsprezece calități specifice numai unui Buddha (aṣṭādaśāveṇikā Buddha-dharmāḥ)	66
Cele trei corpuri ale unui Buddha (trikāya)	68
Cele cinci familii de Buddhași (pañcakula)	68
9. Alte noțiuni	69
Cele trei lucruri necondiționate (trīṇy-asaṃskṛtāni)	69
Cele trei feluri de naturi [ale dharmelor]	69
Cele nouă contemplări sau percepții ale dezagreabilului	69
Cele șapte comori ale unui zeu de tip Monarh Universal (cakravartinām sapta ratnāni)	70
Cele opt semne sau simbouri favorabile, de bun augur (aṣṭamangala)	70
Cele șase feluri de cauze (ṣaḍhetu)	71
Cele patru feluri de condiții (pratayaya)	71

Cele cinci feluri de efecte sau de fructe (pañca phala)	71
Cele patru epoci (catvāri yugāni)	71
Cele douăsprezece practici ascetice.....	72
Cele șase elemente (śat-dhātu)	73
Cele cinci științe.....	73
Cele zece direcții (daśadiga).....	73
Cele patru continente și cele opt subcontinente [mitice]	74
Cele nouă corpuri cerești.....	74
Cele douăzeci și opt de constelații importante în astrologia indiană (Nakṣatra)	75
Note explicative.....	77
Cuprins	107